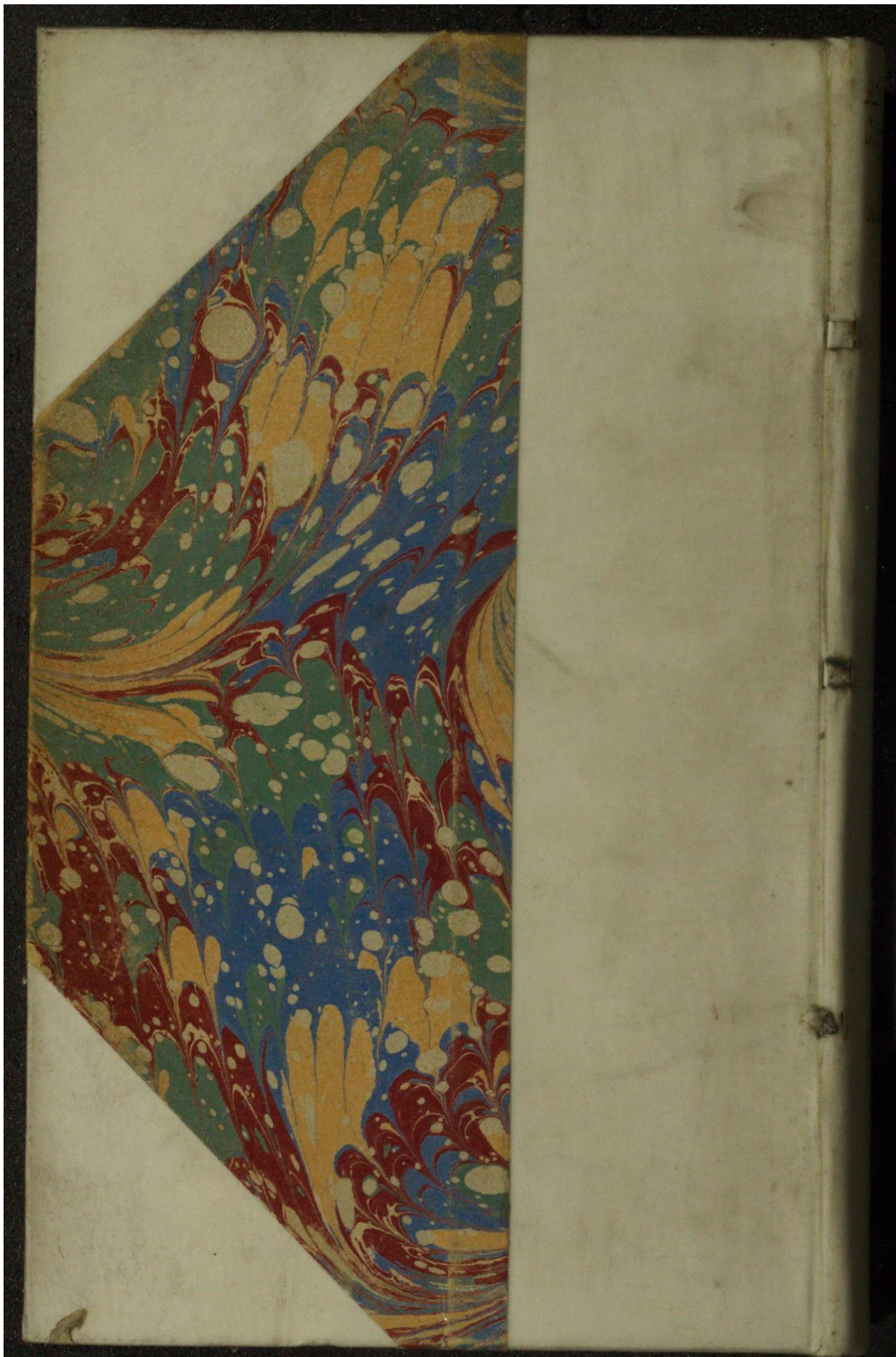

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
5716/A/1

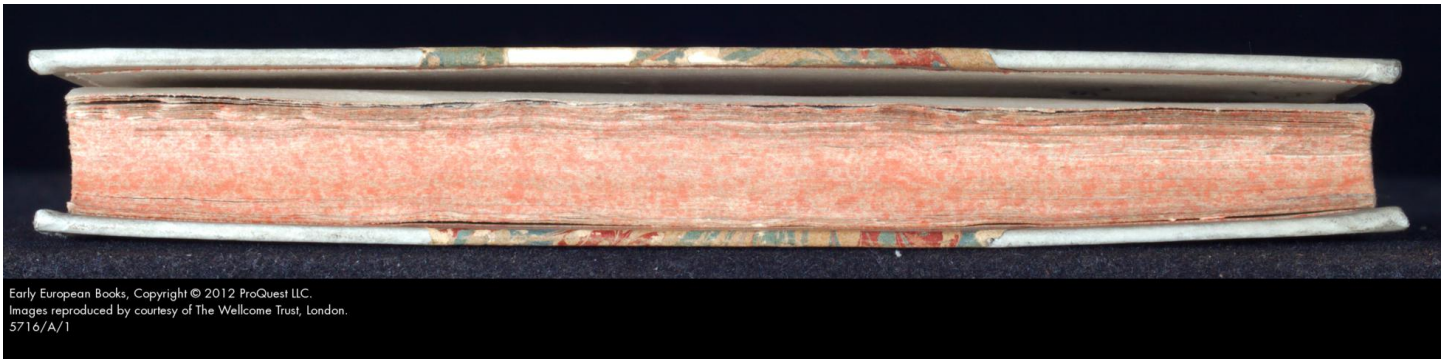

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
5716/A/1

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
5716/A/1

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
5716/A/1

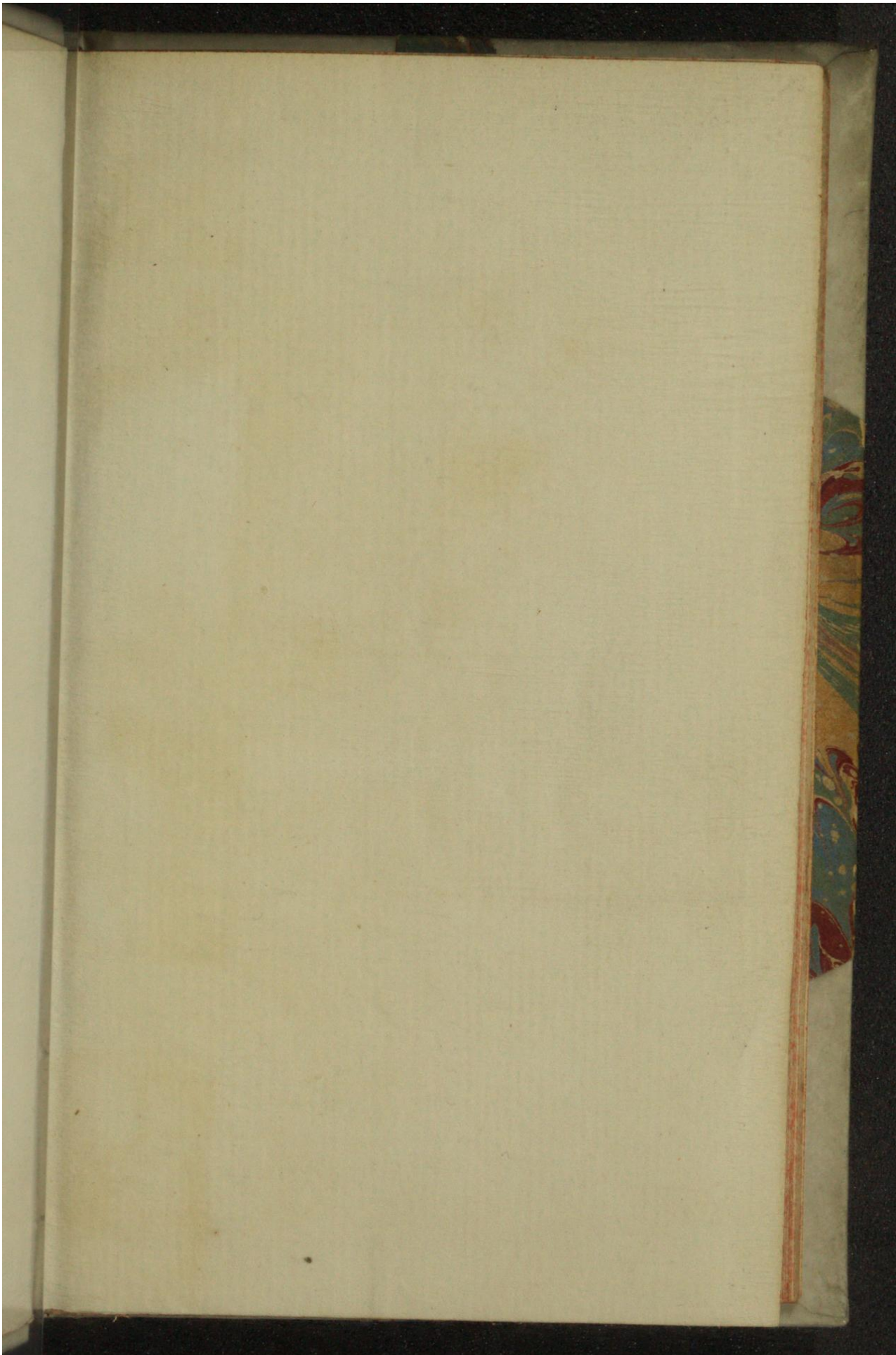

Comp.

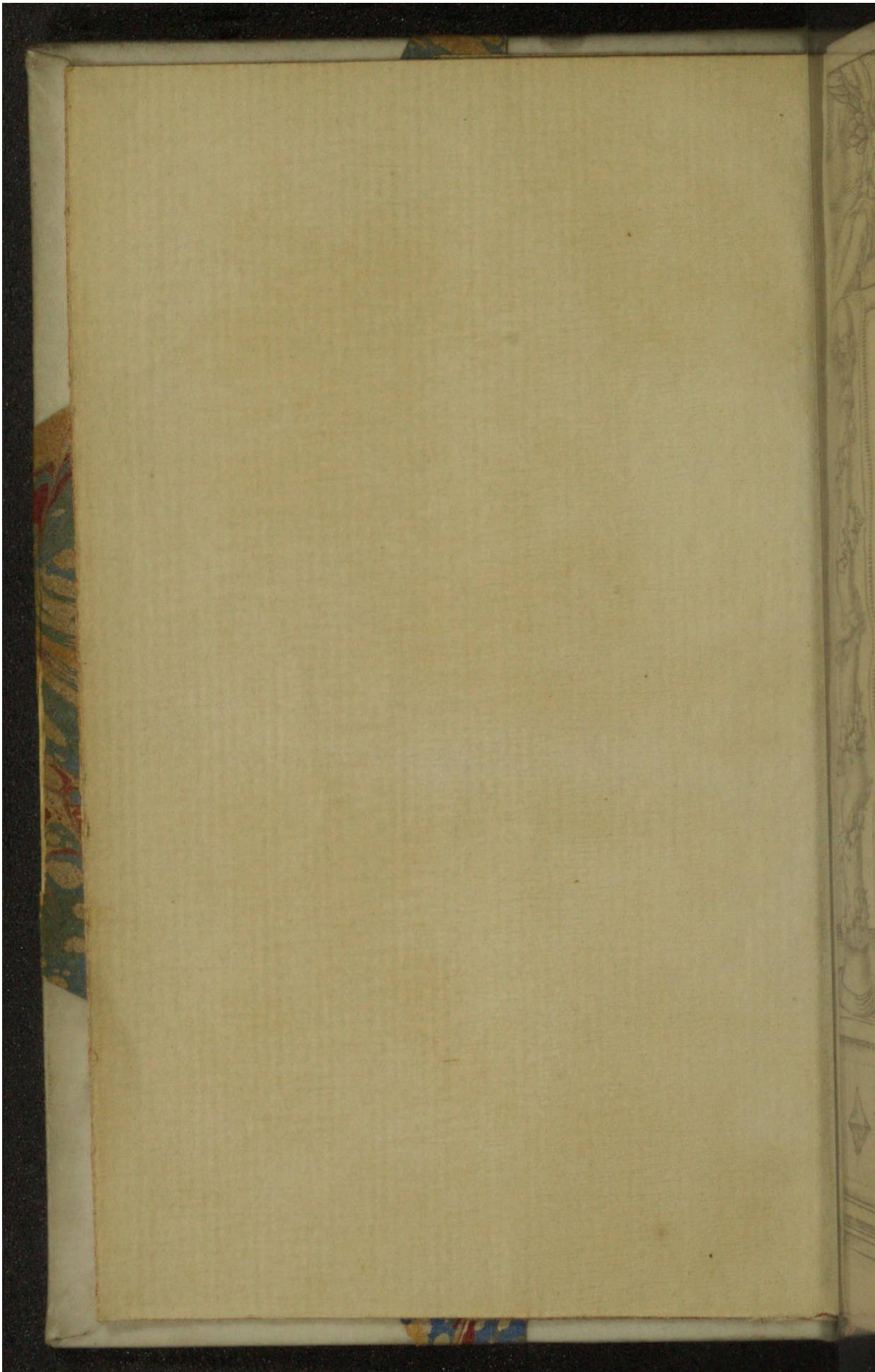
5716 / A

N. VI

17/S

46917

DOMA

ANGELI SALÆ
 Vicentini Veneti Chymia-
 tri ce eberrimi
CHRYSOLOGIA,
 SEV
 EXAMEN AURI
 CHYMICUM

*In quo demonstratur, auro nec inesse
 substantiam aliquam potabilem: nec
 illud arte spagyrica transmutari
 posse in substantiam aquosam, oleo-
 sam vel salinam; & quid propriè
 intelligatur per aurum potabile.*

Adjecti sunt in fine ejusdem
APHORISMI CHYMIATRICE
 recogniti.
HAMBURGI, impensis Henr Carstens,
 Anno M. DC. XXII

labori et spe.

1688

PHILOSOPHIA

ANATOMIA

Methodus Anatomicae

CHRYSOLOGIA

224

EXAMEN

PHILOSOPHIAE

In qua demonstratur, quomodo
homo sit animal rationale,
et quomodo sit animal
sensitivum, et quomodo
sit animal appetitivum, et
quomodo sit animal
voluntativum, et quomodo
sit animal liberum, et
quomodo sit animal
immortale.

PHILOSOPHIAE

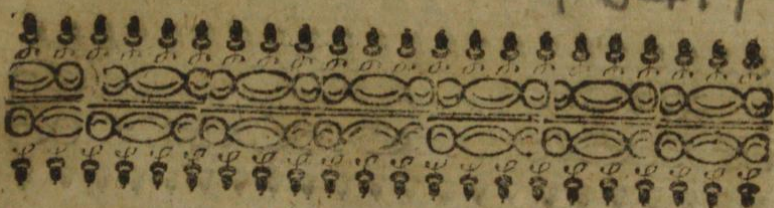
HABERETUR IN BIBLIOTHECA

ANNO M. DC. LXXII

46417

ILLVSTRISSIMO ET CEL-
SISSIMO PRINCIPI
AC DOMINO

Dn. ERNESTO
Principi S. R. Im-
perii Comiti Holsatiæ, Scha-
vvenburgi & Sternebergæ
Domino in Gehmen.

Principi ac Domino suo clemen-
tissimo,

*Litterarum ac litteratorum mæcenatâ
summo*

Chryfologiam hanc

submissè dedicat.

& offert

ANGELUS SALA
Chymiater.

PRÆFATIO
ad Lectorem.

Enivole Lector:
In meis nuper editis & nunc secundum emissis ac revisis Aphorismis Chymiaticis dilucidè exposui; quod nam unicum verum illud artis Chymiaticæ fundamentū sit, quisvè operationum eius verus scopus, & quo pacto, quibusvè conditionib. Medicinæ inserviat; adeò quidem, ut quivis Philochymiatèr, modò sanà sit mentè præditus, non tantum

per

PRÆFATIO.

perfacile cognoscere possit, quousque facultas & vis huius artis se extendat, verumque à falso dignoscere ac discernere: sed etiam præterea haut paucos errores, & nihili opiniones, quas nonnulli Chymici circa substantialem separationem sive præparationem Metallorum, Margaritarum, Gemmarum, aliorumque tam mineralium, quam lapideorum corporum in medium attulerunt, & etiamnum hodiè plerique moderni Chymici adferunt, nullo negotio retegere & refellere norit. Quo magis igitur horum fundamentorum meorum veritas constabiliatur, maximè huic rei conveniens fore præsens Subjectum de Auro judicavi, eoque hunc Tractatum

A 3

tum

PRÆFATIO.

tum conscribendum sumsi. Nec
verò instituti mei aut Sententiæ
hoc loco est, de nobilitate &
præstantiâ, tum pulchritudine
Auri, quibus omnia alia corpora
terrestria antecellit, verbosius dis-
serere, considerando, tam sacram
Scripturam ipsam, quam sapien-
tes Philosophos universos hanc
prærogativam Auro passim tri-
buere; Nec item mihi proposi-
tum est, proponere distinctos
particulares processus, eorumq;
metacheiresin, quorum benefi-
cio Aurum in liquorem dissolvi-
tur, sublimatur, distillatur, alco-
holisatur, reverberatur, in flores,
& aliusmodi per multas & distin-
ctas formas redigitur, quo de ge-
nere magnus in Chymicorum li-

bris

PRÆFATIO.

bris est proventus : Sed tota intentio mea huc redit; ut quivis intelligens Medicus, quid Ars Chymica ex auro conficere queat, & per aurum potabile rectè veniat intellegendum, firmis & in naturâ solide fundatis argumentis, perspicuis exemplis, & observationibus Chymiaticis demonstrè, & ob oculos collocem. Inprimis verò illud spectavi, ut sicuti in reliquis meis libris, ita & hic studiosis Chymiatricæ gratificarer & inservirem, reapse ostendens, quam sim publici promovendi, & fructum meorum in Chymia exantlatorum laborum proximo communicandi cupidus.

DA

A 4

Res

PRÆFATIO.

Rerum periti & intelligentiæ sine dubio hæc à me in optimam partem suscipient. Quod si qui ex aduerso, malitiâ & odio feruidi, tantoque audaciores, quanto rerum magis ignari, censoriam virgulam in ea, quorum fundamenta non assequuntur, sibi sumpserint: nihil tamen quidquam me commovebunt, quandoquidem veritati tandem necesse est cedat mendacium & falsitas: iusta Dei Nemese, tandem talibus ad erubescenciam adigendis & confundendis. Vale: Dabantur Hamburgi, sub initiò novi anni 1622.

Ad

Ad

Clarissimum & Experientissimum
VIRVM

Dn. ANGELUM
SALAM VICENTINUM
VENETUM, Chymiatrum
celeberrimum,

CHRYSOLOGIAM suam
edentem:

Epistolæ & Carmina Ami-
corum.

I.

S. P. Clarissime ac Excellentissime
Dn ANGELE, amice toto corde
mibi dilectissime:

Edditæ mihi sunt vestræ
litteræ desideratissimæ:
Hoc ingenuè fateor, a

A s   **mōrem**

morem in vestram Excellentiam
meum talem & tantum
esse, ut ego eum nec verbis sa-
tis exprimere, nec ullo facto
metiri possim. Credo omninò
& devotè credo, à DEO Do-
mino nostro factum esse, ut e-
go V. Excell: videre, & cum
illa de rebus Chymicis Medicis
conversari potuerim. Hanc
verò conversationem nullæ um-
quam litteræ, nulla scripta po-
tuerunt complere vehementiùs,
aut definire arctiùs. Ago itaq;
Deo opt: max: gratias pro hoc
beneficio: nec erit ullum tem-
pus, nullaque occasio, quæ me
abs te umquam divulgum, aut
aliter animatum habebit: Id
quod, ceu coram pollicitus sum
seriò, sic idem repeto pluribus,
& quidem verbis adamantinis,
nullo

Excelsent
tantum
verbis sa
lo facto
omino
eo Do
ut o
cum
Medicis
Hanc
re
ora po
m
m
o hoc
rem
e m
art
id
f
bus
tis
do

nullo unquam flexu separabi-
libus. **** descriptionem ve-
neror valdè , & pro eo ago in-
gentes gratias. Utinam in meâ
potestate vicissim esset, quo ti-
bi gratificari possem. Ego cer-
tè nihil desiderari paterer : Sed
quia natura tua tam proba &
recta est, quæ protinus ex æquo
omnibus prodesse cupit , ego
certè gaudeo, hanc ipsam natu-
ram tuam mihi similiter inno-
tuisset, quam sartam & incolu-
mem ego mihi ad multos & per-
petuos annos opto , & optando
ingemino.

Cæterum cur Chryfologia tua
hic Marpurgi non impressa sit,
unicè moror. Subodorari autem
causã cogor, ex eo, quid illi qui-
bus commissum hoc negocium
erat, nihil minùs quàm Chryfolo-
gi

gi erant. Ego verò per Deum
hortor te, imo fideliter hortor, ut
alicubi edendam cures: Non de-
spero etiam exinde multos Lapi-
dis sui offensionem perspecturos
& cognituros, quibus hæctenus
volupè fuit, tam miserè sumptu-
um jacturam facere in re nihili.
Abrumpo jam calamum & divi-
næ protectioni T. E. devotè cõ-
mendo: Cui quoque amicitiam
nostram spero optoq; per omnia
salutarem gratamque futuram:
Ego certè eandem exolculor &
ex corde veneror. T. E. vivat &
valeat Pancraticè in Domino,
Dabantur festinanti calamo, ut
vides, Marpurgi, Anno 1620.

T. Excell;

*Antiquâ fide & operâ
fidelis*

Johan Hartmannus D.

II.

Clarissimo & experientissimo

Chymiatro

DN. ANGELO SALÆ

PAULUS CROQUERUS

M. D. S.

Biscuræ & solertissimo-
rum ingeniorum irri-
tis conatibus, attritis
fortunis frustra tenta-
tarei quod fidem derogas, idque
quod à multis retro seculis, in
tata satagentium turba, uni aut
altri obtigisse infida sæpe poste-
riti fama prodidit, vanum ac
conmentitium esse contendis: a-
pus omnes puto æquiores arbi-
trè prompta tibi & facilis est ve-
ni præsertim apud eos, qui in-
genium judiciumque tuum in
his

his talibus non ignorant, cujus
ope omnia quæcunque Vulca-
nus publicis usibus debet, facili
negotio ab eo vel impetras vel
extorques: & animi tui nobilita-
tem notam habent, qua proprias
etiam opiniones damnare, certis
& evidentibus rerum testimoniis
convictus non erubescis. Quo-
rum enim tam operosè veterne-
fissimi artificii acumine certetur,
de rebus, quarum veritas sola
sensuum fide sancitur. Cur diu a-
tercando me & te fatigas, si se-
sibus haud fallacibus talium arti-
tris momento fidem inungere
potes. Fac videam, quæ nisi i-
deantur, palpentur, temerè ce-
duntur. At metuunt ne ale-
ctum simul vulgetur mysterium:
Itane his artificibus naturæ
ri *quædam* *supernaturalis* *mag-*
is

guntur vestigia quam nisi A R S
pro duce habeat errat per auia.
Quid ? non eius obuia & aspe-
ctabilia sunt opera, non cæca &
fallentia molimina ? Quid est
quod magis eorum exercet in-
dustriam, quam ut innotescat
ille tritus naturæ & retrusissimus
tramos quo illa graditur ad re-
rum miracula ? Quare si ratioci-
nando arguti experiundo vani
deprehendantur hi naturæ my-
stæ, contenti sint acuminis lau-
de, quam illis ultro concedis, mo-
do te non illi plus quam experi-
entiæ credere velint.

Tu vero Clarissime S A
L A magna laude dignus
qui tot annorum pyrotechnia
toti prope Europæ notus lectissi-
-im mis

mis ingenii tui foetibus celebris
cum [si quispiam alius] credulitat
mortalium illudere, blādā spe hi
antes ducere, ac inde unctius ca
put referre posses: candorem
tuum publicis emolumentis im
pendis, irritisque laboribus tuis
aliorum studia ab amabili hac
infaniā detorques, impostorum
fucos & speciosè confarcinatos
dolos commonstras: ad quorum
remeritatem confutandam, vel
unicum id suffecerit quod ple
rumque hominum mendicabu
la, ipsi egentissimi, decoctores,
patrimoniis naufragi, nescio quæ
opum portenta aliis promittant.
Frequens hoc seculo scelus, quod
non impunitate solum, sed favore
& patricinio credulorum in dies
gliscit: & quamvis non sit tam
iucundum vindicari, quam mi
serum

erum decipi ; quot tamen exi-
tis sunt qui suo exitio favent,
veteratorum artes, quibus pes-
sum eunt, exosculantur & suspi-
ciunt. Sic periisse juvat. Quan-
to præstaret hos sumptus, labo-
res, ærumnas, in scrutandis
quas natura in mineralibus, me-
tallis, lapidibus, & cæteris abdi-
dit, ac in publica commoda eru-
endis viribus, consumi : in quo
quidem glorioso & utili instituto,
nunquam cessare industriam tu-
am, ego testari possum, qui insigni
tuo favore in intima artis tuæ
adyta admissus, eum fructum ce-
pi, quem tot annorum peregrina-
tione, magnis sumptibus, apud a-
lios frustra quæsiui. Quo nomine
quantum Illustrissimo ac Celsis-
simo Domino, Dn. C H R I-
B S T O-

STOPHORO Duci in Zbaras &c.
hero meo clementissimo debe-
am malo id perpetuis subiectif-
simi, animi officiis impofterum
testari, quam iam pluribus verbis
profiteri: cuius tu altum & sub-
limem animum admiratus, stu-
pendis in tanta fortuna naturæ
& industriæ dotibus captus, mi-
hi qui ipsius procurandæ valetu-
dini admotus sum, omnia quæ-
cunq; tibi diuturnus rerum u-
sus patefecit, communicaturum
te bona fide recepisti. Quod
plenissimè præstitisse te hoc meo
Chyrographo consigno. Pro
quo ingenti beneficio vivam &
moriartibi obnoxius & vectiga-
lis, & si quâ dabitur testari tibi
grati animi affectum agnosces
hominem

Zbaras
imo debe
subiecti
poterum
ous v
im & sub
ata, su
na m
du m
vaeta
um u
num
Quod
ocmo
am &
ag
in
nol
ina

hominem probum & officii in-
victum, DEUS probos tuos &
liberales conatus, coelesti sua
ope subleuet, tibi que vitam
longam omnibus arumnis ex-
emptam impertiat, denique
vota tua clementer sanciat. Vale
amicissime SALA & amore me-
cum certa.

B 2

III.

III.

ANGELE, scrutator Naturæ,
SALA, profunde,
Quo circumfusus cive trium-
phat aquis

Vrbs Regina maris : Genetrix VI-
CENTIA gaudet :

O mihi cum magnis suspiciende viris!
Quicquid communem contra, & senten-
tiam a vitam,

Posse negas fieri, quæ voluere Sophi,
(Quamquam opus & labor est res anti-
quare priorum,

Inventisq; recens conciliare fidem!)
Quicquid id est, quodcumq; negas, age
detege mundo;

Pro Corvo fiet grata columba redux,
Tempora decerptâ tibi quæ præcinget o-
livâ,

Vi Medica princeps sis, & in arte sacrâ.

RAPHAEL JCONIUS,
cognomento Eglinus, Helveto-
Tigurinus S. Theologiæ D. &
Professor in alma Universitate
Mauritianâ Marpurgi ordin.

Εὐφραδίας ἑρέκας πρὸς Φόβου.
Spagyri-

IV.

Pagyricos latè flores, &
serta legentem

ALCHIMIA æthereâ vide-
rat arce SALAM,

Hactenus alta meus donat mihi
munera Phoenix,

Quæ sapiant famam posterita-
tis ait:

Thebani quondam vidi mysteria
Succi

Et VOMITUS gratâ mente

TRIUMPHUS erat:

Et TRIPLEX nuper complevit
BEZOAR, & quod

Occiduis, & quod orbis Eous
habet:

Coetera quid memorem, æternæ
quæ tradita luci

Cuncta mei Mystæ Bibliotheca
capit.

B 3

Ecce

Ecce novas AURI Exuvias; quō
lumine terras
Nunc Sol Sala meus irradiare
parat:
Efficiam certè, hoc etiam promi-
sit Apollo,
Et Musæ votis accinuere meis:
Quantum omnis mea materies
superatur ab AURO,
Tantum hic exsuperet coetera
scripta liber.

Ponebat in amicia tesseram

EVVALDVS SCREEVELIVS,
*ordinarius Republica Haghen-
sis Doctor Medicus.*

Abdita

V.

*Bdita natura large molimi-
na matris*

*Hactenus ingenij vis ope-
rosa tui*

*Scrutata, & varias vires patefecit, &
hausit*

*Omnia quae veterum scripta dedere,
Sophum.*

*Non tamen obscuro thesaurum condidit
in antro*

Sed promissis genij docta reperta tui.

*Ignis amat lucem (quis enim calaverit
ignem?)*

Cuius tu vetitâ callidus ire viâ

*Occultas vires in apertam emittere lu-
cem*

*Gaudes, huc mentis te igneus ardor
agit;*

*Quamq̃ suo multi frondem optavere ca-
pillo,*

Aptatur capiti pulchra corona tuo.

B 4

Scilicet

Scilicet ut tenebras facile ignis dissipat
omnes,

Nominis elucet fama decusq; tui.
Artis opus magna magnos tibi fecit a-
micos;

Heroumq; tibi conciliatur amor:
Quid mirum? princeps qui principe
florebat in arte

Principibus si sit charus ab arte vi-
ris.

Forsthan Invidia stimulis pulsabere,
Scripta

Magnorum cecus carpere livor a-
mat.

Non tamen his tu plus praclare move-
beris HEROS,

Quam tumido rupes saxea pulsa
mari:

Illas sibi constat, fluctus franguntur, ita
alto

Murmura tu vulgi despicias animo.

JOHANNES Westhoff D.
Medicus Hamburgensis.

VI.

VI.

Angelicos necdum cessas,
sine fine, volatus
Exercere tuis, ANGELE
docte, libris

Num quæ pandis Laudana, quæ
Bezardica, & ultrà

Ingenii atq; animi sat docu-
menta tui?

Quæ de Vitriolo, Stibio quæq;
[eloquar?] adfers:

Numquam antè his oculis ta-
lia visa meis.

Et vanos Momi risus nihilomi-
nus audis:

SALA foris multum, nil Salis
intus habet.

Sic ego; sic Auctor: Si JOVA
charismata donat,

Quid vetat his focios velle juva-
re bonos.

B 5

Num

Num melius pascunt sueto data
pabula septo,
Quam super occlusas accumu-
lata trabes?

Horrea plena manu sine distri-
bunte, gementem
An sinerent macrâ morte pe-
rire gregem?

Sic studio suppressa se habet Me-
dicina Magistri,
Usibus haut animo, quod va-
let, illa valet.

Prodeat assuescit, quod & est
atq; expedit ad quid,
Ars rarô præstat quid tumula-
ta boni.

Et spes occultâ nulla est, mihi
crede, medelâ
Spernere Lethæas posse Cha-
rontis aquas.

Nempe

fucto data
is accuru-
line distri-
tum
morte pe-
rabet Me-
pocura
& est
tumba-
mi
le Cha
Nimp

Jempe hac Jynge trahor, quod
& Aurum profero in auram,
Candidiore manu, candidiore
fide,

Auri etenim hæc vis est ritè me-
dicata, quod atras
Ad tempus flectat, spe redeun-
te, Deas.

si quid Momus habet, quod car-
pat, nil moror atqui

Fas est allatis ut meliora ferat.

Est ita, ita ô citius pergas, ita SA-
LA salire

Angelus ad superos & potes i-
re choros

D. ANDREAS TENTZELIUS
Greufs: Medicus
Schvvartzburgicus
aulicus.

VII.

VII.

SENARI.

Quaecunq; Princeps *Cous* arte
Peonis

Olim sacratis edidit *Mysterij*

Quaecunq; *alumnus* Pergami volumin

Enucleavit fusiore postmodum;

Quaecunq; *Chymica* repperit *Arabum*

Manus,

Et qui *caminis* assidens, *candentium*

Tollit, reponit usq; *carbonum* strues;

Industrij omnes *insita* *auri* *commoda,*

Vires, *medelas,* *apparatum* *promere,*

En *hac* *libelli* *paucula* *verè* *aurei*

Chartâ *explicavit,* *addiditq;* *qua* *ha*

stenuis

Ignota *cunctis,* *auspicati* *nominis*

Cognominisq; *magnus* **ANGELVS**

SALA,

Sæclo *huic* *renatum* *germen* *Æsculapij.*

Abesto *Livor,* *quaq;* *mentem* *obnubi-*

lat.

Pre-

re iudicata tollitor sententia;
ures licebit, cæteris quantum anteit
Aurum Metallis, tantum & usu & in-
geni
Lous repertis præminere hac omni-
bus.

Scribebat

CLEMENS OVERSCHYË

Doctor Medicus Haghæ-
Comitis, suoq; S A L Æ, in vete-
ris amicitia *την κληρον* hæc trans-
mittebat.

IIX.

Ecum quem relegas be-
nigne Lector,
Habes Chryfologon no-
vum libellum;
Qui nunc post nitidos suos so-
dales

In

In lucem egreditur favore S A

L Æ.

Hic quodcunque cohors vetu-
stiorum

Auri de medico notavit usu,
Qualecunque etiam recentiores
Conscripsere boni atque succu-
lenti,

Totum quicquid id est & univer-
sum,

Pagellis ferè continet duabus.
Quare qui modico cupis labore
Doctrinam tibi comparare fir-
mam

Aut cui forte nimis videtur in-
gens

Pandoræ liber, & tenebricosus,
Hunc tantum tibi compara li-
bellum,

Impendes precii minus simul-
que

Quas

Quas veritas aliò frequentiores
ut planè vacuas habebis horas.

*In observantia & amicitia
signum scripsit*

LUDOVICUS COMBACH
M. D. & in aulâ Caf-
sellanâ Medicus.

IX.

*Ollicitè extrudunt sua Rha-
psodemata passim,
Scribendi vanum quos Ca-
coëthes habet:*

*Furtivis miseris chartas centonibus im-
plent,*

*Nominis ac fama prodiga turba
sua:*

Qua

Quae nunquam didicere docent; incer-
taq; certis

Ridiculam pol dant, ut coëant, ope-
ram.

Tantus amor lucri, & laudum vesana
cupido;

Tam candoris egent, tamq; pudore
vacant.

Odisti hos meritò fucos, vulgiq; pro-
fani,

Sit protrita licèt, non placet ire viâ,

SALA Machaonia decus immortale
caterva,

SALA idem Chymici gloria rara
chori:

Emendicatis nec eget tua scriptio plu-
mis,

Ornata ut proftet, sufficis ipse tibi.

Quinto jam lustro artifices struis impi-
ger ignes,

Natura cœcos excutis atq; sinus:

Intima perscrutans rerum penetralia,
dotes

Cymmerijs medicas protrahis é late-
bris.

Causas

Causas morborum, & discrimina mente
sagaci

Eruis, atq; acri judicio trutinas:

Insuper exhilaras miro medicamina
cultu,

Vix quod morosus nauset ager ha-
bet:

Securas celeri ut decorans dulcedine cu-
ras,

Punctum in Apollineis omne feras
studiis:

Hinc licuit vita tibi saepe extendere sta-
men,

Et vacuo iussus lintre redire Charon.

Hac locuples ratione tibi experientia
parta,

Arcana mentem cognitione beat.

Has animi dotes Rhodanus miratur &
Ister:

Sapius & Rhenus sensit, & obstu-
puit.

Quaę tener resonas propero terit impe-
te rupes,

Quaę sacrum Bachi germen adul-
tus alit,

C

Quaę

Quaq; salum trifido senior iam murmur
re pulsans
Vires auriferi ridet opesq; Tagi;
Fuldaq; collaudat placidus; celebratq;
Visurgis;
Atq; iterum latis cornibus Albi
ovat:
Quin & Sarmaticis rescissus Vistula
campis,
Attonitus rapidas lentius urfit a-
guas.
Miror & ipse tua rara haec molimina
dextra,
Ingenij arcanae predico divitias;
Ast magis ingenuam in te exosculor,
ANGELE, mentem.
Pectoraq; albinâ candidiora nive:
Non arcana premis, claustrave recon-
dis ahenis,
Nec verbis velas invidus ambiguus;
Id tua scripta docent, claras in luminis
oras
Didita tam faustis haecenus auspiciis.
Nam verò aurificum damnosa anigmata
solvis,
Et solitâ retegis dexteritate dolos;
Extri-

extricans duplici Labyrinthi tadia
filo,

Chymicus experiens, & ratione va-
lens.

Perge Machaonias ornare fideliter ar-
tes,

Sollerter chymicos perge polire focos
sic porro Heroum paries tibi, SALA,
favores:

Atque à Principibus munera larga
viris.

sic tibi crescet honos vivo, sic fulgida
caeli

Nomen ad astra tuum postera secla
vehent.

HERMANNUS Westhoff/
Lubec. Phil. & Med D.

X.

 Ngenij genijq; bonis cultissime
SALA:

Quae vires AVRO : quaeve has
ratione modoq;

ruat Ars Chymica, atq; humanis usibus
aptet:

C 2

Edocet,

Edocet, & fraudes hominum, qui erroribus acti,

Ex Auro tentant frustra emulgere liquorem,

Detegit iste liber, quem nunc felicibus astris,

Inq̄ tuas laudes, bonaq̄ in communia profers.

Ne metue Invidiam: quod in hoc reprehendere possit,

Non habet Invidia: Aut, si fors tamen ausit ad uncas

Exserere heic unguis, fultus Ratione magistrâ,

Cui se non fallax sociam Experientia junget,

Disjicies vanos factos velut impete, bōbos Adsertor Veri. Tuaq̄ hac dignissima cedro

Scripta, suum genium capient, ceu nomen, ab AVRO,

Atq̄ in te vivent, veluti tu vivis in illis.

L. M. Q.

F. Antonius Gunther Billich

Utr: Med: Licent: & Medicus

Oldenburgic: ordin: qui hanc

Chrysiologiam ex Italica lingua in latin. traduxit

LECTORI

LECTORI BENIVOLO.

S. Mirum tibi fortasse videbitur, Amice Lector, numerorum singularum paginarum rationem in Indice habitam, neglectam in ipso libello; idq; propter nimiam Typographi festinationem. Cui difficultati ut obviam eatur utrum tibi ex duobus hisce placeat, ipse despicias; aut enim eam pagellam quam Index designat, à prima incipiendo & ordine numerando quaesitam invenies, aut quod etiam in posterum profuit, tantum laboris sumes, & suum cuiq; columnæ numerum haud gravatim inscribes, quod in opusculo non maximo, ut vides, neq; valde difficile, & haud parum conducibile tibi erit. Vale.

INDEX IN CHRYSOLOGIAM.

A.

<i>Auri ens primum.</i>	17
<i>Auri perfectio à quibus causis</i>	27
<i>aur. in principia sua arte separari nequit</i>	30. 100
<i>aurum sive igne sive corrosivis quomodocunq; immutatum semper reductile est.</i>	56
<i>aur. magneticè adtuatur à calore nostro</i>	81. 85
<i>auri calx reductilis fusilis.</i>	45. 47. 49. 49
<i>aurum calcinatum non est sincerum aur.</i>	49
<i>auri calcinati color, levitas sapor.</i>	48
<i>aurum nihil in se habet per se potabile</i>	31
<i>aurum potabile veterum quid sit</i>	88
<i>Irreductile est respectu caloris nostri.</i>	90
<i>non est universalis medicina</i>	98
<i>aurum in melleam consistentiã reductum nihil aliud est quam auri magisterium.</i>	65
C 3	auri

<i>auri essentia sec. Fr. Ant. non est coloris aur.</i>	6
<i>aurum tinctura caret qua arte educi possit.</i>	6
<i>auri elevatio per alembicum non adeo difficile</i>	6
<i>chymico experto.</i>	6
<i>auri magisterium quodcumq; interdum nocere</i>	102
<i>potest.</i>	
<i>Attenuatio sive subtiliatio secundus chymiatric</i>	3. 5.
<i>scopus.</i>	
<i>Attenuatio pro pulveratione sumitur</i>	50
	C.
<i>Calcinatio proprie dicta.</i>	37
<i>improprie dicta.</i>	38
<i>calcinatio auri impropria est.</i>	41
<i>quomodo fiat.</i>	43
<i>Chalybs a calore nostro magneticè actuari po-</i>	
<i>test.</i>	79
<i>Colores varij oriuntur ex unione volatilium &</i>	
<i>fixorum.</i>	70. 71
<i>Colores omnes in hydrargyro conspiciuntur.</i>	19
<i>Corrosiva alia noxia, alia innoxia.</i>	41. 93
<i>Crystall9 a calore nostro magneticè actuatur.</i>	79
	D.
<i>Destructio imperfectorum metallorum non nisi</i>	
<i>per ignem fieri potest. E.</i>	46
<i>Exaltatio seu sublimatio tertius Chymiatric sco-</i>	
<i>pus.</i>	F. 3. 6.
<i>Forma metallica.</i>	87
<i>Franc. Antonius opinatur se posse aurum verè</i>	
<i>destruere.</i>	54
<i>Sibi contradicit</i>	57
<i>videtur esse homo callidus.</i>	76

H.

Hermetici 4 celeberrimi. 97
 Hydrargyrus omnes in se colores continet. 19
 omnium metallorum principium est. 19. 21
 in auro predominatur. 21. 25
 4 qualitates primas pra reliquis corpori-
 bus manifestè exhibet. 26
 interius vehementer calidus est. 23

I.

ignis quivis corrosivo potentior est. 46

L.

Lapis Lazuli à calore nostro magneticè actua-
 tur. 79
 Luna frigoris & humiditatis causa est. 84

M.

Magisterium auri 65 Plumbi. 96
 Magnes à calore nostro magneticè actuator. 79
 Medicamenta quaedam à calore nostro magneti-
 cè actuantur, ipsa non transmutata vel dige-
 sta. 79

Metalla non per corrosiva sed per ignem destrui
 possunt. P. 46

Paracelsus Chymiatrorum princeps, 2
 metallorum natura peritissimus. 18

Peripateticorum auctoritas adducitur. 26

Potabiles substantia aut per se tales, aut addita-
 menti merito. 29

Potabile in auro nihil, 31

Principia tria vegetabilium & animalium, pror-
 sus principis mineralium, & haec in illa nullo
 modo transmutabilia. 7. 10.

usq; 15, & 31. Re-

<i>Reductilitas & irreductilitas vel simpliciter,</i>	
<i>respectu caloris ventriculi nostri dicuntur.</i>	
<i>Reductio magisterij plumbi</i>	2
<i>Sal verus & corpus sub salinâ formâ latens diff-</i>	
<i>runt.</i>	
<i>Salis proprium vitrificabilitas.</i>	1
<i>Sales mineralium aquâ insolubiles.</i>	1
<i>Separatio primus Chymiatricæ scopus.</i>	3 4
<i>Separationis exempla.</i>	3. 4
<i>Sol caloris & siccitatis causa.</i>	8
<i>Solutio, vel est integri solutio, vel contenta in in-</i>	
<i>tegro substantiæ extractio.</i>	5
<i>Spagyrica ars quid sit propriè.</i>	
<i>eius tres scopi.</i>	3. 4
<i>Subtilitatio sive attenuatio scopus chymiatricæ se-</i>	
<i>cundus.</i>	6
<i>Sublimatio quid.</i>	6
<i>tertius chymiatricæ scopus.</i>	3
<i>Symbolismus Auri cum sole.</i>	82. 83
<i>Terra mineralis vitrioli & aluminis.</i>	4
<i>Tinctura propriè dictæ criterium.</i>	75
<i>Tinctura interdum apparens non vera est, cum</i>	
<i>menstruum colore soluti tingitur.</i>	70
<i>Tinctura apparens auri.</i>	68. Plumbi. 71
<i>Transsubstantiatio arti Chymicæ impossibilis.</i>	7
<i>Vini spiritus spirituum acrimm odores emendat.</i>	
CORRIGENDA.	61

Pag 8. lin. 3. lege absurditate, p. 33. l. 12. lege
tincturam. p. 41. l. 10. lege fortium, p. 51 l ult. lege
ulterius p. 118. l. 17. lege auri. Reliqua cum
magis momenti non sint, æquus Lector facile co-
mendabit.

ANGELI SALÆ VICEN-
TINI VENETI CHY-
MIATRI,

CHRYSOLO-
GIÆ

Sectio prima,

CAPUT I.

*De natura Artis Spagyricæ, deq̃ ejus
Potentiâ & Terminis, quibus omnes
in uniuersum ejusdem operationes
circumscribuntur.*

Quum propositum nobis
sit hoc libro agere de ma-
teriâ, quæ ab evidenti exa-
mine & demonstratione Artis
spagyricæ tota propemodum
pendet: non equidem nullum
D ope-

operæ precium sumus facturi
si huius ipsius naturam initiò
paullo altius à sua origine ar-
cessamus. Est enim hoc totius
operis quoddam quasi fun-
damentum futurum, quo prin-
cipium jacto in progressu dein-
ceps de quæstionibus contro-
versis iudicium faciliùs fieri po-
test; prorsus ut in aliis Disci-
plinis omnibus usu venire vi-
demus: in quibus, si quæ nasci-
tur controversia, eam ex cujus-
que disciplinæ principiis decidi
oportere, in confesso est apud o-
mnes.

Constat autem ex Paracel-
so Chymiatrorum facilè princi-
pe, quod Ars Spagyrica sit illa
Chymix pars, quæ pro subjecto
habet corpora naturalia Vege-
tabilium videlicet, Animalium,
ac

Mineralium : in quibus quic-
quid operatur, id ad utilem in-
medicina finem tendit: quo sensu
quibusdam etiam Chymia sive
Chymia Medicinalis dicitur.

Multiplices illa habet ope-
randi modos, variasque enchei-
reses exercet, quæ tamen in uni-
versum omnes ad tres præcipuè
propos collineant: nimirum I. ad
SEPARATIONEM. II. SUB-
ILIATIONEM, ac III. SUB-
IMATIONEM sive EXALTA-
TIONEM.

Ac primo quidem *Separare*,
est dividere, dispartiri & resolve-
re corpora in diversas substan-
tias ex quibus naturaliter sunt
composita. E. G. ex omnibus
Vegetabilibus & Animalibus,
Bitumine item, Asphalto,
Succino, Gummatis, Resinis, &c.

D 2

Se-

separat artifex spagyris, Aquam
Oleum, Tincturas, Extracta, sal
cum volatiles, tum fixos: Ex Co
rallijs, Perlis, Matreperlarum, & a
liis consimilibus separat similiter
partem quandam aquosam, simul
& oleosam relictâ calce albâ & le
vi: Ex salibus reparat, Spiritu
Acidos & Solventes, relictâ par
te aliquâ illorum terrestri: Ex
Alumine ac Vitriolo similiter spi
ritus acidus protrahit, relictâ ter
râ utriusque minerali: Ita quo
que ex Sulphure spiritum fuligi
nosum salinum separat, qui per
haustam â circumfuso aëre humi
ditatem abit in liquorem acidum,
ardere nescium, minus propriè
Oleum sulphuris vocatum: Ex
Auripigmento, Antimonio, Mar
kafitis, Plumbô Stanno, Cupro,
Ferro, aliisque præterea corpo
ribus

bus Metallicis, quæ quidem
in igne consumi possunt, sepa-
rat substantias Mercuriales &
sulphureas in forma fuliginis
ve pulveris subtilissimi, aridi,
& sicci, relictis illorum cineribus
& salibus fixis, qui neque sapore
ræditi sunt, neque in aqua so-
lubiles.

11. *Subtiliare* sive *adtenuare* di-
citur ars spagyrica, quando dis-
solvit, dilatat, & discontinuat
soliditatem, compactionem, &
fixitatem corporum Metallico-
rum & Lapideorum, interventu
humoris cujusdam acidi & sol-
ventis, atque ita illa redigit in
formam magis subtilem & pene-
trabilem, pristinaeque multum
dissimilem: eamque vel liqui-
dam, vel salinam, quæ facilimè
dissolvatur ac diffuat in quo-
libet

D 3   cunq;

cunque liquore aquoso, non minus quam vel Saccharum, vel Sal; vel pulveream etiam. Possunt quidem hæc eadem operatio etiam Conjunctio dici, siquidem per eam volatile cum fixo, liquidum cum solido, & corporale cum spirituali conjungitur: Verum propriissime non nisi Sublimatio vocanda est.

III. Denique *Sublimare* arter dicimus, quando vel separata dictorum corporum, Substantias, vel corpora solida adtenuat, rectificat, & ad nobiliorem puritatis, subtilitatis, & perfectionis gradum elevat.

Ex quibus satis, opinor, apparet, quod omnia Medicamenta Chymica sint, aut Substantia separata seu extracta ex supra dictis corporibus; aut Magisteria, id est

Et corpora solida per forinsecus
cedens additamentum adte-
uata. Addimus & hoc, Artis vi
ffici non posse, ut una substan-
tia transmutetur in aliam, id est,
ut substantiæ Mercuriales aquo-
sæ, Sulphureæ oleosæ, & Salinæ
vera falsæ & solubiles Vegeta-
bilium & Animalium similes
siant Substantiis Mercurialibus
& Sulphureis fuliginosis & ter-
restribus, salibusque insipidis &
insolubilibus Corporum Metal-
licorum: ac econversõ horum
substantiæ similes Vegetabilibus
& Animalibus, utque in unum
omnia conferam, non potest ars
reapse transubstantiare lapidem
in aquam: Ista enim metamor-
phosis miraculi loco sit futura,
non ab artis potestate pro-
fecta putanda. Et, si quis aliter

D 4   affir-

affirmet, nisi ab ignorantia
patrocinium petat, nihil pro
cto eum ab extrema surditate
defendere queat. Atque sic quæ
dem quæ nam Artis spagyricæ
fundamenta sint, quæ bases, te
mini, pomæria, breviter declara
vimus: ex quibus de quæstionibus
in chymia controversis judi
cari debet, sive eæ anatomiam
alicujus corporis, sive ejusdem
subtiliationem concernant.

CAPUT II.

*De essentia, consistentia, & forma sub
stantiarum Metallicarum.*

Quamquam supra obiter
de forma & consistentia
substantiarum Metallicarum e
jusmodi mentionem injeci
mus, ut iis, qui artis & natu
ræ me-

æ metallorum non penitus sint
gnari, potuerimus satisfacisse,
neque opus proin videatur, plu-
ra in hanc rem verba facere: Ni-
nilo tamen minus, quum res sit
maximi in Chymia momenti,
cujus exactissimam rationem
habere oporteat Chymiatrum,
qui cum ratione in artis operibus
versari velit; non possumus non
prolixiorē de ea tractationem
instituire.

Quod si ergo penitus in-
consistentiam ac formam sub-
stantiarum Metallicarum intuea-
mur, deprehendemus profecto,
non minus has à substantiis ve-
getabilium ac animalium differ-
re, quam terram ab aqua. Huius
pronunciati veritas patebit, si eas
inter se contulerimus: factō abs
Mercurio siue parte rerum aquo-

D S

sa ini-

sa initio. Sumat quis e g. Argentum vivum, quod ex sententia Hermeticorum est Aqua Metallica, & ipsius essentiam, formam, & consistentiam cum Aqua cuiusvis Vegetabilis aut Animalis comparet; Deum immortalem quanta dissimilitudo, quanta inæqualitas ac disparitas primo statim intuitu utrinque sese obferet! Aqua enim Vegetabilium ac Animalium deprehendetur levis, rara & transparens; Argentum vivum, è contrario solidissimum, densissimum, gravissimum, & inita mensuræ ratione, decuplo ferè aliis aquis ponderosius. Quod qualitates porrò alias adtinet, Argentum vivum non madefacit digitos, nullam frigiditatem aut congelationem experitur,

itur, neque temporis injuriâ &
longitudine corrumpitur aut
nucescit, quæ aliis aquis obtin-
gunt omnia.

Sic Sulphur Minerale Re-
gina illa sive Axungia terrestris,
cum Sulphuribus Vegetabilium
ac Animalium hoc ferè solum
commune habet, quod instar
rei oleosæ & pinguis, in igne
seape comburatur: Cætera,
immense quantum differat à
Resinis, Axungijs, Oleis aut
Substantiis Sulphureis Vegeta-
bilium ac Animalium! Has e-
nim, quis non videt esse leves,
aque innatantes, unctuosas, si
tangantur, corruptioni deniq; &
situi obnoxias, quum Sulphur
Minerale contrario sese modo
habeat? Lapidis enim instar pon-
derosum est, & in aquam pro-
jectum

jectum derepentè fundum peti-
aridum & siccum , nec digito
imbuit , tantumque abest , ut
corruptioni subjaceat , ut non
sefe solummodo ipsum semper
sed & alias res, ut ligna, quam di-
utissima à corruptione fartas te-
etas conservet. Differentia quin-
etiam horum ex eo efflorescit,
quod ex sulphure minerali ne-
queat Oleum sive liquor verè o-
leosus & pinguedinosus prole-
ctari, contra quam fit ex aliis re-
bus sulphureis. Hæ ipsæ etiam,
si comburātur, fuliginem quam-
dam nigram in altum emittunt,
quæ recollecta, instar subtilissimi
pulveris de carbonibus, denuò
conflagrare apta nata est : Sul-
phur vero minerale exustum fu-
liginem quamdam candidam,
eamque acerrimam, & nares im-
pense

ense vellicantem ex sese effundit; quæ ipsa modo supra explicato in liquorem fathiscit, igni extremè contrarium.

Denique inter cineres corporum Metallicorum & Aliorum, non minor diversitas occurrit, eos inter sese accuratius conserenti. Si quis enim pro Exemplo accipiat cineres Antimonij, Markasitarū, Plumbi, Stanni, &c. qui post cuiusque horam in igne vehementissimo anatomiam, & ablationem partium Mercurialium & Sulphurearum residui facti sunt: videbit liquidissimo, in quo hisce conveniat, cum Cineribus Vegetabilium & animalium, vel nihil esse, vel nimis quæparum. Etenim Vegetabilium animaliumq; cineres sunt leves, & ex illis lixivium confit, per quod

quod Substantia falsa & in aqua
qua solubilis extrahitur. Cineres
vero metallici multo
sunt ponderosiores; Ac Sal-
les quidem hi suorum corpo-
rum sunt, non tantum per de-
finitionem Salis Paracelsicam,
quæ illis ad amissim compe-
tit; sed & per id, quod facili-
negocio fundi, & in vitrum, ex-
perientiâ teste, duci queant,
quod ipsum Salis proprium es-
se in quarto, uti loquuntur,
modo, quivis per se facile in-
telligit: Interim tamen etiam si
illi ipsi cineres Metallici vel per
integrum annum in aquâ ma-
cerarentur, ne atomus quidem
Salis verè falsi inde extrahe-
retur. Non sum nescius, repe-
riri, qui beneficio aceti destil-
lati aut aliis alterius liquoris,
acidi,

falla & in a
ahitur. Ci
in multo vi
er. Ac Sa
um corpo
nium perde
faciam
in compe
quod facili
tum ex
quod
ppium ch
natur
ade in
en etiam
e
ma
quidem
extrah
us, rep
ti de
liquoris
acidi

idi, istiusmodi salem elice^{o. 1}
glorientur: Sed & hoc
io, oppidō tum falli ipsos,
m alios æquē fallere. Nec
nim quod ipsi pro Sale ob
udunt, id reverā horum cor
orum sal est; Sed Spiritus
olventium, qui cum parte ci
nerum Metallicorum coalue
runt in istiusmodi massam sa
lam; Vulcano teste, qui Spi
ritus coagulatos segregare rur
sus potest à cineribus Metalli
cis, sic ut hi ad solidam suam &
aqua indissolubilem for
mam & consistentiam, spiriti
bus destituti, redeant. Unde
reviter colligere est, ut Me
talla in prima suā origine dubio
rocul ex Substantiis elemen
taribus spirituosiss, & mollibus,
dicantur

dicantur procreata: minime tamen propterea statuendum est istas substantias tales, quales in initio fuerint, deinceps perstitisse, sed accedenti longâ diutina quâ digestionem, mixtionem, & coctionem à calore naturali subterraneo celebrata, aliam & priori longè dissimilem, consistentiam, dispositionem, & qualitatem, uti haec tenus demonstravimus adquisivisse.

CAPUT III.

De substantiali compositione Auri, de causa compactionis eiusdem, ponderositatis, ac durabilitatis in igne.

DEmonstraturi, quo usque ad aurum medico usui accommodandum artis Spagyricæ potentia sese extendat, nolimus curiosè inquirere, qualis nam

am res Aurum in primo suo en-
tendum esse extiterit, & num materia mol-
s & spirituosa antè fuerit, quam
ad veram consistentiam metalli-
am devenerit. Istiusmodi enim
profundam, obscuram ac intrica-
am quæstionem, iis qui ob lapi-
lem Philosophorum folles no-
tes diesque motant, & metallo-
rum transmutationi inhiant, re-
inquentes, id solum excutiemus,
in quonam tum compositio,
tum excellentia auri consistat,
posteaquam jam à naturâ coctū
sit & elaboratum, inque verum
visibile & tangibile metallum
formatum.

Statuendum ergo est, id quod
nemo etiam negare vel debet vel
potest, Aurum, quia metallum
sit, necessariò etiam tribus istis
substantiis metallicis communi-

E bus

bus ad cæterorum metallorum
compositionem concurrentibus,
constare. Substantias verò istas,
eo se modo habere, quem capi-
te præcedenti explicuimus. Nunc
ut res clarior & evidentior eva-
dat, visum fuit, adducere ali-
quot sententias Paracelsi, qui
veluti metallorum naturam, si-
quisquam alius, fuit doctissi-
mus, ita totum hoc, quod de
compositione metallorum scitu-
necessarium est, in suis scriptis
plenè planeque est persequutus.

Primò, quantum mercurii
sive argenti vivi in metallorum
omnium compositione concur-
sum attinet, de eo scribemus ver-
ba eius clarissima ex lib. 2. de ge-
neratione rerum : *Nec minus ve-
rum est (inquit) quod mercurius vivus
mater*

ater est omnium septem metallorum,
rectè mater metallorum vocari debet.
Nam veluti is in se habet omnes colores,
uos in igne de se videndos præbet: Ita
iam abscondita in se habet omnia me-
talla quæ & ipsa extra ignem de se non
rabet.

In coelo suo Philosophorum
regula primâ de mercurii na-
turâ & proprietate: Omnia
in omnibus abscondita: Unus ex illis
in omnibus est eorum absconditor & corpo-
re vas externum visibile & mobile.
Nihil fluxus omnes manifesti sunt in vase
hoc. Nam vas hoc corporeus est spi-
ritus. Quare omnes coagulationes & fi-
xiones in ipso captivæ sunt & conclusæ,
cum fluxu adeptæ, circumdatæ & con-
prehensæ, &c.

In Thessalo 2. hoc est de
gradibus & compositionibus ca-
pite 10. Mercurius inter metalla
supremus est, & corpus quoddam re-
sultum substantialium in quatuor istis ele-
mentis. Ille ipse etiam singularem sibiq;

E 2

pro-

propriam in se naturam habet, frigidam
& calidam, & illa adimi ipsi nequit.
Et paulo post: Si jam ex illo genera-
tur metallum; videlicet ex mercurio
corporali, per transmutationem Archa
in ferrum sive plumbum, aurum, au-
argentum, tum simul cum hisce naturis
adsumit aliam novamque complexionem
sine perditione aut destructione comple-
xionis prioris: Et ita duae naturae erunt
in una substantia, ex solis viribus mer-
curij cum unione sulphuris & salis. Qua-
re ulterius plumbum loco mercurij esse
potest aut argentum aut aurum. &c.

In Scholiis in lib. de gra-
dibus & Compositis: Medicam
Unumquodque Metallum est Mercurius
coagulatus.

Lib. 3. de Morbis Mineralibus
cap. 2. Unumquodque coagulatum Me-
tallum in se habet naturam Mercurij.
Sed quia coagulatum est, ideo ista vi-
numquam ibi est. Nam in media gene-
ratione, & usque ad mediam genera-
tionem omnia metalla sunt Mercurius.
Et paulo inferius: Ideo notanda hi-
es.

et differentia, si de Mercurio dici de-
t, natura hac, quod non perfecte gene-
tur: Sed servat in se naturam et pro-
rietatem vivam et essentialem quam
liqua metalla mortuam in se habent.

Tractatu primo de mineralib,
a etiam est metallica natura, qua neq;
alio tractari potest neq; fundi, et est
ineralis aqua metallorum: Veluti alias
qua subest rebus aliis, ita hac metallis.
t in eodem capite: Nam mirabilis
us natura multiplex est, nec parvo la-
ore investigabilis.

Hæc hæctenus de generali con-
ursu argenti vivi ad productio-
em metallorum Paracelsus: De
iusdem porrò speciali in Auri
ompositionem ingressu, notari
offunt, quæ sequuntur.

De cœlo Philosophorum c. 3.
Septimum Metallum ex sex istis fluxum,
corporaliter est Aurum, et in se ipso ni-
il aliud est quam purus ignis. Quod
vero ab extrâ pulcrum, flavum, visibile,
tangibile, ponderosum frigidum, et soli-

dum corpus visitur & sentitur, causa e
quod coagulationem reliquorum sex m
tallorum in se habeat, quâ cum comp
ctum & comprehensum est in corpus e.
ternum. Quod verò ab elementari
gne funditur, ratio hæc est, quia fluxu
habet à mercurio, à pisce, & aqua
spiritualiter in ipso absconditis. Qu
etiam externè hic deprehenditur, qu
mercurius promptissimè auro adhere
ipsiq; permiscetur corporaliter.

Lib. 3. de Morbis Minerali
cap. 2 *Aurum tantum est merca
rius.*

Quia verò, quando in text
præallegato aurum in seipso di
citur nihil esse aliud, quam me
rus ignis, dubium suboriri cui
piam possit, ad qualitatem
mercurii respicienti, qui frigi
dus vulgò judicatur: Ideò non
abs re fuerit videre, quomo
do ipse auctor hîc sese expli
cet, libro de cœlo Philosophi

Ubi

ubi de qualitatibus mercurii a-
ens : *Victi sunt, inquit, qui de
mercurio statuunt, quod humida aut
frigida natura sit, aut esse debeat; quod
non est. Verum inmensi caloris & hu-
miditatis plenus est, qui calor & humi-
ditas naturâ in se inest, causa perpetui
fluxus, in quo est : Nam si frigida
& humida natura esset, aqua congela-
re similis esset, oportet, & semper fixus
& durus maneret, & primò per calo-
rem ignis, ut alia metalla, in fluxum
adduceretur. Hoc autem non opus ha-
beret, quia fluxum suum jam ante à ca-
lore habet, qui eum in fluxu detinet,
in quo semper debet vivere, & non
in aëre, neque immobilis fieri, neque con-
gelari, &c.*

Quod verò argentum vivum
vehementi calore interno pol-
leat, non uno argumento collis-
gitur. Primò enim si ad de-
positum tempus in peculiari vitro,
satisque intenso arenæ calore de-

E 4 tinea-

tineatur, liquidò constiterit, has
suam formam nobilem & liqui-
dam mutari in pulverem colore
fanguinei, physicum complexio-
nis igneæ indicium. Deinde isti
pulvis internè datus, aut externè
in usu Cheirurgico adhibitus, et
fectus rei, non frigidæ, sed calidæ
habet. Neque tamen propterea
negat Paracelsus: quin frigidæ et-
iam naturæ sit Mercurius, habitus
nimirum respectu ad qualitatem
eius externam; quin potius hoc
ipsum elegantissimè confirmat
Tractat. 2. de Morbis Mineralibus
c 2. *Ita etiam hoc est in hyeme terra, quæ
sola est Mercurius vivus, hoc est, Ar-
gentum vivum: ille, quæ omnes pro-
prietates Luna est & quæ omnem natu-
ram hyems. In ipso jacent omnes stellæ
hyberna, naturæ hyemalis, & quod ad
hanc rem facit. Et paullò ulterius:
Nam Mercurius secundum suam natu-
ram*

rectius vocaretur Luna, recte hyems,
etè nox, frigus, glacies: Verumtamen
ia non est compactus, sed metallum
nertum, nomen eius manet.

Hasce sententias hoc in nego-
io adscribere libuit: ex quibus o-
mnibus satis superque videre est,
Paracelsi: velle, Aurum ex metal-
licis substantiis, ipsi cum reliquis
metallis communibus, composi-
tum esse. Quarum licet princeps
sit & præcipua mercurius, per
hoc tamen non stat, quin reliquæ
etiam duæ, sulphur nempe, & sal,
mineralia, admitti unà debeant,
quum is sine horum interventu
soliditatis & compactionis me-
tallicæ nequeat fieri particeps, id
quod non uno in loco Paracelsi:
in suis scriptis declarat.

Quod porrò in auro mercu-
rium prædominari dicimus, ne-

E S mini

mini mirum videri debet, sententiam saltim consideranti Philosophorum Peripatheticorum qui perfectionem auri esse statuunt à conjunctione quatuor elementarium qualitatum, perfectissimè invicem combinatarum. Materiem quidem ipsam in specie non exprimunt: Sed nos nullam mercurio in universâ rerum naturâ aptiorem melioremque dari credimus, quippe in quo, ut ostensum hactenus, quatuor istæ qualitates, aquæ scilicet & aëris quoad extrâ, internè verò terræ & ignis, omnium quasi oculis clarissimè subiiciantur, quæ ipsæ amplius ita unitæ, ita invicem concathenatæ sunt, ut, licet mercurius corpus mobile, metallumque inchoatum & immaturum

debet, sent
ideranti Ph
steticorum
ui esse tra
ne quatuor
tum, per
cominata
idemipam
nt: Sed
runt
qui
hacten
antes
mod ex
llis cla
ae ipse
vicem
et met
metall
matu
rum

in sit, nequaquam tamen pro-
pterea ignis vi dividi & dissolvi
ueat, quin semper artifex eum
a naturalem suam consistenti-
m retrahat.

Cæterum, quod aurum sit
am compactum metallum, ma-
gis quam alia omnia; quod in-
tar solis splendeat; spurcitiei
odorisque omnis expers & ab
omni parte temperatum; quod
tem quemcunque ignem trium-
phet, ac rubiginem nesciat: id
duabus potissimum causis acce-
ptum est referendum. Prima au-
ctore Paracelso (*Tractat. 1. de Mi-
neralib. cap 2 de Procreat: Metallor.*)
est, quod substantiæ auri, mer-
curius scilicet, sulphur & sal,
sunt à naturâ exquisitissimè de-
foecatae, depuratae, & ab omni
mate-

materia corruptionis capace fe
questrata. Altera causa est, ea
rumdem substantiarum conjun
ctio, unio, & combinatio arctifi
sima, per longam ac diutinam e
amque accurratissimam conco
ctionem facta, sine interventu a
licujus rei, quæ qualitatibus ipsa
rum advesetur: Unde nulla in
ter eas diversitas animadvertitur,
sed una substantia, non tres esse
videntur. Et hæ sunt causæ qua
li: litatis, temperamenti, &
excellentiæ ipsius

Auri.

CAPUT

CAPUT VI.

quo disquiritur, an ex Auro possit elici substantia bibi apta.

Nitiō præmittimus, quod omnes in rerum naturā substantiæ potabiles, in duplici differentiā constituentur: Aut enim sunt actu, inque se ipsis liquidæ: Ut liquores tam oleosi, quam aquosi: aut sunt potentiā liquidæ, sive ex accidenti, videlicet per additamentum; ut est substantia rerum salina, quæ etsi non sit actu liquida, neque proin per se bibi possit; quia tamen in liquoribus aquosis liquatur, penitusque diffuit, ut tum non aliam quam liquoris formam præ se ferat, non refragantur Chymiatrī, quin suo quoque modo potabilis hæc adpelletur.

Jam

Jam si quis scire velit, nunquam
ex auro huiuscemodi substantiarum
aliqua educi queat, in
duo consideret: Ipsam videlicet
naturam auri, & deinde
artis spagyricæ potentiam. Quod
ad primum, si quæ de substantiarum
metallicarum forma &
consistentia hactenus exposui-
mus, repetantur, simulque ad
perfectam maturationem &
compactionem, quam eadem
substantiæ in compositione au-
ri nactæ sunt, respiciatur; nul-
lo profectò negotio colligi po-
test, eius quidem substantiæ,
quæ secundum dictorum mo-
dorum alterutrum potabilis nun-
cupari debeat, nihil in auro re-
periri.

Ars verò ipsa substantias cor-
porum divisibilium separare
qui-

idem potest, easque in actum,
que in tali consistentiâ, qua-
in naturâ suâ obtinet, educere;
erùm, ut suprâ quoque dixi-
us, haut quaquam valet trans-
mutare substantias fuliginosas,
uidas, & siccas in substantias li-
uidas, aquosas, & oleosas;
ec vice versâ has in illas; Un-
facile intellectu est, etiam-
maximè chymia posset cor-
us auri dividere, & ex eo sub-
antias, quibus constat, sepa-
re, veluti facit in Plumbo, Cu-
ro, Stanno, Ferro, Antimo-
io, Markasitis, &c. Quod ta-
men proptereâ illæ ipsæ sub-
stantiæ à suâ naturali aridâ &
siccâ consistentiâ, in aliam hu-
midam & potabilem minimè
gentium essent abituræ; non cer-
è magis, quam aliorum corporū
mine-

mineralium supra nominatorum
substantiæ, quæ, experientiâ t
ste, aridæ semper sunt & sicca
neque in aquâ simplice ullo mo
do liquefiunt. Quin potius v
rissimile est, substantias auri sepa
ratas, tanto solidiores & fixiores
futuras, quantô id præ reliquis
hisce corporibus solidius, com
pactius, fixius, ac ponderosius
corpus nactum est. Tantùm et
iam abest, ut ars ex auro substan
tiam quamdam liquidam & po
tabilem, tam longè à naturâ auri
dissitam, eliquare valeat, ut ne
quidem in istas, quibus naturâ
conflatum est, substantias illud i
psum rescindere potis sit. Vanif
sima ergo est hæc de substantiâ
potabili ex auro secernendâ per
suasio, quæ multorum quidem a
nimos occupavit, sed à veritate
est

alienissima; id quod in gene-
hactenus demonstratum, se-
ione sequenti specialius, pro-
cto, in medium exemplo, su-
us confirmaturi.

CHRYSOLO- GIÆ

Sectio Secunda,

Qua' indistinctè & accuratè exa-
minatur processus Chymicus *Franci-*
Antonij Londinensis Doctoris Medi-
quo Essentiam & Realem trinctu-
am ex auro se extrahere gloriatur,
endens indies & dispensans sub isto
omine duo medicamenta.

Satis hodiè duobus medi-
camentis, quæ pro veris
ex auro substantiis vendit
c dispensat, per universam fer-
nè Europam innotuit *Franciscus*
F An-

Antonius Londinensis Doctor Medicus
Cuius famæ & existimationi nos
que nos invidemus, utpotè quibus
cum personâ ipsa nequâ
quam litem esse sanctè protestamur.
Rem ipsam spectamus
in qua ut cum eo sentiamus, non
possumus, veritatis vi adacti,
nobis impetrare. Quin potius
ut eorum, quæ præcedenti seculi
one adtulimus, magis magisque
inclarescat veritas, & dubitatio
omnis occasio præcidatur, nihil
vel præter rem vel iniquè fecerimus,
si errorem eius, quem publice
non disseminare tantum
sed & editâ Apologiâ strenuè de
fendere conatus est publicè quocumque
que detegamus & detrahamus
ipsi larvam hanc, quâ speciosè
tectus, toti impenit mundo. Sequi
quemur autem pressò pede eum
dem

em ordinem, quo libri sui *Me-*
icina Chymica, & veri potabilis auri
adfertio, dicti, capite quarto, proces-
um suum ipse auctor describit;
Quumque is tribus distinctis o-
*perationibus 1. videlicet *Aurical-**
inatione, 2. eiusdem calcinati solutio-
ne, 3. denique tincturae ex eodem disso-
luto extractione contineatur; Nos
quoque tribus hisce partibus
secundam hanc sectio-
nem absolve-
mus.

F 2 PARS

PARS PRIMA,

De Calcinatione Auri.

EAm quidem hunc in m
dum describit noster: Corp
auri solidam indiget preparatione lo
gâ atque operatione continua. ut pr
mô calcinetur postea solvatur. Cal
natum enim corpus quod solidum pri
erat, jam discontinuatum evadit & v
luti impalpabile quoad tactum, mag
quam prius solutionis susceptivum. No
calcinatum solutioni nimis erit contr
max. Neque tamen cum rebus corro
dentibus, aut humana natura inf
calcinationem moliri debemus: Ut vul
gô fieri solet per aquas (nimirum) forte
ex Vitriolo, Alamine Nitro, & similibus
Ablutiones enim licet vigesies repetan
tur, venenatas impressiones aquarum
fortium auferre nequeunt. In verâ a
philosophicâ calcinatione, nulla recidi
va sunt cruditates, aut venenata im
puritates, vomitionum resolutionum,
palpitationum cordis procreatrices Ca
vendum semper ne ex huiusmodi mali
tia

à aliquid in medicando damni patia-
ur.

Hæc hæctenus de calcinatione
antonius noster : Circa quam
ia movemus 1. quid per calci-
ationem philosophicam intelli-
at : 2. An in istâ calcinatione
uri forma penitus destruat^r?

Denique annon in eâdem cal-
inatione accedat ad aurum res
uædam peregrina, per quam
mplices istius qualitates alte-
entur?

Quod *primò* calcinationem i-
osam adinet, eius duplex est a-
ud chymicos significatio : Pro-
pria, videlicet, & impropria. Pro-
priè calcinatur corpus minerale,
quando mediante igne solo, hu-
midis suis & glutinosis substan-
iis privatur, inque cinerem seu
alcem levem & aridam redigi-
tur,

F 3

tur,

tur, ita, ut redintegrari; ac in primam suam formam reduci nequeat Exemplum vulgò obviunt in calce lapidum, quâ utuntur cæmentarii: quæ istis suis substantiis ignis vi destituta, in formam lapidis pristinam omnino est irrevocabilis. Impropiè vero calcinari dicuntur eadem corpora mineralia, quando interveniente aliqua materiâ acri & falsâ per viam vel solutionis, vel reverbationis, discontinuantur, & in subtilissimum, tenuissimum & impalpabilem pulverem adtenuata, veræ calcis formam mentuntur, licet verè ac realiter calcinata minimè sint, sed formæ suæ pristinæ adhuc capacia:

Jam quum præter hosce duos calcinationis modos nullum alium dare vel comminisci queat
no-

oster, quæro, utrum is per cal-
ina ionem suam Philosophicam
elit intellectum? Certè non nisi
ecundum, puto: id quod duæ
videntissime rationes evincunt:
est, quod unanimi omnium
consensu aurum nullâ ignis vi de-
vastari possit: 2. quod si vel
verè calcinari ita ueretur, conse-
quens necessariò esset, quoniam
in illa calcinatione, substantiæ
humidæ & glutinosæ, sive mercu-
riales & sulphuræ auri deperde-
rentur, substantiaq; tantùm sali-
na cum terrâ aridissima, & siccif-
simâ, ac qualitatibus ignis abun-
dè imbuta, reliqua fieret: quod
aurum ita mercurio suo & sul-
phure spoliatum, etiam virtutû,
quæ ab optimâ compositione &
temperamento substantiarum in-
vicem, conjunctarum, pendent,

unà fieret vacuum: id quod intentioni auctoris nostri cum primis adversaretur, utpote qui in suo auro potabili, veras auri qualitates, easque integras, sine ulla earum vel imminutione vel ja-cturâ, conservare fatetur. Calcinationo ergo illa Philosophica nulla alia est, quam secundi, ut diximus, modi.

Neque obstat, quod quis posset obijcere eam ipsam per res salvas & acres institui, quam ob id non videatur intendere noster, quippe qui aquas fortes ex vitriolo, alumine, nitro & similibus preparatas, tamquam res corrodescentes; humanæque naturæ infestas rejiciat. Facilis enim est responsio, quod, quantumvis has propter igneam penetrantiam à compositione & destillatione

RC

ortam, proscribat: non possit
men eapropter vel res, ex qui-
us ista aqua facta sunt, proscri-
ere, quum quam egregia inde
medicamenta praeparantur, ele-
antiorum quidem medicorum
emo hodie ignoret: vel etiam
mnes materias falsas & acres
radibus & qualitatib. aquarum
ortium commensurare. Per e-
im magna utique est corrosivo-
am diversitas & latitudo, neque
e omnibus, quod humanae na-
aræ infensa sint, promiscuè dici
ebet. Nam quis vel è mediâ ple-
e, salem, quo quotidie cibos
ondimus, acetum, aliasq; res aci-
as, quibus non minus utimur,
venenatas aut corporibus nostris
nimas, ac non potius salutare,
nò ad sustentandam sanitatem
necessarias, fateatur? Quid di-

F 5   cemus

cemus de salibus spagyricis cum
Animalium tum Vegetabilium
ii, tantum abest, ut humanæ na-
turæ venenatâ quadam qualitate
insidientur, ut opposito vim ale-
xiteriam possideant, humorum
que interiorum corruptioni, bo-
nis sæpè ægrorum rebus, resi-
stant. Et tamen si qualitates sol-
ventes, incisorias, deterforias, a-
crimoniamque tam horum sali-
um, quam salis ipsius vulgaris, a-
ceti item, succi de citro aliorum
que consimilium consideremus
ratio nulla erit, quare ex numero
corrosivorum hæc debeant ex-
cludi, præsertim quum multa
corpora mineralia illorum vi
corrodi & dissolvi, ipsa nos edo-
ceat experientia.

Ut ergo, quod res est edisse-
ramus, calcinationem suam hoc
modo

modo noster instituat, oportet:
accipit, quantum placet auri,
si addit salem quemdam usua-
m (qui corrosivus quidem est,
sed non tale corrodens, quale ab
pore suo excludit, id est, huma-
æ naturæ noxium) duo hæc in
everberium collocat, adhibito
ali ignis gradu, ne aurum funda-
tur, sed ut spiritus salis istius a-
res & solutivi duntaxat excitentur,
qui ita sensim circa metalli
corpus tam intra quam extra
coeunt & concentrantur, ejus-
que fixitatem metallicam, vi a-
crimonix suæ dirumpunt, & per
minima dirimunt, neq; non in-
star spongiæ rarefaciunt & emol-
liunt, ut evadat pulvis subtilissi-
mus, levissimus, & tantum non
inpalpabilis, terræ sigillatæ colo-
re, vel, (pro natura scilicet salis, &
modo

modo reverberationis) etiam
alio aliquo conspicuus. Caices
hanc, quam vocant, a reliquis
salis, si quæ adhæserunt, abluta
exsiccat, inque suos usus reponit.
Et hoc est aurum ipsius philoso-
phicè calcinatum : per salernum
nempè quemdam, qui, communi
omnium philosophorum sen-
tentiâ, verum elixir, & balsamum
est naturæ unive salis, veraque
materia, per quam ad usum me-
dicum corpora omnia metalli-
ca dissolvi debent & adtenuari.
Aurum imprimis, cum quo inti-
mior ipsi cognatio, quam cum
aliis metallis, intercedit. Posse-
mus de hoc ipso vel sexcenta au-
ctorum testimonia adducere, nisi
magis adtenderemus ad id, quod
agant isti artifices, quam quid lo-
quantur.

Secunda

Secundum quod circa calcina-
onem artificis nostri discutien-
um, est, an aurum calcinatum
ntellige per salem, aut aliud ad-
itamentum) ita possit destrui, ut
vadat irredivivum? Cujus qui-
em quæstionis facilis est deci-
o, ab experientia & probâ artis.
ertò enim certius est, quod au-
um quidē, per reverberationem
um in materiis salinis aut sulphure
actam, quoad externam figu-
am ita immutari queat, ut au-
um non amplius appareat, im-
no in vehementissimo quoque
gne fusionem respuat: At hoc
minimè impedit, quin si in manus
expertæ artificis incidat, per addi-
tamentum conveniens, à spiriti-
bus salium & sulphuris adpactis,
liberari possit, & deinde pristinae
suae formæ, sine ulla qualitate
sua-

suarum læsione, restitui. Quis
omnino tam dictu quam creditu
foret absurdissimum, spiritus cuius
juscunq; etiam vel salis vel mat
teriæ acris hoc in negotio ipse
præpollere igni: Quem videmus
Cuprum, Ferrum, Stannum
Plumbum aliaq; multa minera
lia re vera incinerare, calcinare
& vitrificare, sic ut prorsus ad pri
stinam essentiam reduci neque
ant: Id quod neq; sal ullum, neq;
aqua ulla fortis aut regalis, au
quicunq; alius spiritus, etiam ve
hementissimè corrosivus, præsta
re valeat. Etiam si enim corpora
metallica per hæc corrosiva dis
solvantur, & quam subtilissimè
pulverentur, facilè nihilominus
reductu esse & permanere, uni
cuiq; experto spagyrico est per
spectissimum. Ex hoc fundamen
to

inferimus ulterius: Si corrosiva
hementissima nequeunt reapse
destruere corpora metallorum
imperfectorū, multò minus cor-
rosivum mediocre, sal videlicet
quod usuale, poterit destruere
corpus auri, metalli, usq; adeò fi-
cti & perfecti; Unde consequens
erit aurum calcinatum nostri
philosophi reductile esse, id quod
redo, neq; ipse diffiteatur, quip-
sē qui nihil aliud se hac calcinati-
one agere perhibeat, quam ut au-
rum magis solutionis suscepti-
vum reddat.

Ultima quæstio est de eo; an vi-
delicet aurum ita calcinatum
simplex sit, subsistens in seipso
solo, sine additione? Ad quam
uti negativè respondeamus, tri-
bus indiciis apodicticis adigimur:
quorum primum est ipse COLOR:
Quia

Quia enim splendoris sui usque
ad cœ factum orbem est, ut te
ram quamdam potius, quam so
lum referat, id profecto vel ab
igne fit; vel ab additamento. No
ab illo: in quo, ut sæpius dicitur
est, invictus iste terrestris sol, splē
dore etiam luculentiore, jubilat.
Ergo ab hoc, quod erat demon
strandum. 2. *Levitas* quæ non a
liunde procedit, quam ab additi
spiritibus peregrinis, qui corpus
auri per minima divellentes, ip
se unâ affricant, atque ita effi
ciunt, uti pondus ejus multo le
vius adpareat, quantitatis nimi
rum respectu: quæ ipsa auctior
tum multo conspicitur. 3. *Sa
por*: Gustatum quippe sapore
quodam adstringente, cum acri
moniâ quadam conjuncto, lin
guam adficiet: qui quidem sa
por

or neque est auri proprius, ne-
que ab ipso simpliciter proficisci-
tur. Accedit hisce omnibus o-
cularis evidentia, ab ipso Vulca-
no petita: Sume enim Calcem,
tam, inque crucibulo positam,
committe Igni Fusionis; fundet
e instar salis, & fumos spiritusq;
ex Calce manifestè effumantes,
tùm naribus hauries, tùm oculis
insurpabis; usque quo istis con-
sumptis Aurum ad sese redeat.

Hisce itaq; argumentis irre-
fragabiliter demonstratur, Au-
rum Calcinatum non esse sim-
plex, sincerum, & impermixtum
Aurum, sed particulam quampi-
am additamenti istius, quo cum
calcinatum est, penitissimè in se-
se cohibere. Quod ipsum postea
caussa est, ut ista calx, in liquore
quopiam acidulo medicinali,

G neq;

nequè multùm Corrosivo, facil-
limè dissolvatur, quod cætero-
qui factu esset impossibile. Ne-
que etiam alia est auctoris nostri
intentio, utcunquè eam in ipso
textu vel dissimulet, vel subdice-
at: Qui si simplicem tantùm
Auri adtenuationem spectaret,
nullamquè additionis, quam in
Reverberatione id acquirit, ha-
beret rationem, utiquè subtilif-
simis istis Auri atomis, quibus
utuntur Pictores, & in quos au-
rum minimo tempore, sine ullo
igne redigitur, abundè sibi satis-
facere posset, atquè adeo la-
bore Reverberationis o-
mninò super-
sedere.

Sectio-

ectionis secundæ

PARS SECUNDA,

De Auri Calcinati solutione.

Abitâ Calcinatione Au-
ri, progreditur porrô no-
ster ad eiusdem solutio-

is hoc modo: Calcinatum, in-
it; hoc corpus spagyrico ritu in vase
creo collocamus. Cui affundimus A-
quam cœlicam Raymundinam dictam:
am protinus ebullire conspicias, & in
um ascendere, absq; alio calore. Ces-
te ebullitione & juncturis peroptimè
usis, ne quid respiret, in temperato
lore per aliquot dies statuimus. Ita
sim aqua hæc nostra flavo colore tin-
tur, ac si croco perfunderetur. Quod
rum est evacuaamus in aliam ampul-
m per inclinationem cautè ne turben-
r faces. Aliam affundimus aquam
iori similem iteratis semper vicibus,
que dum alteriùs non coloretur aqua.

G 2

Omnes

Omnes coloratas has aquas simul colle-
ctas, per lentissimum Balnei calorem
edistillamus. Exit aqua clara (ut prius
Materia Auri soluta subsidet in vitri-
fundo Mellis instar, solubilis in quocunq;
liquore. Subnectit postea, qui-
bus rem plausibilis exaggeret
Dura illa compages jam soluta est, &
Metallica Auri forma omninò destruc-
ta: adeò ut in nullum ulterius Metal-
lum reduci possit. Interim tamen nulli
ignis violentiã devastari potest hac sub-
stantia, aut in favillam aduri, quod per-
fectionis Auri certissimũ est signum.
Ista enim solutio est sub conservatione su-
speciei, & est solennis ac verè philoso-
phica, non corrosio illa Sophistica &c
Plura qui velit, adeat auctorem
ipsum.

Nos omissis variis curiosis in-
utilibusq; altercationibus, qui-
bus, quæ jam allegavimus, exa-
gitari possent; id tantum, in quo
rei cardo vertitur, arripimus, i-
psam

iam videlicet Auream materi-
am, melleæ consistentiæ, in cor-
pore metallicum irreductilem: de
quâ, num ita sese, ut auctor tra-
ctat, habeat, in præsentiarum co-
gnosceremus.

Ac de nomine quidem ini-
tione: quum materia isthæc Auri
absoluta duplicem sensum gignat
in mente concipientis. Per eam
nim intelligere potest auctor no-
men, vel absolutam, realem, &
perfectam solutionem integri
corporis aurei: Vel subtilem,
quamdam substantiam ex Auro
separatam, tractam in menstru-
m illud sive Aquam Raymun-
inam in formâ extracti, qualis
ex corporibus Vegetabilium be-
neficium tum Aquæ vitæ, tum a-
liorum solventium appropriato-
rum elici consuevit. Aut fallor

G 3   ego,

ego, aut materia isthæc prim
sensu venit acceptanda, id quo
tum titulus ipse allegato. textu
præpositus innuit: *Mysterium Au*
solvendi, & per alembicum elevand
tum præterea sententiæ istæ si
gnificant: *Ista enim solutio est sub con*
servatione suæ speciei &c. & Prætere
suum humidum primigenium conserva
tur integrum &c. Ex quibus con
jectura iniri potest, quod secun
dum ipsum isthæc materia nihil
fit aliud, quam Aurum destru
ctum, & realiter formâ suâ me
talicâ, sine substantiarum sua
rum divisione, privatum, perfectè
apertum & præparatum, ut ex il
lo Tincturam aut Essentiam ex
trahere, ut libeat, liceat, de quo
postea. Idem etiam hæc sententia
confirmat, quando dicit: *Dura*
illa compages jam soluta est &c. Im-

m
m

isthac pri
nda, id qu
legato text
d. Seram d
um & levat
entur ista
aut sub
& traser
um in se
quibus con
volutio
re m
um de
a sua me
um su
m perfect
e ex
tam ex
de que
sententia
Dura
Im
m

nō verō omninō hęc est eius o-
pinio, quandoquidem tam bene,
sic unguis suos novit, illud calci-
nati Auri, peractā solutione, re-
siduum, in optimum, quale antea
erat, aurum reduci posse: proin-
de nimis temerarium foret, asse-
verare, istam materiam melleam
quamdam essentiam, aut sub-
stantiam ex auro separatam esse.
Id enim in omni omnino soluti-
one obtingit, ut corpus, ex quo
fit alicuius substantiæ extractio,
substantialiter omni ex parte al-
teretur, id quod hic non evenit,
quia, ut diximus, quædam Auri
pars in forma adhuc metallicā se
exhibeat videndam. Quare
ulterius in quæstionem venit, an
dicta isthęc materia solubilis,
sit simplex aurum realiter solu-
tum, & in formam irreductilem

traductum, subsistens ita simpliciter, citra ullum aliud additamentum?

Solutio huius peti potest, vel ex jam dictis. Quia enim liquidissimò demonstravimus, neque actualem ignem, neque potentialem, id est, vehementissima corrosiva, ita posse destruere Aurum, quin in suam formam metallicam sit denuò revocabile; facile fuerit coniecere, quod id ipsum multò minus efficere valeat liquor insipidus, non corrodens, sed undiquaque temperatus, qualem bonus ille vir vult esse Aquam suam Raymundinam. Nequè enim in Phylis tantum principiis fundatum est, sed & in ipsa arte usu longo observatum, quod solutio, aut realis destructio cuiuscunque corporis
ne-

ita simplici
additamen
potest, ve
liquidi
neque a
e potentia
ultima cor
vere Au
niam me
Abie
rodidi
re vale
in corro
tempera
it vult
mundi
Physicis
tum est
go ob
t realis
poris
ne

queat fieri, nisi per vim & ve-
mentiam qualitatum contrari-
um: quum qualitates contem-
peratæ & proportionatæ corpo-
ra conseruent, potius quam de-
ruant: Ipseque adeo Spagyris
oster, Menstruum suum, propte-
r eam, quod eo aurum conseruetur,
antoperè commendat, proscri-
bitis & in exilium actis, a quis for-
mibus omnibus, aliisq; similibus
corrosivis, quæ, contra omnem
rationem tum experientiam,
aurum realiter corrumpere opi-
natur. Non dicemus de eo,
quam sibi constet Auctor dicens,
Aquam suam Raymundinam,
tum destruere Aurum ut metal-
lum esse desinat; tum etiam simul
eiusdem temperamentum per-
fectè incorruptum conseruare.
Id huius loci proprium est, de-
mon-

G 5

monstrare, quod materia istha
non sit revera simplex Aurum
destructum & dissolutum, sine
additione subsistens ; quod se-
quentibus demonstrationib. spa-
lam faciemus.

1. â CONSISTENTIA: Qui-
enim liquida est & mellis inita
humida, non potest esse verum
Aurum, quod ostendimus mini-
mè gentium actualem quam-
dam humiditatem in se comple-
cti, & ut maximè dissecaretur
non tamen nisi in consistentia
aridâ, fixâ, & siccâ, eius substan-
tias adparituras.

2. â PONDERE: Ponamus
namq; casum, quod ea aurum
sit realiter dissolutum, eumq; ad
modum, quo auctor tradit, im-
mutatum: Consequens tum fue-
rit, ut certum pondus, quod cer-

to

modo priori ponderi propor-
onatum sit, retineat. Ita E.g. vi-
ere est in Auro subtiliter laeviga-
o, quod licet quoad adparentiã
eipso non laevigato levius vide-
ur, nihilominus metallis omnib9
imiliter laevigatis præponderat.

Isthæc autem materia aurea pon-
peri Auri, secundum proportio-
nem, nullo pacto respondere po-
test, eam quidẽ ob causam, quod
humiditate aliena & peregrinã
abundat, non diffitente auctore
ipso *Parte tertia Apologia contra Gvvi-
nium: quando inquit: Primo quan-
do solutio Auri est facta suo proprio
menstruo, tum, menstruo detracto usq; ad
consistentiam gummi liquidi, coloratissi-
mi &c.*

**DISPOSITIONE SO-
LUBILI:** Dissolvitur isthæc
materia promptissime in aquã,

apologia ut

ut mel : quod non tantum non
cedit in aurum, sed ne quidem
in multo molliores & volatilio-
res Corporum Metallicorum sub-
stantias : quas etsi vel integro an-
no in aqua digereres, nihil tamen
earum, nisi accedente forte an re
aliqua salsa & acidâ, dissolve-
retur.

4. à COLORE: Etsi enim di-
cta materia est coloratissima, ve-
luti Author loco supra citato asse-
rit, nequaquam propterea iste
color simpliciter est ab auro : Sed
à mixtura rerum adjunctarum :
per hoc quidem argumentum,
quod igne vehementissimo ex-
siccata illa coloris istius jacturam
faciat : quemadmodum illud
quoque medicamentum, quod
pro Essentia Auri vendit alibi u-
ctor, longè aliud, *vide Apologia*
par-

partem 3. pagina 187. quam aurum
coloris esse, vel sexcenti homi-
nes, qui id viderunt, mecum te-
rari poterunt: prorsus contra-
naturam auri, quod in nullo ignis
examine colorem suum mutat.

5. ab ODORE: Aurum qui-
dem prorsus inodorum est: at
Materia isthac rei alicuius acris
& acutæ odorem præ se fert: quæ,
credo, causa potissimum fuit,
quod eam cum Spiritu Vini recti-
ficandam censuerit, utpote qui
proprietaem habet, *Apolog. pag.*
186. odores istos spirituum acri-
um contemperandi & emendan-
di, odoremque conciliandi gra-
tiores.

6. à SAPORE: qui in Auro
nullus, in Materia isthac non mi-
nus acris, quam in Magisteriis,
cum Aceto distillato præparatis
per-

perferentiscitur : quod ne author
quidem ipse ibit inficias.

7. ad aliis **QUALITATIBUS**
Materia isthæc habet qualita-
tem manifestam, calefaciendi,
exsiccandi, detergendi, inciden-
di, aperiendi, per sudores, Uri-
nam, aliasq; interdum vias eva-
cuandi, uti ipse ex variis curatio-
nibus annotavit : quæ qualita-
tes tam procul sunt à naturâ Au-
ri.

quàm distant candida nigris.

Id enim Metallum omnibus suis
partibus temperatissimum est, in
quo manifestarum qualitatum
nulla prædominari animadver-
tatur, & quod cor confortet, id
non ab aliquâ evidente qualitate
provenit, sed, omnium Herme-
ticorum consensu, est hæc eius
proprietas *autem* specifica, ma-
gnetica,

etica, occulta, à forma, vel tota
tius substantia originem refe-
ns.

Hæc indicia suffecerint, opi-
or, ad probandum, quod toties
ominata materia hautquaquam
Aurum purum, realiter dissolu-
ut author persuadere conatur:
nūl etiā ex iis colligitur, quod
lvens illud sive Aqua Ray-
undina neque absolutam ha-
eat potestatem solvendi Auri:
Nam quorsum aliās adtineret,
alcinare hoc primūm per istam,
quam diximus additionem?) ne-
quē ampliūs, æquale & simile
uro temperamentum, veluti
dem ad ravim usquē vocifera-
ur. Etenim si hoc esset, certē au-
um non ita alteraret eadem, sed
otius Medicamentum benignis-
imum & temperatissimum,
tem-

temperamento Aurum omnib[us] modis respondens producere
Neq; etiam opus tum foret, u[bi] vel dicta materia per Spiritum
Vini rectificaretur, vel, ut hic pro vehiculo ipsi adiungeretur
quod facere Auctorem videmus in sua Apologiâ. Quod si enim
Aqua Raymundina tam est temperata, quare non ipsa vehiculo
loco est, potius quam Spiritus Vini, qui propter violentam caliditatem & penetrabilitatem, tam longe à temperie Auri dissidet
multisque modis corpori nocere sæpè potest?

Quamobrem, ut quid de solutionis huiuscemodi Apotelesmate, statui tandem debeat, in unum conferamus, omnino tenendum est, Materiam istam, cuius vel centies jam meminimus,

is, nequaquam esse rem simpli-
producentem, sed compositam ex Sale, cu-
m foret, in tinctura partim à calcinatione
et Spiritum mâ adhæsit, partim à Spiritibus
vel, ut loventis est, qui sese coagularunt
ingerentur in particulâ aliquotâ Auri,
invidendum propterea ita adtenuatum
modi tenent & dispersum, ut amplius Aurû
vel non adpareat, licet manu dextri
artificis possit resuscitari, & for-
mæ suæ Metallicæ reddi. Neq; ve-
ntam aliud nomen isthæc materia
meretur, quam Magisterii, quale
si quoq; defert Auctor assertio-
is suæ cap: 7 *Nostrum*, aiens, *Ma-*
sterium ex auro, de quo iam habetur,
uestio &c. Qui quotiens eandem,
Essentiam Auri vocat, totiens
vel in vocabulo ludit, vel
vim facit veritati.

H   Sectio

Sectionis secunda

PARS TERTIA,

De Elevatione Auri per Alembicum.

Uperest ultima & suprema tum Processus Antoniani, tum sectionis huius pars de Elevatione Auri per Alembicum: De qua splendor Auctor declamat. Verba eius sunt: *Coloratas illas superius aquas non in Balneo destillamus (ut supra) usque dum deveniat Aurum in formam mellis sed per cineres elevamus, quæ fortiores sustinent ignitionem. Ita anima Auri, quæ in spiritu dicti menstrui hospita tur (vehiculo inquam suo proprio) veluti in ventre venti portatur. Ascendit in caput Alembici, & guttatim decidit in Recipiens vas sub colore rubicundissimo. Terram autem Auri in vitri fundo conspicias nigram & siccam, veluti*

luti rem mortuam spongiosam item &
vem. Non tamen projicias has ter-
s, quæ sunt nigra & sicca, ut suadet
philosophus.

Destillatum hoc Menstruum, & unã
Essentiã Auri mixtum, in cucur-
bitã vitreã munda, cum suo Alembico
Recipiente, juncturis optimè sigillatis
 collocamus in Balneo tepido: Blando hoc
 calore distillabitur tibi aqua clarissima.
 In vitri fundo remanebit Tinctura,
 quam optas. Tincturam hanc per spi-
 ritum Vini solvimus: spiritum separa-
 mus alternis vicibus; & in hunc mo-
 dum colorem illius clarificamus (ut
 philosophi verbis utar) hoc est ad gra-
 dum puritatis summæ exaltamus &c.

(Nimirum nervus totius sen-
 tentiæ is est, quod Auctor veram
 hanc realem ex Auro Tincturam,
 quam Animam auri nuncupat,
 se segregare prolixè profiteatur:
 de qua, videbimus utique,

Quid tanto dignum ferat hic pro-
 missor hiatu?

H 2 Equi-

Equidem initiò videtur nobis
pro uno eodemq; habere, Eleva-
tionem Auri per Alembicum
quam in Titulo capitis promit-
tit, cum Tincturæ eiusdem Ex-
tractione. Quasi vero difficile sit
expertis Chymiatri, mediante
additione convenienti Aurum
subtiliare, dissolvere, & per Alem-
bicum evehere; Quæ tamen o-
peratio non statim Tincturæ ex-
tractio est, etiamsi id, quod ele-
vetur, colore aureo altissimè tin-
ctum visatur: Color enim iste
tum est à corpore integro aureo
per alembicum adscendente, non
à Tincturâ quadam segregatâ:
idq; manifestò demonstrabit Re-
ductio: & nos supra abundè evi-
cimus, neq; per Ignem neq; per
Additionem formam Auri posse
realiter destrui. Noster tamen,
quò

quô plus sibi hac in parte scientiæ, quam aliis Chymicis relatum testetur, contrariam tenet opinionem, Liquorem scilicet suum dictum, non esse nisi verâ Tincturâ animaque Auri coloratum: quia 1. Liquor ipse ruber sit. & 2. quia residuum destillationis materia sit spongiosa, levis & nigra, instarque terræ aut capituli mortui. Sed toto celo errat. Quia enim, quod Materia ipsius toties nominata non sit simpliciter Aurum, sed mixtura quædam; quodque pauculum illud Auri, ex quo constat, facile in Aurum reduci possit, exabundanti supra demonstraverimus: nulla non dicam ratio, sed ne verisimilitudo quidem est, quâ persuademur, quod mutato duntaxat,

H 3   â Bal

â Balneo ad cineres, Ignis gradus
particula illa Auri moriatur, &
Tincturam suam animamque
deponat, quæ deinceps per Alembicum subvolet, ut Chrysolomus noster adserit. Est ergo
ut diximus, non â verâ Tinctura
Auri hîc color cum menstruo
latus, sed â solâ permixtione: quomodo sese habeat, quomodo
item ex accidenti variorum colorum procreatrix existat, maioris
evidentiæ ergo, aliquot convenientibus exemplis declarabimus.

Accipe Cerusam, cui super
funde Acetum destillatum, pone
ad digerendum in Balneo per
aliquot dies: Videbis Acetum
flavescere, instar Auri. Lique-
rem per inclinationem separâ,
destilla per Balneum, ad partem
quar-

Ignis gradum quartam præter propter, restabit
noriatur, a fundo materia coloratissima,
aumatior mellis adinstar, & dulcissima.
neque per materiam istam destilla per cine-
res, in fine destillationis exhibit
Est ergo liquor sanguinis in morem ru-
ber, residuâ materiâ nigrâ, spon-
deriosa, levi, ad modum Capi-
tatione quas Mortui: Quum tamen inte-
rum, quin Cerusa lactis instar
andescat, Acetumque Destilla-
tum instar aquæ clarum sit, ne-
quis ignoret. Quod si jam quis
affirmare vellet, Liquorem istum
rubrum esse Tincturam sive ani-
mam ipsius Plumbi, ex quo Ce-
rusa facta est: nã is in fædissi-
mum errorem præceps rueret.
Quoniam primò plumbum non
habet in se talem Tincturam,
nequè aliam aliquam substanti-
am aquosam: Deinde, quia ce-
rusa,

H 4 rusa,

rufa, quæ post solutionem re
qua fit, cum pauculo Saponis
& pinguedinis ovinae mixta, in
quæ ignem fusionis posita, fundi-
ditur rursus in Plumbum. Fun-
ditur eodem etiam modo mat-
ria illa cineritia, post destillati-
onem residua, contra quam fieri
oporteret, siquidem Tinctura e-
Plumbo esset educata. Nec enim
fieri posset, quin tum substantia
liter Corpus Plumbi immutaretur.
Quoniam, ut multoties jam
dictum est, nulla potest fieri cujus-
dam substantiæ e corpore separa-
tio, sine corporis eiusdem eviden-
ti ac substantiali immutatione.

Idem effectus, non in Ceru-
sâ tantum, sed & Ferro, Stanno
Antimonio calcinato, Markasi-
tis calcinatis, Chrystallo & Lapi-
dibus preciosis calcinatis, Co-
rallis,

allii, Perlis, Oculis Canceri aliis-
uè similibus corporibus adpa-
ent, quæ si eodem, quo Cerusa
am, modo tractentur, exhibit
emper in abstractione Aceti de-
tillati Liquor non minus rubeus,
quam qui ex solutione Aureâ
nostri Spagyri prodit. Eadem co-
orum ex permixtione varietas
& multiplicitas per quam multis
aliis exemplis esset demonstrabi-
lis: Ut, quod Aurum in Aqua
regiâ solutum rubro colore tin-
gatur; Argentum, in aquâ forti,
nigro; Cuprum in liquoribus a-
cidis, viridi; Et nihilominus u-
numquodquè horum â Solven-
tibus suis separatum ad pristinum
colorem redeat: Sed hæc satis fu-
erint, ad declarandum, quomodo
author alucinetur, Liquorem suū

H 5 rus

rubrum veram ac essentialem
Auri Tincturam esse opinatus.

Quem eundem errorem a
lio quoque in loco miserè erra
Apologia vid. parte 3. pag 186. § 187

Vbi alterius Tincturæ auri medici
cinalis mentionem facit, hisce

verbis : *Primo quando solutio Auri
est facta suo proprio menstruo, tum, men
struo detracto usque ad consistentiam*

*Gummi liquidi coloratissimi [ut Lullii
verbis utar] & unctuosissimi, affundi
tur spiritus Vini, qui hinc tingitur co*

*lore ruberrimo, & separatis facibus albis
manentibus in fundo conservatur per se
in vitro, vocaturq; Tinctura Auri Me*

dicinalis. Haftenus ille. Ex qui

bus colligi potest, velle illum,

*quod in ista operatione spiritus
Vini veram ex Auro Tincturam*

*eliciat, relictis aliis huius eiusdem
substantiis in fundo, quod signi*
ficantissimè insinuat per id, quod
dicit:

cit: *Separatis facibus albis manen-*
bus in fundo. Sed non minus,
quam antea, opinionis suæ
allitur. Etenim si spiritus ille
ini reapse esset reali, & per se
absistente, ac naturali Auri Tin-
turâ inprægnatus, tum eo per
Balneum abstracto, necessariô
elinqueretur in fundo substantia
tubra, obscura, altiorisque tin-
turæ, quam quum erat adhuc
in Liquore dispersa. Quemad-
modum usu venire videmus in
Tincturis Vegetabilibus: Alker-
mes, e. g. ligni Brasiliensis, Coc-
cognidiorum, Lacrimæ Draco-
nis, Rosarum rubrarum &c. In-
primis Croci, cuius Tinctura,
dum in suo Solvente diffusa est,
flavescit inq; consistentiam spis-
sam coarctata, obscurissimè ru-
brâ adparet. Nostra vero hæc Tin-
tura

Etura longè aliter sese habent
Nam, quod ipse etiam Antonius
intus & in cute novit, si spiritum
istum Vini ruberrimè tinctum
& Residuum solventis, per distilla-
tionem, modo, quem ipse
præscribit, abstraxeris, non remanet
linquetur Tinctura, sed Substantia
quædam formam salinam continens,
in aqua solubilis, color
ex pallido flavescente, ad me-
dium Magisterii ex Antimonio
per Acetum destillatum præpara-
ti: Qui quidem color Tincturae
Aurirubrae, si quæ talis esset
ad consistentiam solidam redacta
Etæ tam bellè convenit, quam

*Candida cum nigris & cum candidis
tibus atra.*

Et hæc fortassean causa est
quod tum Aureæ essentia nomen
ne uti homo callidus malit, quam

Tinctura

er se hab
iam Anton
wi, si spirtu
me tinctum
entis, per
o, quem
xer, non
sed substa
salinam
is, color
ad m
Antimon
um prop
lor Tinct
ralis esse
m red
quam
um cand
ulla el
re nomi
lit, quam
Tin

Tinctura: Dignum mediis fidi-
patellâ operculum acaptans.
Constat ergo hætenus, tum
quod color iste ruber, quo spiri-
tum vini infici dicit autor, non
vera Tinctura Auri: tum
quod in genere omnia Medica-
menta aurea Antoniana non sint
vera & sinceræ substantiæ ex au-
re extractæ, sed res compositæ;
quorum Consistentia, Color &
Qualitates ex permixtione re-
rum extranearum cum Auro,
nequaquam ab hoc sim-
pliciter, proficiscan-
tur.

CHRY-

CHRYSOLO GIÆ

Sectio Tertia,

Continens quaestionum aliquot
& dubiorum, quæ ex dictis o
riri possent, resolutionem.

CAPUT I.

*Utrum Aurum in Medicina utile esse
queat, an secus?*

Vi Aurum ab usu medi
co proscribunt, nihil fe
rè aliud habent, quo fo
tueantur, quam ipsius fixitatem
ac substantiarum eiusdem perfe
ctam combinationem, quæ caul
sa sit, ut nullo pacto Stomachu
noster id ipsum concoquere, im
mutare, aut tantillum succi ind
eli

quare queat. Sed nimis rui-
dit solo tibicine videntur hi opinio-
nem suam statuminare. Nam
odem nos medio idem de mul-
aliis corporibus penitus indi-
estibilibus concluderimus, quæ
men experientia ipsa humano
porpori per quàm salutaria &
umprimis efficacia esse testatur.
halybs durissimum illud, ari-
umque & siccum Metallum in
bstructionibus viscerum, Ca-
hexia, Icteriâ, aliisque
uamplurimis affectibus prorsus
esse videtur. Lapis La-
uli in Melancholiâ, Maniâ & E-
ilepsiâ Catharticum est omni-
ous aliis prævalens. Vitrum An-
imonium *ἀνω καὶ κάτω* omnis ge-
neris colluviem ex corpore pro-
pellit. In Chrystallo Nephriti-
cis; In Magnete Hystericis, po-
sita

sita sunt præsidia præsentissima
Suntque alia præterea corpora
Mineralia quamplurima penitus
indigestibilia, quæ evidentissimos
in nobis effectus medicinalia
les præstent. Quamobrem non
dubitamus, quin aurum sui
quoque virtutibus medicinalibus
dotatum sit, & quin archæum
Naturæ nostre per certam potentiam
occultam eas in actum magneticè
deducere, & beneficio corporis
nostri adplicare valeat, etiam
si illud Metallum per calorem
nostrum neque digestibile sit,
neque mutabile.

Quod porrò in auro non tam
evidentis, quam in multis aliis
similis naturæ corporibus Metallicis,
operationes conspiciantur, id
perfectissimo illius temperamento
tribuendum est. per
quod

mod Aurum cor solummodo
fortat, non per evidentem
amdam & prædominantem,
frigidam, vel calidam, vel
amcunq; aliam qualitatem:
um è contrariò aliorum cor-
rum intemperatorum, in eva-
ando, expellendo, aut aliter
rpus alterando, manifesta de-
hendatur energia. Neq; verò
temere vel casu factum pute-
us, quod Medici dogmatici tã
etusti, quam recētiores, Aurum
ter res cordiales retulerint, neq;
ullo non in precio habuerint, &
huc habeant: idq; non scriptis
ntum suis testentur, sed quoti-
anã insuper medicamentorum
cordalium, quæ Aurum semper
ngreditur, dispensatione com-
robent. Tacemus, quamtū sim-
lex eius usus commodi habeat,
I quàm

quàm periculofissimis affectibus
per solam viam extinctionis in
Vino & Aquis destillatis factam
illud medeatur: ut ratio nulla
sit, quare non suus ipsi in Med
cina locus sit relinquendus.

CAPUT II.

*An Aurum, propter Symbolismum &
Analogiam, quam cum Sole habet.
subiectum vel Materia Medicinæ
Universalis adversus omnes hu-
mani corporis morbos?*

Visquis ex Symbolism
Auri cum Sole argumen
tum ducere velit, ad de
monstrandum, quod Aurum f
Medicinæ Universalis subiectum
is ita argutetur, oportet: Quo
videlicet veluti Sol sit fons omni
um Elementorum à cuius reg
mine & influentiâ totius Unive
si coi

conservatio tota pendeat: Eo-
modo Aurum cum ipso
symbolizans esse conservando
microcosmo, omni intemperiei
eisdem elementari corrigundæ,
omniq; infirmitatis materiæ tol-
lendæ. In quâ quidem ratiocina-
tione, quod pro Hypothesi de
re pronunciatur falsum est. Is
autem, quantumvis sit nobilissi-
mus in firmamento Creatura, ut
etiam ob causam Anima maioris
mundi Philosophis vocetur, non
tamen propterea non est ea no-
tuitas certis limitibus & terminis
restricta: neque latius se exten-
dit, quam ut calorem & siccita-
tem in globum hunc inferiorem
fundat, atque ita generatio-
nem & conservationem rerum
promoveat. Harum autem o-
mnium essentia & vita non pen-
dent

dent solum à calore; & siccitas
sed etiam à frigore & humiditate;
neque alio fine omnipotens
conditor Lunam in firmamentis
collocavit, quam ut veluti
caloris & siccitatis auctor est,
hæc frigoris & humiditatis causa
exsisteret. Quia ergo Sol per
se quatuor qualitates pariter
res influere nequit, non potest
etiam omni intemperiei & dissolu-
tioni, quæ ex earum diffinitione
provenit, occurrere. Frustra enim
quis à Sole per se beneficium
pluviæ vel roris nocturni, si aliter
utrum defiat, expectet, qui potius
per calorem suum magis
magisq; exsiccaret, & quasi con-
sumeret omnes fructus terræ.
Vnde amplius ratio conuenitur:
Sol res tam spirituosa & actiuo-
sa quæ 24. horis circuitum mundi

solvit, non potest omnes defe-
us & intemperantias majoris
mundi emendare: multo minus
possurum est, ut Aurum omnes in-
temperantias Elementares mi-
seris mundi, illas omnium infir-
mitatum procreatrices, corrigat;
sumque illud, licet splendore
eodem solari effulgeat, interim
men corpus solidum est, pon-
erosum, mortuum, nullius per se
efficacia, nisi, ut dictum est, ab
archæo Microcosmico magne-
tice excitetur. Ipsæ deinde infir-
mitates, quia à diversissimis
caussis oriuntur, diversissima
quoque remedia, experientia te-
te, efflagitant. Neque valet, quod
quis obiiciat, per id, quod Aurum
ipsum caloris nativi roboret, na-
turam excitari, ut caussis morbificis
opertiter tum obsistere, tum easdē

excutere valeat. Etenim, ut n
negemus, naturæ robur vel p
mum esse, ad quod in curatione
Medico respiciendum sit: hi
tamen nequaquam adstrue
dum, quod ipsa duntaxat co
fortata morbos debellet: Qu
potius in plerisque morbis cog
mur eam Diætâ, Purgationibus
Phlebotomiâ, aliisq; sanitatis
cuperandæ auxiliis non levi
sæpe debilitare, priusquam æg
salutis suæ, nos finis nostri cor
potes reddamur. Quod, quum
omnibus omnino dogmaticis
medicis perspectissimum sit,
nolumus hic loci prolixi-
us exaggerare.

CAPU

CAPUT III.

Auro Potabili Hermeticorum antiquorum, qualenam illi habuerint?

Hilosophi Hermetici antiquiores, quin Aurum potabile habuerint, legenti illorum scripta dubium esse nequit. Id tantummodo in quæstionem venit, qualenam illud Aurum fuerit, vel, quid per illud intellexerint: Utrū, quod à suâ forma metallica in aliam liquidã, terrestris & metallicæ corporalitatis penitus expertem realiter transferit? vel, quod sit substantia quæpiam ab Auro separata, simpliciter per se sine additione subsistens, veluti Aqua quædam, aut Oleum aut Sal ex vegetabilibus elicatum?

Certè neutrum intellexisse existi-

I 4   mandi

mandi sunt ; quum verisimile m
nimè sit, qui Artem ipsam nob
tradiderunt, eò esse absurditatem
p:olapfos, ut, quod impossibile
esse Ars demonstrat, id ipsi pra
stare se profiterentur. Itaque als
ter longe, quàm imperiti Spagy
rici factitant, quæ de Auro pot
tabili isti prodidère, sunt interpr
tanda : nimirum vel de nobil
simâ quapiam materiâ medicin
li, naturæ spirituosæ, & conditio
nis potabilis, cui ob prærogat
vam, quâ præ omnibus aliis me
dicamentis, veluti inter metalla
Aurum, elucet, id nominis impo
nere voluerint : Aut, si Aurum
Potatile metallicum intellixe
rint, id non aliud esse censuerint
quam quoad consistentiam su
am metallicam subtilissimè di

scor

continuatum, & citra huius i-
suis substantialem destructios
em, resolutum: merito solven-
s adpropriati in formam potabi-
em redactum: In qua cum confi-
tit, quid vetet, quo minus pota-
bile adpellandum veniat? Facit
nunc ipsa auctoritas Philosophi,
quē allegat auctor noster aiens:
Apolog: pag. 96. Nullum est dubium,
quin illa Medicina, que fit ex Auro na-
tura (ut Arnoldus de Villa nova extol-
lit) soluto absq; ullis corrosivis in substan-
tiam melleam & medicinalem, potabi-
lem & solubilem in omni liquore sit pre-
stantissima, Aurumq; potabile verum,
& genuinum dicendum & habendum:
Per hoc, inquam, sententiâ no-
stra admodum confirmatur: Au-
rum enim nunquam potest eô
adduci, ut in formâ melleâ,
per se sine additione subsistat;

I 5

Per

Per quam quidem etsi apprimatur
ad tenuetur, & occultetur ipsa
forma metallica, ut instar Tartari
in transparente vini hospitantis
se habet: non tamen ob id
plane tollitur, Aurumque subinde
semper est, manetque Aurum. Ca-
terum quando iidem Philosophi
dicunt, Aurum ita debere
resolvi, ut irredivivum fiat,
ea irreductibilitas non est, arti
respectu accipienda, sed respec-
tu caloris Stomachi nostri, quod
videlicet ita Aurum cum debito
sibi menstruo coniungi debeat,
ut ne calor internus possit ea rur-
sus segregare: Neque aliter eam de-
re iudicare poterit, quisquis tum
scripta eorum legerit, tum
simul potentiam Artis
consideraverit.

CA-

CAPUT IV.

Num Philosophi potuerint Aurum Potabile conficere sine Corrosivo?

 Vandoquidem est certissima & irrefragabilis, inq; arte perpetuô observata maxima, quod penitus impossibile sit, Corpora Metallica & lapidea in formam liquidam resolvere, absq; menstruo manifesto acri & corrodente: Certum est, neq; Philosophos sine hoc solvere aurum potuisse: id quod ne ipsi quidem inficias ibunt. Unus Paracelsus sit instar omnium, qui id apertè testatur, in sequentibus.

In lib: de Vitâ longa, ubi de præparatione Elixiris Auri sive Auro Potabili, hæc de solutione habet: *Resolve Aurum unâ cum omni*
sub-

Substantiâ Auri, Corrosivo, & idipsum
tantisper, dum fiat idem cum Corrosi-
vo. Neq; interim abhorreat animus
ab ista tractandi ratione: Aurum
enim quatenus Aurum est, Corrosi-
vum præstat, & citra corrosivum mor-
tuum est. Quare quintam Essentiam
Aurici tra Corrosivum inutilem esse
adferimus &c.

In Fragm: ad lib. de Grad: &
Composition: Fragm: 2. de præ-
paratione & administratione
remediorum: Quod autem ex Me-
tallis est, id hac via tractari debet, ut
Metalla resolvantur in liquorem per
Salina (puta spiritus Salinos, qui
certè in rebus Corrodentibus nu-
merantur) & ut in corporibus suis
maneant, quia Corpus illorum Mercurius
est, & est eorum vis. Quare non debet
queri modus quinta Essentia extra cor-
pus, sed corpus est idipsum.

Ex

Ex quibus textibus liquet,
Paracelsum non tantum in solu-
tione Metallorum menstruum
Corrosivum requirere, sed doce-
re insuper, ut integra eorum cor-
pora dissolvantur, neq; separati-
oni cuiusquam ex iis essentiae in-
sumbatur: Ut dubium proin-
nullum sit, quin Philosophi in so-
lutione quoq; Auri menstruum
tale putarint usurpandum. Qui
sicubi fortean videantur a suis
preparationibus Corrosiva a-
mandare, tum secundum diffe-
rentiam graduum Corrosivorum
sunt intelligendi, & de Corrosivis
noxiiis & vehementissimis: Nō de
Corrosivis medicinalib9 & inno-
xiis. Ut e.g. non de Sale, quem edi-
mus cottidiè, sed de Sale Cauteri-
ali; nō de spiritu Vitrioli simplice,
sed de Aquâ forti; non de Aceto
destil-

destillato, sed de Spiritu Nitri acutissimo: Quæ distinctio in hoc negotio ut omninô necessaria est: ita diligenter animadvertenda.

CAPUT V.

Num quam utilitatem in preparatione Auri Chymia præstet?

Osteaquam ostensum hactenus est, Aurum in formam potabilem sine additione redigi non posse, quippe quod quoad substantiam suam immutabile sit, & in quovis examine Aurum maneat: si iam proporrô quæras, num nihilominus Ars Spagyrica id possit præparare, Medicinæ bono? Parata statim est responsio: videlicet, quando per Menstruum adpropria-

atatum solvitur, & in formam
notabilem concinnatur Aurum,
quod tum corpus aureum aperi-
tur, atq; adeò de potentiâ in a-
urum tractæ eius virtutes manife-
stentur multò herclè efficacius
potentius, quàm quum in
simplice suâ formâ consistebat, i-
sâ id experientiâ manifestissimò
comprobante. Neq; est, quod
uis istos effectus ad solum sol-
vens referat: quum nullum sol-
vens in dissolutione Auri adhi-
bitum, istos effectus seorsim &
præcisè producere queat: quin
potiùs statuendum est, ex unio-
ne & permixtione Auri cum Spi-
ritibus Solventis id medicamenti
oriri, quod neq; ut simplex Au-
rum, neque ut Solvens per se:
sed veluti tertium quid, ex utriq;
inter se, artificio mixtis, operetur.

Decla-

Declarabimus hoc exemplo Plū-
bi: quod ipsum in formam Ma-
gisterii beneficio Aceti destillat
reductum, non agit ut Plum-
bum solum, vel ut Acetum de-
stillatum simplex: Sed ut res
quædam ex duobus hisce com-
mixta & combinata: in quâ qua-
litates Plumbi minimè oblitera-
tæ & quasi consopitæ delitescant,
sed manifestatæ & exaltatæ ma-
gis magisq; vigeant. Plura qui-
dem exempla non aggerimus,
quum eam rem in *Lib: tuo de Ma-*
gisteriis, qui sextus est Archidoxorum
satis superq; explicatam dederit
Paracelsus: quo etiam Lecto-
rem remittimus; Satis ex hisce,
quæ adtulimus, constare rati,
quod Ars etiam si Aurum dispar-
tiri nequeat, frustra tamen nequa-
quam sit in eius præparatione.

CA-

CAPUT VI.

*Philosophi Hermetici, omnibus
sibi solo Auro Potabili, exclusis aliis
medicamentis, potuerint me-
deri?*

Unt hac tempestate Spa-
gyrici benè multi, qui
affirmare non verean-
r, Philosophos Hermeticos, so-
Auro potabili omnes omninò
torbos curare potuisse: Quibus
men insignem illi iniuriam fa-
unt. Legantur saltem scripta
uatuor illorum per Europam
eleberrimorum Philosophorum
Hermeticorum, Arnoldi de Villâ
novâ, Raymundi Lullii, Jsaaci
Hollandi & Theophrasti Para-
celsi: patebit, quod Vomi-
toris, Catharticis, Diapho-
reticis, Diureticis, anodynis,
K Somni.

Somniferis, Stipticis, Alexiteri
aliisq; quamplurimis Medic
mentis, sed artificiosè præpa
tis, non minùs tribuerint, qua
ipsi Auro potabili. Quod ipsi
adversus eos, qui Aurum potals
le pro universali Medicina a
antiquis habitum putant, Ach
léi instar sit argumenti. Quod
namq; id omnibus Indication
bus curativis satisfacere scivi
sent, crudeles herclè fuissent tan
in posteros, quibus legitimam
ac veram descriptionem non re
liquissent: quã in discipulos suc
iniqui, quos per tam facilem, s
curam, certam, & compendio
sam curandi viam noluisse lon
gæ illius difficilis, intricatæ &
periculosæ Methodi vulgaris o
nere sublevare. Veluti autem
utrumq; de iis asserere in huma

num

um sit, ita indubitato verum,
eos neque per Aurum potabile
omnium medicamentorum vi-
res potuisse supplere, neq; proin-
dem pro Panacæa fuisse usos.

PORISMATA.

*Quibus, quæ integro libro prolixè ha-
ctenus pertractavimus, summa-
tim recolliguntur.*

I. In Anatomia Corporum, sive, quanam forma eorum substantia consistant; sive, an ea ipsa Analysin sustineant; quaestio incidat: ad ipsam artem recurrendum est protinus, non vanis alicuius imaginationibus, nugis & phantasmatis superstitiosè inherendum.

K 2

II. Quo-

II. Quoniam Aurum e
substantiis, solidis, aridis, sicci
& compactis est compositum.
frustrà quis fuerit in eruendâ e
eo substantiâ potabili.

III. Quia substantiæ Au
ri à naturâ tam perfectè unitæ
sunt, & combinatæ invicem, u
nulla potentissimorum Corrosi
vorum violentiâ dirimi ab invi
-cem possint: Admodum ridi
culum sit, & vesaniæ proximum
velle, cum menstruo insipido,
non corrosivo, sed qualitatibus
-Auri proportionato, vel Essenti
-am, vel Tincturam ex Auro ex
-trahere.

IV. Quicumq; vult in for
mam potabilem Aurum redige
re; is per menstruum acre, Cor
rodens, id dissolvat; oportet;
absq; quo sit, Æthiopem dealba
verit.

V. Au

V. Aurum in formam po-
bilem per menstruum conve-
nens reductum, non abiit reali-
tate à suâ consistentiâ Metallicâ,
sed hanc solummodo abscondit,
diffusum quippe ac per mi-
nima in subtilissimos atomos di-
versum: qui tamen ipsi coniun-
gi & uniri utiq; possunt, Auro ad
suam consistentiam metallicam
revertente. Ac siquidem in ta-
li forma consistit aurum, rectius
Magisterium Aureum, quam vel
Aurum Potabile, vel Essentia,
vel Tinctura Auri, nuncupetur.

VI. Magisterium Auri ita
accuratè præparatum, poterit
esse loco egregii Bezoartici, re-
spectu Auri: tum primæ notæ
Diaphoreticum, respectu spiritu-
rum solventis ad sociatorum: At
propterea pro Medicinâ Univer-

fali haberi minimè debet, quum
in morborum curatione ali
præterea quàm plurimis Medica
mentis peropus sit, nimirum pro
causarum morbificarum varia
tate & exigentiâ, & Methodo
Hippocraticæ Indicationibus cu
rativis multiplicibus.

VII. Non est Auri Mag
sterium, quod non interdum
tàm nocere, quam juvare possi
si eius manifestæ qualitates, do
sis, rectusque usus negligantur.

XIIX. Quisquis Medica
mentum in formâ potabili ac
salinâ præparatum, pro verâ, rea
li & simplice uri substantiâ ven
dit ac dispensat: is & proximum
fallit, & in artem spagyricam
vel per ignorantiam, vel per ma
litiâ, insigniter est iniurius, lu
celliç

debet, quam
ratione
imis Medie
riturum p
ram van
& Metho
ationib; C
luzi Mag
reclus
ave pol
rates, d
ligantur
is Medie
zabit
a, rea
ntia ver
rosimul
fficam
per m
nus, h
celliq;

aliq; , quam propriae conscien-
amantior.

Atque hæc sunt, Benivole
Actor, quæ de Auro hoc libro
tribere placuit, non sine aliquâ,
medo utilitate tuâ Quia enim,
quid de Auro potabili statuen-
um sit, liquidò demonstraveri-
tus : poterunt jam Artis studiosi
cavere sibi ab imposturis alio-
rum, & tam sumptibus quam
tempori deinceps, in re nihili,
marcere. Quod si quis sit, qui
materiam hanc meliùs, quam
nos intelligere, & contrarium
discere, quæ adtulimus, osten-
dere præsumat : edat, quæ
sumus, suæ transmarinæ sapi-
entia specimen, ac non strepe-
arum nugarum, non futilium

K ↗ phan-

phantasmatum larvâ personatus
sed evidentibus Artis exemplis
& probis munitus in scenam
prodeat contra nos; paratissimus
παλινοδείν, siquidem erroris fuerimus
convicti. Tu vero, Berse
vole Lector, in bonâ nostrâ vo-
luntate acquiescas, rogamus
qui si in præsentiarum varias Au-
ri præparaciones non describa-
mus: quippe quarum alii libri
sint plenissimi: non omitteremus
tamen, primâ quaq; occasione
datâ, alia maioris momenti Secre-
ta nostra in lucem emittere: pu-
blico, uti speramus, bono, cui præ-
nos nostraq; omnia & addix-
imus hætenus, & deinceps
semper sumus, cum Deo,
addicturi.

F I N I S.

APHORISMORUM
CHYMIATRICORUM

synopses

SECTIO PRIMA.

Aphorismus I.

Ona omnia sui au-
ctorem conserva-
toremque habent
Deum; quippe qui
ens est entium,
fons solus & unicus omnis boni,
cui proin soli gloria grateſq; æ-
ternæ debentur.

Aphorismus II.

Quicumq; in intima naturæ
secreta ſive arcana penetrare ani-
matus eſt, eum oportet præ o-
mnibus mentem rectà ad Deum

K 5

con-

SYNOPSIS

convertere, & ab eo sapientiam suppliciter petere. Is namque & creavit naturam, & creatam consilio regit immutabili: unde liberrimam potestatem habet revelandi effectus operum suorum, cuicumque velit, id quod ex admiranda ejus providentia cotidie licet animadvertere.

Aphorismus. III.

Quemadmodum luci adversantur tenebrae, ita & veritati bellum indixit error. At verò ut tenebris opposita lux clariùs emicat: ita errorum obtentu veritas illustrior fit, atque conspectior.

Aphorismus IV.

Sicuti inter fruges bonas plantasque utiles, uberrimus saepe est ziza-

APHOR. CHYMIATR. 3

zanziorum, urticarum ac spina-
rum proventus: ita & artes erro-
ribus, impolituris, præpostero de-
que hominum usui sunt expo-
sitæ. Verumtamen quemadmo-
dum propter zizania à laboribus
suis non deterretur agricola: ita
neque vir sapiens ab erroribus,
fraudibus, & abusu malè feriato-
rum transversum se paritur rapi,
ut illorum causa artes bonas
vel neglectui habeat, vel con-
temptui.

Aphorismus V.

Quicumque medici verè ra-
tionalis nomen mereri discu-
pit, sepositis omnibus affectibus,
artis Chemicæ cognitionem si-
bi acquirat, tribus hisce rationi-
bus potissimum intentus. qua-
rum

4   S Y N O P S I S

rum prima est, ut in rebus, quae
cognoscit, bonum discernere
sciat à malo. Altera, ut in oc-
cultas illas inquiret, modo ter-
minisq; , quos Deus ipse praefini-
vit. Tertia, ut, malis reiectis
res bonas suspiciat, & quo quāq;
loco habere debeat, discat, neq;
pluris eas minorisve aestimet,
quàm mereantur ipsae.

Aphorismus VI.

Chemia, non tantum ars est
sive effectrix, sed & insuper
theorica. Etenim & modum tra-
dit resolvendi in sua principia u-
numquodque mixtum & occul-
tas naturae vires detegit, huma-
numque intellectum iucundissi-
mā mysteriorum naturalium co-
gnitione explet. Unde fit, ut &
acutiùs videat physicus & ratio-
nes

APHOR. CHYMIATR. 5

res suas firmare melius & muni-
sciatur.

Aphorismus VII.

Chemia, impura medicamen-
ta defæcando, iisque imbecillio-
bus vires acuendo, sapore atq;
aspectu inamabili præditis gra-
tiam conciliando, non tantum
sed etiam salutem atque utilitatem magnam
arti medicinæ pharmaceuticæ
conferunt; verum etiam multis u-
tilissimis arcanis, quæq; veteres
dogmatici penitus ignoraverunt,
medicinam locupletat.

Aphorismus VIII.

Chemia suas operationes o-
mnino duobus instrumentis ag-
greditur & perficit: quorum al-
terum ignis est, alterum solvens,
quod menstruum Chemicum no-
minant. Horum beneficio illa
verum

6

SYNOPSIS

verum à falso ac possibile disce-
nit ab impossibili.

Aphorismus IX.

Universus Chemiæ ambitus
tribus principibus terminis, a
quos omnes eius actiones unius
collineant, circumscribitur. quo-
rum primus est, in suas partes
essentiales unumquodque cor-
pus, quod dividi hoc modo: a-
ptum natum est, distribuere, illa
à se invicem separare, & ab omni
superfluitate vindicare. Secun-
dus, easdem has substantias pur-
iores, subtiliores ac efficaciores
reddere. Tertius denique, cor-
pora fixa, & ad dissecandum in-
donea, ope convenientium men-
struorum in formam magisterii
vertere.

Aphorismus X.

Co

APHOR. CHYMIATR. 7

Corpora omnia, in quæ suas operationes exercet Chymia, in tres quasi classes cōmodè dispescuntur, suntq; aut vegetabilia, aut animalia, aut mineralia.

Aphorismus XI.

Eadem hæc corpora naturaliter sunt composita ex tribus substantiis elementaribus, sulphure videlicet, mercurio, & sale.

Aphorismus XII.

Dictæ substantiæ, forma, pondere, consistentia, proprietate, actione & virtute sunt inter se dispares, idq; pro differentia corporum: quanquam hæc omnia in potentia nihil sunt aliud, quam sulphura, mercurii & salia.

Aphorismus XIII.

Calor omnis, quo quod calefieri, digeri, aut coqui potest, cōmuni

8

SYNOPSIS

muni ignis nomine continetur
cui soli hos effectus præstare
competit, idque vel modo vi
naturali, vel interventu alicuius
materiei, ut lignorum, olei, &
quæ sunt eius generis.

Aphorismus XIV.

Etsi autem ignis, ratione di
versorum graduum, effectuum
etiam diversorum aucter existit
nihilo tamen minus eius qualita
res istis sunt limitibus coërcitæ
ut frigidum quid aut humidum
producere nequeat. Imò ne
compositum quoddam, quin
semper maneat calidus & siccus
quæ perpetua eius natura est, o
mnis mutationis expers. Eapro
pter neque suppeditare alicui
corpori humorem potest, quem
nullum habet, neque rei suæ na
turæ

APHOR. CHYMIATR. 9

Terâ sicca & arida formam dare
quidam & aquosam, quantum-
s multi ita falso sint persuasi.

Aphorismus XV.

Res, quæ in igne tractantur, o-
mnes alterationem subeant, & de
naturalis sui temperamenti statu
quodammodo deiciantur, necesse
est. Ac magis quidem, si vel vehe-
mentissimum eum vel diutius su-
tinere cogantur: minùs, si remis-
sor fuerit, mora q; in eo brevior.

Aphorismus XVI.

Quicumq; liquores vim habent
corpora fixa & densa attenuandi
& dissolvendi, eos non iniuriâ
solventia quis vocaverit.

Aphorismus XVII.

Hos in tria genera rectè dispar-
timur, ut quidam eorum sint a-
quosi & insipidi: alii acuti & cor-
rosi-

L   rosi-

rosivi: reliqui oleosi & sulphurei

Aphorismus XII A.

Qui primo genere comprehenduntur, & revera sunt insipidi, in vegetabilia, substantiasq; animalium, vel per decoctionem, vel in fusionem, saccharum item & salia, quæ ipso actu sunt salia, dissolvendi facultatem obtinent, ultra quos fines vires suas non exponunt. Nolim tamen hoc ita accipi, quasi omnia hæc solventia substantias sulphureas rerum, in quibus sulphur prævalet, elicere possint. Aquæ enim cum oleo quod ipsum igneæ naturæ est sympathia nulla vel affinitas intercedit.

Aphorismus XIX.

Solventia acuta recludunt & dissolvunt corpora metallica & lapideis

APHOR. CHYMIATR. II

...idea vi corrosiva spirituum a-
...um, qui propter similem quan-
...m ac homogeneam naturam,
...potentiale, quod in se reliquæ
...metallorum, lapidumq; substan-
...e unitæ continent dissolvunt.
...c huic dissoluto cum corpore
...o aquoso, non secus atq; oleum
...ræ, adhærescentes, transformât
...accidentaliter, vel in liquores,
...el pulveres subtilissimos, vel sali-
...miles substantias, plane ad arbi-
...ium Chemici. Nec verò sine
...corrosivo dissolvi metalla lapi-
...esvé ullo pacto possunt.

Aphorismus XX.

Omnia metalla; markasitæ la-
...ides, cõchylia, simul ac vel liqui-
...lam vel salinã formam sunt ade-
...ota, simplicia esse definût, vereq;
...di ci res compositæ merentur,

L 2

quan-

quandoquidem absq; adjectione solventium in his formis neque consistere, neq; persistere diu possunt, usq; adeo, ut, si illis priventur, has quoq; pari ratione deponant, & tanquam postliminio redeant ad consistentiam solidam priorem.

Aphorismus XXI.

Solventium alia in formam liquidam resolvunt mineralia; alia in pulverem subtilissimū ea precipitant. Et, quæ solvunt unum corpus, intactum sæpe relinquunt alterum. Quæ se soli associant, aliis bona pax est Mercurio. Neq; quod huic amicum est, cum sulphure quoq; conspirat. Quæ de causa arbitramur, non dari in rebus naturalibus sive menstruum sive solvens, quod naturaliter &

con-

APHOR. CHYMIATR. 13

convenienter omnia corpora dissolvere, multò minùs proprietates eorum naturales & facultates integras, in una essentiâ coniunctas, extrahere queat.

Aphorismus XXII.

Quicumq; fusus supra corpus minerale fixum vel lapideum liquore, id in formam liquidam solvendo, aut in pulverem subtilissimum præcipitando agitatur atq; effervescit: is corrosivis, quæ verè realiter talia sint, meritò accètur. Atq; hæc quidem non sunt eadem atq; uniusmodi, sed tam solvendi potentiâ, quàm qualitatibus specificis mirum in modum inter se dissident. Alia enim corrosiva sunt de genere vegetabilium, alia ex substantiis animalium, alia ex mineralibus. Quædam na-

L 3

tura-

turalia, quædam naturalia atque
 artificialia simul: simplicia ite
 & composita: horum est usus i
 tra corpus humanum, illorum
 cus. Neque desunt, quæ, instar
 gnis, usui sint, & quæ damno, h
 bita nimirum ratione doseos
 modi utendi. Reperiuntur den
 que, quæ specificè sint veneno

Aphorismus XXIII.

Quicumque in liquore realit
 insipido, nulliusq; omnino ac
 dinis particeps, metallicum v
 lapideum corpus solvere se pol
 jactitat, omniaque per æquæ co
 rosiva, posthabitâ distinctione
 respectu eorum, quæ suprâ dix
 mus, damnat; is aut crassam sua
 in arte ignorantiam, aut studi
 arcana occultandi, aut deniqu
 strenuum se impostorem eo ip

ev

APHOR. CHYMIATR. 15

videnter prodit, qui in gratiam
corum, qui corrosiva sine ratio-
ne detestantur ac extremè exse-
crantur, tale quid cōminiscatur.

Aphorismus XXIV.

Omnes spiritus acidi possunt in
formam scissilem condensari, co-
agulari ac in pulverem verti eo-
rum quinetiam quidam ita fixa-
ri, ut examen vehementissimi et-
iam ignis sustinere valeant, ut vel
hinc, cuius illi sint naturæ, & ex
quā substantia compositi, satis
superq; colligere liceat sapientib9

Aphorismus XXV.

Solventibus sulphureis sive o-
leosus & combustilibus nulla est
cum metallis & lapidibus conve-
nientia; etiamsi quidam chemis-
corū in spiritu terebinthinæ, aut
aliis oleis stillatitiis, modo nō mi-

nus ridiculo, quàm à principiis
veræ artis alieno, hæc & solvere,
& tincturis suis exsuere posse
splendidè gloriantur.

Aphorismus XXVI.

Aqua vitæ rectificata, & ab omni aquositate liberata, quam spiritum vini vulgò vocant, est liquor sulphureus, multùm subtilis diaphanus, naturæq; coelestis inter omnia alia sulphura. Is utut possit substantias lignosas atq; resinosas dissolvere: sal tamen & saccharum sunt eius potestati exempta: atq; idcirco multò etiam magis metalla, nisi imbuta priùs atq; imprægnata sint humore quopiam corrosivo. Experimentum quivis, quos velit, modos, sive in oculos incurrant, sive minùs & vera hæc esse cognoscet.

Apho-

APHOR. CHYMIATR. 17

Aphorismus XXVII.

Acetum destillatum, quando
supra corpus quoddam lapideū
non fixum, coralla, perlas, oculos
mancri, ferrum item, stannum &
lumbum fusum est, spiritus ejus
acidus separatur, atq; se his cor-
poribus affricat, & si iterum ab
his abstrahitur, mutatur pars ejus
in spiritum, instar spiritūs vini, ar-
dentem, quem spiritum stanni,
columbi &c. ardentem appellare
Chemicis solenne est, quum ta-
men ipsissimus sit spiritus aceti,
nunc in modum alteratus.

Aphorismus XXVIII.

Sunt liquorum quidam, qui in-
fusi supra corpora quædam mi-
neralia rubri evadent, aut aliter
colorentur, id quod accidentaliter
iis obtingit, non quòd tinctu-
ram

L 5 ram

ram quandam ex corporibus hi
adtrahant.

Aphorismus XXIX.

Aquas tam vegetabilium, quàm
animalium, si rectè se habere de
bent, necesse est prævia conveni
ente digestionem, & sine aquæ ad
ditione destillari, adq; tempore cir
culari. Alioquin minoris erunt ef
ficaciæ, temporisq; injuriis magi
obnoxia. Ac notatu dignum est
partem earum, quæ primùm pro
dit, bonitate reliquis præcellere.

Aphorismus XXX.

Quædam sulphura sunt adeo
subtilia & volatilia, ut, additâ a
quâ salvo nativo odore & sapore
à corporibus suis separari possint.
è contrario quædam ita crassa
terrestria, & ponderosa, ut sine
empyreumatis notâ non destil
lentur.

APHOR. CHYMIATR. 19

entur: unde pessimum sepe retinent odorem, qui nequaquam est perfecte emendabilis.

Aphorismus XXXI.

Substantiæ sulphuræ, resinosæ, atq; oleosæ, sive vegetabiles, sive animales in tria diversa olea per destillationem dividuntur: quorum primum leve, & subtilissimum quam proximè à natura aëris abest: alterum crassius est & tinctum: ultimum viscosum, rubrum, pōderosum, vim exsiccandi habens, quam cætera, majorē.

Aphorismus XXXII.

Benzoinum gummi est odoratum, & sulphureum in modum resinæ combustile; ex eo flores aridi, iterumq; instar resinæ fusiles per sublimationem conficiuntur. Magna est nullibi non chartarum

rum

rum Chemicarum copia, quæ
 modos illud destillandi, toto, ut
 dicitur, horreo nobis admetian-
 tur. Quorum tamen omnium vi
 compulsus discerptūq; Benzoi-
 num, ne guttulam quidē veri gra-
 tiq; adoris olei per se reddet, &
 quicquid hoc nomine venditatū
 hætenus est, tametsi odorē Ben-
 zoini mentitur, nihil tamen ali-
 ud, quàm latibulum quoddam
 est, sub quo Benzoinum alienis li-
 quoribus adulterarum occultitur

Aphorismus XXXIII.

Salia vegetabilium possunt à
 propriis suis succis sine calcinati-
 one separari. Interim tamen, quæ
 ex cineribus in propria sua aqua
 instar granulorum coagulatis, &
 à residentia sive parte causticâ,
 quam combustionem vel calcinati-
 oni

APHOR. CHYMIATR. 21

ni debent, separatis, extrahuntur: Illa Salibus succorum, splendore, siccitate, saporis bonitate & virtutibus ne latum quidem, ut aiunt, unguem cedunt. At, quæ obscura sunt, urinam odore, sapore calcem referunt, linguam corroduunt, instarq; tartari calcinati in aëre colliquantur; ea & minus valent, & plus nocent reliquis.

Aphorismus XXXIV.

Sanguis, caro atq; ossa animalium, præter sal fixum, quod sali vegetabilium simile est, insuper & volatile quidpiam, quemadmodum & succinum, possident.

Aphorismus XXXV.

Calidi & humidi, debitæq; digestionis beneficio salia quædam fixa, volatilia reddi possunt ac apta, ut sublimentur.

Apho-

Aphorismus. XXXVI.

Tartarum hypostasis, sive sedimentum vini est, & si ratio habeatur eius, quod in ipso prædominatur, sal quoddam vegetabile, mixtum terræ cuidã subtilissimæ, seu parti lutosæ, quam fructificætionis tempore vitis ad se allicuit, largiùs nimirum vel parciùs, pro diversitate soli, in quo eadem educatur. Manifesto namq; usu venit, quòd sint vina, quæ plus minusvè Tartari, quam alia, contineant, & consimiliter unũ Tartarum magis lucidum, granulofum, salinumq; sit altero. ipsum hoc, quem tradimus, modo compositum esse, reapse deprehendet, quisquis ad depurationẽ eius oculos convertit. Nam per hanc secretã illa parte sæculentã, lucidũ

cva-

quum tamē nihil aliud fit, quam sal tartari resolutum. Dixi supra, pro diversitate terræ, diversis quoq; in tartaro crudo qualitates reperiri: addo, non rarò etiam perverfas. Quapropter censendum est non propter abundantiam tantum tartari, sed & alias huius perniciosas qualitates, vini usum corporib9 sæpe damnosum esse: ex quo varios morbos, variis in locis, in homines invadere, etiam experientia perhibet. Tartarum est quoddam quasi vini fermentum. Sal ipsius prædictum qualitate terrestri & spongiosa, cuius beneficio spiritus acres ab omnibus omnino liquoribus avocatur ac imbibitur, cumq; iis penitissimè se unit. Atq; hac de causa appropriatum est instrumentum, metal-

APHOR. CHYMIATR. 25

metalla aliaq; corpora fixa, à li-
quore, in quo soluta sunt, modo
tam commemorato, liberandi,
ut in formâ pulveris subtilissimi
in fundo subsidant. Mercurio ho-
stiliter est inimicum: qui chemi-
cè fixatus, inq; formam pulveris
ut aliam quampiam redactus,
ut ut fortissimum etiam ignem,
erit, si tamen cum sale hoc mi-
ceatur, Vulcanoq; denuo subji-
ciatur, in formam de repente pri-
stinam redivivus profiliet.

Aphorismus XXXVII.

Quemadmodum sal princeps
corporum basis est & balsamus: i-
ta & Chemiæ in nobilissimorum
& preciosorum medicamento-
rum præparatione, si quid aliud,
utilissimè inservit. Advertendum
est; suam cuiq; sali esse proprieta-
tem,

M tem,

tem, quæ ad illius differentiam quoque evariet. Sali, non ignis vehementia, non multæ magnæque sufflationes, neque etiam instrumentorum varietates suum balsamum extorquent: sed artificis dexteritas temporisque non interrupta continuatio coelestem illum spiritum de potentia in actum deducunt, ut, per invisibilem transitum, in gremium adaptatæ sibi nymphæ se insinuet.

Aphorismus XXXVIII.

Sal Armoniacum, quo uti Chemia consuevit, duabus partibus est compactum, sale videlicet volatili, quod in fuligine lignorum, sanguine item, atque urinis animalium reperitur; & sale communi. Id quod evidenter apparebit, si partem salis volatilis cum debi-

APHOR. CHYMIATR. 27

lebita spiritus salis communis
quantitate ad artis præscriptum
miscetas: sal inde Armoniacum,
eiusdem cum sale Armoniaco
vulgari qualitatis cōficiēs. Quo-
niam ergo sal Armoniacum ex
duabus tam acutis, subtilibus &
penitrabilibus substantiis conflu-
tur, mirum non est, spiritum nitri,
aliásq; aquas fortes ita ab eo ex-
trahi, ut aurum in liquorem trās-
parentem, veluti experiētiā
constat, resolvant. Idem sal cum
metallis ac markasitis commi-
xtum partem eorum in forma
subtilissimæ fuliginis secum in a-
lambicum evehit. Liquorex illo
destillari nullus potest, sed sem-
per in sua consistentia sicca in al-
tūm exsilit, nisi fortean extra-
neus quidam liquor ipsi accedat.

M 2 Apho-

Aphorismus XXXIX.

Non est sal, in quo plus myste-
riorum, quàm in nitro natura re-
condiderit. Ipso orto est mirabi-
le. Nam, præterquam quòd ex
proprio suo ente, ut alia salia,
crescat, insuper etiam ex urina
animalium, quæ in bonam quan-
dam atq; umbrosam terram con-
tinuò cadit, procreatur: atq; hoc
bonitate & viribus differt, ut ipsa
animalia. Evulso semel ex terra
nitro, restibile manet semen, sive
materia quædã generans, ex quã
communib; elementis innutri-
tã, id renascitur atq; augetur, ut
ad tempus debitum vicissim pos-
sit inde erui. Ab externis recre-
mētis & sordibus depuratũ, Ala-
batri instar splendescit. In omni
generis figuras transformatur,

cas-

APHOR. CHYMIATR. 29

asque non minus nitidas & pu-
as, quam si ex albissima cera fo-
ent. In laminas ductum tenuissi-
nas, ut metallum, tinnit: dissolu-
umque postea in conveniente
quæ quantitate redit in lapillos.
Foris signaturam aquæ, & quali-
atem quandam glaciei instar fri-
gidam præ se fert, quantumvis
linguam acriter feriat & mordi-
et: intus verò ad igneam natu-
am penitus concedit, atque id-
circo, quando destillatur, spiritus
ejus exæstuat, atque in modum
flammæ penetrat in subjectum
vas, facitq; inibi reflexionem,
qualem Sol, quando vesperi ad
occasum properans rubicundissi-
mo colore coelum inficit. Ardet
sic in potentiâ, ut ignis, dissol-
vitq; metalla, vel in pulveres sub-
tilif-

M 3

tilif-

tilissimos, vel liquores transpa-
rentes, id quod ipsi etiam igni ne-
gatum est, ac, quod magis, vim
nullam formæ illorum essentiali
infert. Mercurii fluxilitatem ad
certum usque gradum cohibet
atque ut hujus consortio nobile
quoddam efficax, ac tutissimum
diaphoreticum producit, ita alii
corporibus juncto illi, alii fun-
effectus accepti referendi. Idem
ille spiritus addito metallo fixo
formam Nitri vicissim induit, at-
que in igne revera ardet, & vice
versâ ita fixatur, ut ad vehemen-
tissimi etiam ignis insultus inte-
ger obduret. Tam multis, tamq[ue]
præclaris, iisque beneficio Che-
miæ manifestatis arcanis dota-
tum est nitrum, ut unicuiq[ue] in re-
rum natura, Sali, Mercurio, sul-
phuri,

APHOR. CHYMIATR. 31

phuri, hoc nomine palmam, si
non præripiat, ambiguam profe-
sio faciat.

Aphorismus XL.

Corallia, Perlæ, oculi cancri,
mater Perlarum, omniâque con-
chylia, & alia similia corpora,
quæ mediæ sunt inter ossa & lapi-
des naturæ, marina, aut in aliis a-
quis nascentia, aquam in se, ole-
umque combustile, licet non tam
copiosum, quàm ligna, continēt.
Horum cinis conformis est calci
lapidum, ex quo, quod vegetabi-
lium salibus simile sit, sal extrahi
nullum potest. Tantum substan-
tia est terrestrior, gustui, ut calx,
apparens: non facilè solvitur: ne-
que, ut alia salia solent, in granu-
la compingitur. Corallos hos
perlasque cum spiritu aceti in

M 4 for-

forma salina præparatas chemi-
 corum bona pars, sal corallorum
 perlarumve vocat, quum tamen
 realiter non sint sal, sed corpora
 integra soluta, beneficio spiritus
 aceti adhærescentis in tali formâ
 subsistentia. Et, quum dicunt per
 multas cum aqua destillata eva-
 porationes dictos spiritus exha-
 lare, sic ut à corporibus his acri-
 monia omnis exsulet, crassissi-
 mum errorem committunt, quæ,
 si gustum tantummodo suum, li-
 bram, ignemve consulant, facili
 negotio ipsimet sint agnituri.

Aphorismus XLI.

De corallis & perlis nullam sub-
 stantiam separat aut educit vel
 spiritus aceti, vel alia solventia:
 sed corpora eorum interiùs per-
 meando dissolvunt. Aliud au-
 tem

APHOR. CHYMIATR. 33

non est dissolvere, aliud separare.

Aphorismus XLII.

De corallis non potest extrahi
tinctura, quæ realis ac sincera sit,
subsistens in seipsa, quemadmo-
dum verbi gratiâ sunt tinctura
rosarum, croci, &c. quæ reverâ à
corporibus suis separantur, ut ne-
que tincturæ, neque qualitatum
principum, quas possidebant, in
eis quicquam remaneat. Occla-
mitet huic aphorismo, quicumq;
voluerit; integra semper illi sua
constabit veritas, neq; ullo con-
trario exemplo poterit convelli.

Aphorismus XLIII.

De lapidibus preciosis non po-
test separari tinctura, liquor, aut
sal. Qui eos in vehementissimo i-
gne cum sulphure, nitro, aut aliis
salibus stratificatos calcinant, &

M s post.

postmodum eorum substantia
separare, vel in liquorem reduce
re satagunt, duobus modis turpi
ter alucinantur. Primò enim cal
cinatione hac omnem iis tinctu
ram adimunt, & temperamentum
naturale alterando proprietate
illorum specificas deprædantur.
Id quod in magnete videre est
qui calcinatus virtutem adtracti
vam omninò deperdit. Secundo
ex illis hoc modo calcinatis ex
trahunt aut dissolvunt partem sa
lis extranei, quod corpora, cum
quibus calcinati sunt, illis appe
gerunt, quodq; tam acutum est
tamq; corrodens, ac calcinatum
Tartarum. Atq; illud demum est
quod olei, salis, essentiæ lapidum
preciosorum nomine magnificè
insigniunt. Quod tamen non
magis

APHOR. CHYMIATR. 35

magis ipsi competit, quàm verifi-
cabile est, rem suâ naturâ atque in-
trinsecus insipidam sal habere
corrosivum. Par eorum error est,
qui ex crystallis oleum extrahe-
re annituntur.

Aphorismus XLIV.

Talcum album est minerale,
formam habens lapidis, squamo-
sum, lucidum, resplendens, ut per-
læ: gustui insipidum occurrit, ta-
ctui molle atque unctuosum, o-
doris expers est, ponderosum: in
igne permanet incombustile, de-
stillatum, nō plus liquoris, quàm
aurum emittit; non dissolvitur
in spiritu aceti, succo citri, spi-
ritu vitrioli, sulphuris nitri,
aqua forti, regia, multò etiam
minùs in insipida. Non desunt
tamen, qui se ex illo liquorem
tempe-

temperatissimum extrahere possunt, se arroganter perhibeant, quæ cum bellam foeminarum faciem illibatam conservet, tum etiam rugis obsitam, aliisq; vitiis decoratam emendet. Verum infelicem eorum errorem successus optati frustratio satis coarguit. Rursum diculum certè est, talem eos in fornace vitrificatoria, aliisq; vehementissimis ignibus, quam maximè possunt, calcinare, & nihilominus ab eo liquorem sollicitare, quem, etiam cum crudum erat, negabat. Nonne rationi est consentaneum, quem ante calcinationem obtinere ab eo non possunt liquorem, eundem, illa peracta nunquam datum iri?

Apho-

Vitriolum compositum quidam
est, quod in imis terræ visce-
rous accidentaliter ex fortuito
conhæsu trium substantiarum,
nimirum sulphuris mi-
neralis, aquæ communis, & ferri
ve cupri, cum superfluitate ex
eorum minerâ, generatur, quod
oculum eius monstrabit disse-
ctio, quam nos peculiari tracta-
tu, anotomia vitrioli dicto, per-
picuè tradidimus. In illo non est
vel sulphur, vel alumen actuale,
quod oculariter demonstrari
possit; ipsum etiam alumen ex
concurso aquæ, spiritus sulphu-
ris, corporisq; lapidei coaluit,
quorum hoc efficit, ut forma,
colore, & gustu à vitriolo diffe-
rat. Sed neq; sal est, neq; rectè in
salibus

salibus numeratur vitriolum
Substantia, quæ ex eo ad colorem
purpureum reverberato extrahitur,
non est propriè sal, sed spiritus
sulphuris coagulatus, quod beneficio
Vulcani, à residentia mineræ
vitrioli maximam partem secretus,
in forma salis cum aqua separatur,
eaque, si destilletur, præter
pauculum tantum residentia
mineralis, tota abit in spiritus.
A vitriolo nequit separari
substantia, quæ de natura sua sine
additione aut artificio extrinsecus
accedente somnum provocare,
sopire dolores, omnesq; ardores
internos extinguere, vel aliorum
nobilium anodynorum vegetabilium
loco esse possit. Pulvis iste
subviridis vel flavus, quem
chemici quidam, median-

te

APHOR. CHYMIATR. 39

præcipitatione, vel attractione
ex laminas ferri facta, separant,
non est sulphur, sed pars minera-
s, & fixa vitrioli, cui nomen sul-
phuris vitrioli anodynus nequa-
quam debetur. Spiritus vitrioli
acidus, sive primus ille subtilis, si-
ne ultimus, oleum vitrioli dictus,
sine additione non potest eò adi-
gi, ut acrimoniam suam & facul-
tatem corrodentem, solven-
temque cum dulci & saccharino
vapore cõmutet, & si id fieri pos-
set, proprietates tamen alias unà
accerferet. Quum dubio procul
res dulcis per proprietatem aci-
dam, & vice versa operari neque-
at. Qui in hoc laborant, ii animo
suo vanis speculationib. dedito,
magis velificantur, quam ut ar-
canorum virtutes, certis suis fini-
bus

bus à Deo destinatas, in gradum
 suæ perfectionis eminentiorem
 evadere contendant. A vitriolo
 viridis quidam liquor abstrahi-
 tur, quæ tamen viriditas non est
 ipsi spiritualiter atq; indivisum, ut
 aqua alteri aquæ, permixta: pot-
 tius accidentalis quædam res &
 subtilissima fuligo cuprea, ab eo
 vicissim separabilis, sic ut liquor
 is clarus limpidusve evadere pos-
 sit. Idq; per hanc irrefragabilem
 maximam, quod nihil sit in vitri-
 olo, aquam ipsius aut liquorem
 tingens, quàm cuprum.

Aphorismus XLVI.

Quanquam sulphur minerale
 ad ignem quemadmodum resina
 dissolvitur, & ob suam unctuo-
 sitatem etiam comburitur: inte-
 rim tamen non est artifex, qui ex
 illo

APHORISMYMATA. 41

...o per destillationem oleum se-
...rare possit; aut, si id tentet, nihil
...iud in alembico suo vel recipi-
...nte inveniet, quàm purum pu-
...mque sulphur. Nec verò etiam
...cida illa substantia, quæ per
...ombustionem ab eo separatur,
...leum est, sed sal ejus fuliginosus,
...ui fumi ad instar in aërem as-
...cendit, meritoque attractæ ab il-
... humiditatis dissolvitur in li-
...uorem, Cui, cum neq; combus-
...tilis sit, neque igni materiali mi-
...us, quàm aqua contrarius, non
...ectè olei nomen vulgus impo-
...uit.

Aphorismus. XLVII.

Antimonium, minerale est,
compositum in natura ex sul-
phure combustili, Mercurio me-
tallico fusili & fuliginoso, & sale
N quo-

quodam vitrificante; non est in
 eo tinctura substantialis, ab his
 substantiis distincta; sed varios
 quos induere potest, colores igni
 potissimum debet: non aliter
 quam quum ex Mercurio, fald
 & sulphure minerali invicem
 mixtis, ac concorporatis, pulve
 rem rubicundissimum, cinnabri
 um dictum, conficimus. Quo
 ipsum tamen non obstat, quin
 iterum sejungi possunt, ac Mer
 curius in pristina suam formam
 prorumpere. Non itaque sepa
 rari a corpore potest, quod in eo
 nullum est, neque eadem sunt
 separare colorem, & artificia
 liter colorare. Cetera neque li
 quorem in se habet antimonium
 nisi accidentaliter, comburent
 do nimirum sulphur illud, com
 bust

APHOR. CHYMIATR. 43

ustile, in certis instrumentis de-
 illatoriis aërem attrahere aptis,
 um namque salsa illa fuligo in
 quorem dissolvitur, non alio
 modo, quàm de sulphure simplici
 præ dictum est. Sunt hodieque
 subtilia quædam ingenia, quæ
 ejectorium illud reddere co-
 antur, ita, ut more quorundam
 benignorum catarcticorum ve-
 etabilium hunc in finem a Deo,
 recipue productorum, benignè
 cure, & sine omni malæ altera-
 tionis periculo, semper atque
 in omnibus corporibus, humo-
 res purgandos per inferiora tan-
 tum deducat, Verùm omnes
 isti processus, quos hanc in rem
 actenus scripserunt, si cum pro-
 prietatib. simplicissimorū etiam
 purgantium rosæ ac senæ com-

N 2   parens

parentur, in nullo vel loco vel
precio poterunt consistere.

Aphorismus XLIX.

Mercurius mineralis sive ar-
gentum vivum, substantiæ est in-
ter res naturales maximè admi-
rabilis. Extrâa, erit atq; aquæ affi-
milatur, intra, ignem terramq; re-
fert. Equidem compositū quid-
dam est, nihilominus tamē in de-
stillatione tam se heterogeneum,
quàm aqua, exhibet, neque ar-
eum vel dissecare, vel diversas
ab eo substantias separare valet.
Potest quidem sub variis formi-
delitescere, & diversarū faculta-
tum medicamenta ex illo confie-
ri: at hoc non impedit, quin pri-
mam suam formā repetere sem-
per possit. Chemicis certe, qui
eum fixum reddere ad labora-

runt

APHOR. CHYMIATR. 45

unt, quum se in hoc frustra esse
nimadvertent, nomen servi
pugitivi appositè ipsi indidere.

Aphorismus XLIX

Plumbum non habet in se sal,
quòd actualiter, quoad colorem,
gustum & qualitatem sal sit, sed
al quoddam vitrificans, multo
erò minùs saccharum in eo re-
berire est. Unde forma hęc plum-
bi præparati, quam sal aut saccha-
rum Saturni vocant, nihil aliud
est, quàm plumbum mediante a-
ceto destillato dissolutum, ac in
alem formã adductum, ex qua
mixtione sapor hic nascitur, salvo
interim plumbo, quod intra spa-
cium quadrantis horæ, reduci in-
tegrum potest. Par est de simili-
bus, stanni, ferri, chalybis & cupri
præparationibus iudicium.

Apho-

45. *ART* SYNOPSIS *PH* A

Aphorismus *L. I. p. 111*
iv Ex argento non potest extrahi
tinctura carulea, sed alicujus ad-
ditionis interventu in pulverē ca-
ruleum vertitur, à quo argentum
semper repeti potest. Omne et-
iam vitriolum, sal, aut crystalli a-
genti, res sunt compositæ, quæ à
hoc simpliciter non procedunt.

Aphorismus *L. I. p. 112*
-s Ab auro non potest segregari
substantia, quædã portabilis, se-
quomòdocunq; præparetur, re-
cidere denuò in aurum. Hujus asser-
tionis inconcussam veritatẽ, ut
& auri utilitates, modumq; quo
chemicè id preparatur, plenè pla-
neq; demonstrabit tractatus no-
ster, qui sub chrysologix nomi-
nibus propediem videbit.

*Sectionis primæ aphorismorum chymia-
tricorum FINIS.*

APHO

APHORISMORUM
CHYMIATRICORUM

synopsos

SECTIO SECUNDA.

Niversum genus huma-
num, propter transgres-
sionem primi nostri pa-
rentis Adami, variis atque innu-
meris miseriis ac afflictionibus,
morti denique ipsi est exposi-
tum. Miseriarum principes sunt,
nuditas, fames, sitis, frigus, calor,
morbi &c. Quorum his potissi-
mum præ aliis Deus opt. max.
tanquam virgis utitur, quibus in
homines tam universim quam
particulatim severè animadvertit

N 4 qui-

quibusq; maximam eorum partem enecat & perimit. Atque id quidem non sacra tantum scriptura testatur, sed & longa temporum observatione ita comprobatum est, ut, qui id infitias irausit, eorum, qui Christiani sunt & sapiant, futurum putem neminem.

Aphorismus II.

Quandoquidem ergo morborum omnium, mortisque ipsius origo prima à peccato est, constitutumque per immutabile & ineluctabile Dei decretum (præter cuius voluntatem ne folium quidem ex arbore decidit) u hæc in homines grassentur, eos que non meritò solum primigeniæ & nativæ corruptelæ, sed & quotidianorū peccatorum cau

sa

ad finem usque mundi, variis
 modis adficiant; necessum est, va-
 riæ suæ atque stultæ opinionis
 oppidò fallantur, quicumque or-
 dinem hunc Dei per rem quan-
 dam naturalem interpellari, ac
 contra illius voluntatem sanitatem
 humanam sartam tectam con-
 servari, protrahi denique vitam
 ipsam posse, existimant.

Aphorismus III.

Pendēt itaq; tam sanitas & vita,
 quam mors morbiq; nō à natura
 sed à sola atq; unica voluntate &
 arbitrio Dei: Jobo etiam teste,
 quando inquit: *Ipse DEUS vulne-
 rat & medetur; percutit & manus ejus
 sanabunt.* Et Amos dicit: *Non est ma-
 lum in civitate, quod Dominus non fece-
 rit.* Atque hac inevitabili necessi-
 tate comparatum est, ut & patia-

N S tur

50   ΑΡΧΟΙΝΑΤΑ   ΣΥΝΟΨΙΣ   ΑΠΟΡΗΤΑ
tur homo, & moriatur postmo-
-dum. Unde consequens est, quod
-medicamenta, quæ nihil aliud
-sunt, quàm media naturalia, mor-
-bis, non secus ac fami cibus, po-
-tusque siti opposita, non possunt
-magis vel sanitatem conservare
-vel sanare ægrotudines, quàm be-
-neplacitum benedictioque divi-
-na illis permittunt. Non alia pro-
-fectò ratione, quàm de cibo dicit
-scriptura: quòd homo non vivat
-de pane solo, sed de verbo, quod
-exit ex ore Dei.

Aphorismus. IV.
Hac de causa morborum alii
-sunt curabiles & breves, alii cura-
-biles & longi, eorū, qui curatio-
-nem respuunt, quidam diuturni,
-qui non nisi cum vita ipsa ab ho-
-mine recedunt: quidam acuti,
qui

APHOR. CHYMIATR. 31

qui non ita multis diebus, maxi-
mam partem eorum, quos adorti
uerint, conficiunt: quidam acu-
tissimi, qui homines vel de sub-
ito, vel paucis horis, longoq; ante
tempore, quam iis possit medi-
camentis succurri, è medio tol-
lunt.

Aphorismus V.

Ex quo illud conficitur, offi-
cium medici his quasi finibus ter-
minari, ut videlicet aut morbos,
qui curatione admittunt, quam
potest, citò, tum & iucundè, ad
præscriptum regularum cano-
numque medicinalium curet:
aut incurabiles diuturnosq; pal-
liet, ac ex parte leuet. semper de-
nique pio suo & bono consilio
præsto sit, ad supremam benedi-
ctionem, quicquid agit, referendo.

apho.

Aphorismus VI.

Atque hæc licet ita sese habeant, nihil tamen obstat, quin re naturales certis sint ordinibus gradibusque distinctæ, ac medicamenta bonitate & præstantia tam ab insita virtute, quam modo præparandi profectâ invicem se excedant. Certum namque est quemadmodum mustum turbidum impurumque longè est infra vinum: ac, ut panis ex putrefacta farina confectus beneque coctus granum crudum exsuperat: ita consimiliter medicamentum subtile purum, beneque præparatum ei, quod minus tale est, merito venire anteponendum. Etenim in pura & spirituali rerum substantia, propriisque earundem elementis, non in terrestri illo corporis

APHOR. CHYMIATT 35

oris crassamento, impuritatibus
multis & superfluitatibus refer-
vis medicatrix residet. Per
quam rationem colligitur, medi-
camenta chymica in universum
omnia, puritate, subtilitate, peni-
tiantia, ac proin quoque effica-
cia, longè esse supra vulgarium,
quæ crasse præparantur condi-
tionem. In his enim purum cum
impuro permiscetur, ac per lon-
gam decoctionem pars subtilis
in auras subvolat, denique, quod
reliquum est, pravam quandam,
in vasis cupreis, in quibus coqui-
tur, qualitatem fortitur.

Aphorismus VII.

Medicamenta illa generalia, si-
ve quomocunque ea quis ap-
pellare velit, quibus tanquam ba-
sibus, pars medicinæ pharmaceu-
tica

54 SYNOPSIS
tica universa innititur, qualia
sunt Vomitoria, Catarctica, Su-
dorifera, Diuretica, Cordialia, A-
lexiteria & Anodyna, si diligen-
tissimè secundum ordinem arti-
chemicæ præparentur, tam in cu-
randis morbis sanabilibus, quàm
insanabilibus palliandis, operatio-
nes suas multò promptius feli-
ciusve, quàm medicamenta or-
dinaria, perficiunt. Quin etiam in
morbis desperatis, atq; ubi de æ-
gri salute ferè conclamatum est,
præcipuè verò in acutis, mali-
gnam horum subtilissimamque
materiam peccantem edoman-
do, naturæque ad hos expellen-
dum suppetias ferendo, præsen-
tiori sunt, quàm hæc, auxilio. Eo-
dem sanè modo, quo, de scriptu-
ræ etiam testimonio, vinum sub-
tile

APHOR. CHYMIATR. 55

... & fragrans calorem nativum
... observat & correficit, multo
... quam aqua communis, efficacius.
... Nolo hic quicquam derogare
... medicis illis, qui chemiæ con-
... nitione destituti, aliis medica-
... mentis uti coguntur: potius eos,
... chemiæ operamudent, serio
... elim comonitos. Sed neq; in-
... nus est ab usu medico exclude-
... e particularia medicamenta, in
... quacumq; forma existant, quæ
... vel necessitas, vel longo usu ex-
... perientia commonstrata eorum
... virtus requisiverit.

aphorismus VIII.

Sicut morbi à variis diversisq;
causis oriuntur: ita in eorundem
evolutione, quemadmodum su-
pra quoque dictum est, diversa
adhibeantur medicamēta, oportet

tet.

tet. Naturam quippe ipsam vide-
mus, non per unum emuncto-
rium, degenerem in corpore hu-
mano materiam, corruptosque
humores exturbare. Qui se me-
dicinam universalem, omnium
omnino morborum, tam cura-
bilibum, quam incurabilium do-
mitricem possidere profitentur,
neque re ipsa & effectis hanc com-
probant, ii & ingrati sunt in
Deum, & in proximum insigni-
ter crudeles. Hoc agere deb-
bant isti nugivenduli, si tam di-
vinum ipsis donum esset conce-
sum, ut clarissima eorum in æ-
gros exstarent merita, nomen-
que operum & curationum ma-
gnitudine inclaresceret, quod e-
ditis, de re, quam nullam habent,
libris conspicuum reddere fru-

Stra

APHOR. CHYMIATR. 57

ará affectat. Nam quemadmo-
um militem bonum judica-
nus, qui arma bene tractare no-
erit: ita & medici præstantia
nis ex curationibus elucet.

Aphorismus IX.

Omnia medicamenta, sive
implicia, sive composita, gene-
alia vel particularia, quomodo-
cunque præparata, cum ratione,
modoque principiis Hippocrati-
cis consentaneo, usurpanda sunt.
Neque enim in quatuor istis ma-
tericibus sive elementis reperitur,
æque artis beneficio fieri potest
substantia tam temperata, quæ
non offendere naturam possit, si
temerè & sine accurato iudicio
eà quis utatur.

Aphorismus X.

Quandocunq; Chymicus cor-
pus

pus dividit, atque ex eo substantias separat, una etiam proprietates à naturali compositione proficentes dividit & separat. Unde quisquis has integras servare velit, illas etiam ab se invicem non divellat necesse est.

Aphorismus XI.

Aquæ simplicibus vegetabilium destillatæ, non habent in se qualitatem prædominantem virtutesque; corporum, à quibus eliciuntur. Albæ enim quum existant & insipidæ, facile dispicitur, quòd sulphure sint & sale destitutæ, quæ tum propriū sunt virtutum principum domicilium, tum colorem mixtis, saporemque contriébunt. Tametsi autem sint aquæ, quæ odorem corporum suorum referant, ut sunt aquæ

APHOR. CHYMIATR. 59

liquæ rosarum , majoranæ , ro-
rismarini , lavendulæ , organi &
alia : multum tamen illis deest
eorum , quibus integra perfecta-
que corporum essentia comple-
tur. Tantum sulphur subtilissi-
mum , oleumve volatile , quo ve-
getabilia hæc prædita sunt , se-
cum avehunt , tincturâ aliisque
substantiis post se relictis. Atque
idcirco non quasi integrorum , à
quibus eductæ sunt , corporum
virtutes exæquent , sed effectum,
qui per certam experientiam
innotuerunt , habita ratione , u-
surpari debent. Inserviunt medi-
cinæ potissimum pro vehiculis,
ut , ad præparandum alia medi-
camenta , ut decocta , infusiones ,
extracta.

O 2

Apho.

Olea omnium vegetabilium
sive herbarum sint, sive seminum,
radicum, aut aromatum,
&c. per vesicam aut alio modo
destillata, quæ proprium suorum
corporum odorem saporémve
habent, sunt multò, quàm olea
per expressionem aut infusio-
nem, calidiora, subtiliora & pe-
nitrantiora. Administraturus ea
internè omnium primò & maxi-
mè de dosi sollicitus esse debet,
quum ab una gutta olei cinna-
momi, perperàm sumpta; vehe-
mentius, quàm à drachma inte-
gra pulveris eiusdem, inflamme-
tur corpus & incatescat. Deinde
de vehiculo conveniente sibi
prospiciat, non solùm, ut calorem
eorum immodicum attemperet,
sed & vim penetrandi nimiam
infrin-

APHOR. CHYMIATT 61

infringat omniaq; ad differenti-
am oleorum ipsorum modere-
tur, quorum non una omnium
est penetrantia, calor, asperedo,
& subtilitas, quæ singula odoratu
& gustu facile est dignoscere.
Eandem etiam cautelam animad-
vertendum est in usu externo, ut
scilicet appropriato vehiculo un-
guentoso permisceantur, ne ni-
miopere vel excalfaciant, vel in-
cidant, vel inflamment, vel cu-
tem etiam excoerient: id quod
quibusdam usu venit.

Aphorismus XIII.

Olea omnia vegetabilium ter-
restria, ponderosa, tenacia & res-
sinosa, quæ per ebullitionem à
corporibus suis non separantur,
neq; instar oleorum supra com-
memoratorum in altum elevan-
tur,

O 3

tur, quum sine corporum suorum combustione destillari nequeunt, empyreuma semper redolent, quocunque etiam modo rectificentur: id quod manifestum est, in ligno juniperino, buxo, guajaco, ebene & aliis. Usus horum oleorum tantummodo externus sit, quum interne sumta stomachum offendat, aggraventq; cerebrum. Quod si quis internum quoque harum resinarum usum affectet, is per spiritum vini in formam extracti eas redigant, Retinebunt hoc modo odorem saporēve, ac in forma pilularum vel simplicium, vel aliorum medicamentorum, admixtu compositorum tutissimo poterunt interne adhiberi.

Aphorismus XIV.

Oleum succini, quod per re-
tor-

APHOR. CHYMIATR. 63

ortā lento igne in arena summa
cum accuratione destillatur, u-
turpari intus potest. Quod destilla-
tionē ejus reiterant, ut id clarifi-
cent, quum hoc modo calidius
olus justo & acutius fiat, neq; usui
interno conveniat, in re inutili &
supervacanea, nimis vidētur cu-
riofosi. Quod majore ignis vehe-
mentia propellitur oleū, ejus est
in accidentib. externis usus, idem
de aliis etiā affinium corporum
omniumq; adeo gummarum ac
resinarum oleis intelligendū est.

Aphorismus XV.

Tria sunt præcipuè olea, multū
calefacientia, penetrantia, ac de-
tergentia, quæ per artem Chymi-
cam bono chirurgico confiunt:
oleum de lateribus philosopho-
rum dictum, petroleum rectificat-

O 4 tum

tum, oleum Saponis Veneti vel Hispanici. Sunt hæc ad resolvendum & tollendum contusiones corporis, partesq; laborantes à corruptela defendendum insignis efficaciam, &, si dextrè usurpentur, effectuum præstantia, omnibus tantum non oleis antestant quam longissimè.

Aphorismus XVI.

Olea ex axungiiis & pinguedinibus animalium, ipsis axungiiis sunt calidiora & penetrabiliora, aliisq; insuper, quam hæ, qualitatibus pollent. Ideo ipsarum potius substantiarum, quam oleorum usus sit, omniq; cura provideatur, ut sine adustione hæ habeantur, beneq; colatæ & depuratæ, in vasis plumbeis, ne rancescant, adserventur.

Apho-

APHOR. CHYMIATR. 65

Aphorismus XVII.

Oleum cranii humani est multum calidum, facultatis detergentis, empyreuma graviter redolens. Qui id in epilepsia exhibent, vana potius opinione, quam certa immotaq; ratione impelluntur. Cranium quidem ipsum qualitatis est siccae ac frigidae, habetq; in se vim conglutinandi ac percipiendi, ratione cuius subtiles istos ac acres spiritus, qui sua mordacitate cerebrum vellicando & compungendo paroxysmos epilepticos causantur, condensat ac repellit: id vero de oleo nequaquam affirmari potest. Unde rectius sibi confutarent, ut pro quo in forma pulveris subtilissimi, non tamen calcinati, cranio uterentur, aut id cum

O s spiri.

tus vitrioli modica quantitate,
 sic, ut acrimoniam nullam nanci-
 sceretur, attenuarent. Par est de
 aliis quoque ossibus iudicium.

Aphorismus XVIII.

Impossibile est olea à sanguine
 & carnibus quorumcunq; etiam
 animalia sine adustione destilla-
 re. Neq; virtutib. corporum suo-
 rum olea hæc respondent. Pro-
 pter deterrimum putidissimumq;
 odorẽ usus eorundẽ internus sit
 interdictus. Externè quidẽ, pro-
 pter facultatẽ, quam habent, sali-
 nam deterisivam ac penetrantẽ u-
 surpari poterunt: at verò, quoniã
 natura abundè remediorum, que
 iisdẽ, quib olea hæc virib. instru-
 cta sint, produxerit, iis uti consul-
 tius erit, foetentibus istis oleis, qui
 spiritus gravissimè perturbant, æ-

gros-

rosq; saepe non parum laedunt,
venitus atque penitus exfulare
lassis. Possunt nihilominus san-
guis caroque, vel per extractio-
nem, vel per reductionem in mu-
niam. atq; inde in pulverem, no-
tris usibus commodè adaptari.

Aphorismus XIX.

Spiritus aquosus & salinus,
qui per destillationem ex sangui-
ne prodit, substatiarum omnium,
quæ per artem chemicam ex par-
tibus animalium separantur, est
utilissimus quum sal in se conti-
neat volatile, multò, quàm reli-
qua salia omnia, subtiliùs ac spi-
ritualiùs, instarq; spiritus vini
in balneo Mariæ elevetur, faci-
lè à calore nostro concitari pot-
erit, ut venas ac arterias omnes,
aliosq; corporis meatus, qui
aliis

aliis medicamentis non ita pervi-
sunt, facultate sua detergente &
aperiente, velocissimo quasi im-
petu, pervadat. Unde multorum
acutorum & periculosissimorum
affectuum, vel solitario, vel alio-
rum medicamentorum confor-
tio, præsentaneum est remedi-
um, ultrâ quàm credant ii, qui
nullam inde experientiam sunt
consecuti. Quamquam autem
destillari nequit, quin empyreu-
ma quidpiam sapiat: interim ta-
men ita potest rectificari, ut vel
nihil vel minimùm odor iste of-
fendat, &, si quam fortè offensi-
unculam delicatioribus adferat,
ea tamen cum utilitatibus, quæ
ab eo redundant plurimæ maxi-
mæq; nequaquam veniat com-
paranda. Hoc modo ut præpare-
tur

APHOR. CHYMIATR. 69

ur spiritus iste , cum singulari
quadam in chymicis experien-
tia , requiritur etiam ut quis na-
turas rerum diversas non vulga-
riter, sed exactissimè cognoscat.

Aphorismus XX.

Omnia salia volatilia aut fixa
vegetabilium aut animalium in-
structa sunt qualitate non minùs
calida & sicca, quàm detergente
& aperiente , unde in expulsione
humorum superfluatorum naturæ
non parum auxilii conferunt.
Quanquam autem negari ne-
quit, reservari in sale aliquid pro-
prietatum eius rei , à qua separa-
tum est , integras tamen illas,
quemadmodum de aqua oleisq;
supra etiam diximus , nequa-
quam obtinent. Salia instar gra-
nularum conformata, gustuiq;
non

non inconvenientia rectè intra
 corpus sumuntur. Verùm, quæ
 calci sunt similia, atque in aere
 dissolvuntur, caustica, ac magnopere
 corrodentia, ea usui tantummodo
 chirurgico destinantur.

Aphorismus XXI.

Aquæ vitæ nomen à triplici
 potissimum ratione deducitur:
 Quarum prima est, quod in eam
 corruptio nihil juris habeat, quæ
 tamen alias aquas liquoresque
 depopulatur. Etiam si autem in
 auras exhalet, ac evanescat, non
 tamen corrumpitur. Secundò om-
 nium omnino vegetabilium
 quoddam est quasi balsamum,
 tertio denique vitam ipsam con-
 fervat ac tuetur, non tantum
 quòd cor exhilarare, caloremq;

nati-

APHOR. CHYMIATR. 71

mativum roborare valet, sed
quod & cujuslibet grani, ex quo
ad vitæ sustentationem panis cō-
sistitur, princeps est & primaria
substantia. Facile comburitur, i-
gneæque est naturæ, cujus si ma-
gnam etiam quantitatem sub cam-
pana incendas, nulla tamen ex
ea prodibit fuligo: unde & subti-
litas ejus puritasque conspicitur,
neque injuria sulphuris coelestis
nomen ipsi a chymicis fuisse in-
ditum. Qualitas ejus immutabi-
lis est. Nam, quanquam vinum
merito contrariarum substantia-
rum, ex quib. (quemadmodum
in anatomia mea antimonii o-
stendi) compositum est, calefacit
& refrigerat, idē tamē aquæ vitæ
attribui nequit: cujus, si pura sit
ac a phlegmate omnino secreta,
cali-

calida perpetuò & penetrans facta
cultas deprehenditur. Quicunq;
aqua vitæ pro vehiculo omnium
omnino medicamentorum abu-
tuntur, eamq; in omnibus mor-
bis, sine causarum eorundem di-
stinctione, in omni corpore,
tempore & loco propinant, sibiq;
stultè imaginantur, quod quali-
tatem calidam occultet, cumq;
rebus, quibus jungitur, in diver-
sas causas morbificas, tam calidas
ficcas, quàm frigiditas & humiditas
conspiret: illi vehementissimè
errant, suaq; culpa sæpicule
committunt, ut aqua potius
mortis, quam vitæ dici merea-
tur. Ex illa variis herbis aroma-
tisq; associata variarum etiam
virtutum usumq; aquæ com-
positæ emergunt. Quarum ta-
men

APHOR. CHYMIATR. 73

men nimius abusus fraudi sæpe
est vitæ multorum, præsertim eo-
rum, qui debilissimæ sunt consti-
tutionis, calidi sicciq̄ue tempera-
menti, cerebri infirmi, qui exte-
nuati, febribus, internis diutur-
nisq̄ue obstructionibus, corru-
ptioni & inflammationi partium
nobilium obnoxii, epileptici i-
tem, & tremulenti, & qui cordis
palpitatione infestantur, &c. An-
cillatur chemiæ in extractione
substantiarum vegetabilium, in-
q̄ue variorum medicamentorum
præparatione. Res quasdam me-
liores reddit, corrigitq̄ue, ut: Ex-
tracta scammonii, colocynthi-
dis, aliorumq̄ue purgantium a-
crium. Nam quando evaporat,
aufert secum unâ substantias vo-
latiles malignas, acutaq̄ue eorum

P

& cor-

& corrosiva lalia post se relinquit: è contrario autem aliorum, ut Senæ, Aloes, Rosarum, Rhabbarbari & similium purgantium benignorum facultatem deterit, eam quidem ob causam, quod sulphur eorundem volatile perdat, & bonum tantum sal reliquum faciat, in quibus junctis vis purgatrix benigna sita erat. Quamobrem cautum esse ratione neque duci oportet, eum, qui aqua vitæ uti velit: cultelli acuti exemplo munitus, qui per abusum plus officit, quàm proficit, si dextrè usurpetur.

Aphorismus XXII.

Acetum destillatum, utut qualitatis sit frigida & sicca, prima que sponte adstringat & repellat quemadmodum de eo aliisq; liquoribus

quori

APHOR. CHYMIATR. 75

quoribus acidis cōmunis fert me-
dicorum opinio: nihilominus ta-
men pro certo habēt experti clay-
miatri, quod à parte aquosiore se-
parati illius spiritus, inq; consistē-
tiam salinam cum corpore quo-
piam lapideo aut minerali, nihil-
ominus frigido & sicco, coagulat i,
aperire possint, sudoresq; cōcita-
re fortius, quàm res aliqua ama-
ra, atque evidenter calidæ qua-
litalis. Notandum, quòd ab
acetate destillati simplicis solitarii-
ve usu interno penitus sit absti-
nendum.

Aphorismus XXIII.

Tartarum crudum per viam
ebullitionis aut infusionis depu-
ratum, reductumque in cremo-
rem, crystallos, aut subtilissimum,
albissimumque pulverem, aci-
dum

P 2

dum

dum tartari nobis vocatum, acrimoniam habet gustui non inflammabilem. Deterfivum est, aperitivum, facultatisque laxantis. Feliciter usurpatur vel solitariè vel in linctibus, confectionibus & apozematis ad aperiendum, detergendum, atque ex parte confortandum. Quin etiam medicamenta purgantia leviora, ut rhabbarum, acuit, corrigit, saporemque iis conciliat gratiores, quumque incidat, non communit tantum, ut res acidæ, sed & insuper ut salinæ assolent: in quibus illud morbis, quibusque corporum constitutionibus, conveniat, nec ne, accuratè videndum est. Ejus calcinati usus intra corpus per se nullus, sed mixti cum spiritu vitrioli. Tum enim duc

hæc

APHOR. CHYMIATR. 77

hæc corrosiva se invicem miti-
gant, & quasi exarmant, compo-
situmquē inde nascitur, quod sa-
lis tartari vitriolati nomine venit,
inservitq; medicinæ pro sudori-
ferò & diuretico, quemadmo-
dum ab aliis quoque chymicis
scriptum est. Spiritus, qui ex tar-
taro abit aquosus, licet empyreu-
matis nota ipsi inusta sit, nequa-
quam tamen hac de causa usus
ejus internus suspectus esse de-
bet: securissimum quippe est, &
efficacissimum medicamentum
diaphoreticum, subtile & pene-
trabile, multis morbis accommo-
datum, modo, quem nullibi non
inculcant chymici.

Aphorismus XIV.

Spiritus salis communis aci-
dus, purus, atque apprimè rectifi-
catus

P 3

catus

catus exquisitissimum est diureticum, ac præterea aperitivum, deterisivumq; universale, ut non viscerum tantum regionem obstructam aperire possit & detergere, sed & sanguinem grumosum venis, locisque à centro etiam remotissimis infarctum attenuare & dissolvere. Putredini mirabiliter resistit, naturamque collabascentem in diversissimis morbis recreat ac erigit. Neque tamen interea non requirit medicum prudentem & circumspectum, qui eum cautè & convenienter administrare noverit.

Aphorismus XXV.

Sal armoniacum salium omnium subtilissimum est, quodq; magis, quam ullum aliud penetret ac corrodat, ut aquæ forti admixtum

APHOR. CHYMIATR. 79

est diure
nitivum,
e, ut nou
nem ob
de deter
grumo
reuo et
tum ar
cedini
amque
filinis
Neque
rit me
nupse
ve
xit.
um o
uodq
peni
ti ad
zum

mixtum aurum etiam, ut priore
sectione dictum est, dissolvat.
Quidam id dant intra corpus;
neque ego reluctor, quin, si ali-
quoties cum sale communi sub-
limatum sit, in certis casibus in-
tro possit sumi: nihilominus ta-
men, tam aliis de causis, quam
quod spiritibus admodum cor-
rosivis, atque odore & qualitate
spiritibus vitalibus inimica præ-
ditum est, usum ejus internum
reprobó, aliis medicamentis, na-
turæ humanæ familiarioribus, e-
jus in locum surrogatis.

Aphorismus XXVI.

Nitrum commune depura-
tum, chymiceq; præparatum, ac
in formam, quam sal prunellæ
vocant, adductum, etsi qualitatis
est, ut reliqua salia, detergen-

P 4 tis

tis atque exsiccantis, nihil tamen hoc impedit, quin evidentissimum sit refrigerium ac sitis levamentum, neque non ardores immensos in febribus ardentibus, Ungaricis & malignis extinguat, confopiatque dolores à magna inflammatione caloreque interno ortos, plus quam aliud aliquod medicamentum. Mirum est, quid medicis quibusdam scrupulosioribus in mentem venerit, ut, impulsu levium quarundam rationum, quas ex qualitate nitri siccante & detergente exsculpsere, usum salis prunellæ in dictis morbis formidarent, aliisque superciliosè interdicerent, jacturam suæ auctoritatis potiorrem æstimantes ægrorum salute.

Apho.

Magisterium perlarum crudarum, cum spiritu aceti in talem formam reductum, ut in aqua dissolvatur, melius est iis, quæ vel cum solventibus mineralibus, vel ex perlis calcinatis, quarum per calcinationem virtus excellentior omnis intercidit, elaborata sunt. Meritò quidem id reponendum est in censum preciosorum bezoarticorum cordialium, quòd non solum sit cordi confortando, verum etiam in conveniente dosi datum putrefactioni à venenis calidis resistat, & quod errabundos in corpore malignos vapores, qui in febris putridis continuis, malignis & pestilentia libus spiritus vitales inficere ac labefactare minantur, coerceat,

P S eosq;

cosque per sudores ac insensibilem transpirationem manifestò consumat; At quod Phthificis & Hecticis, respectu febris & ariditatis, auxilii quicquam conferat, irrorando scilicet cerebrum, humidum radicale restaurando, calorem præternaturalem extinguendo, idque instar rerum frigidarum, quales & perlas esse vanè quidã sibi imaginantur, quum tamen medicorum uno omnium ore frigida & sicca pronunciantur; id verò nullum est. Quin potius ægris his damno sunt, non ratione perlarum, quarum est qualitas temperata, sed ex accidente ratione nimirum spirituũ acrium ipsius aceti, qui perlis adhæserunt, tantumque abest, ut humectent, aut restaurent, ut contrarios

APHOR
rios effectus
sudoresque
consumuntur
deperit, qu
Etiamque
minime v
in perlis
quis tam
liquorem
omnisque
perle
tum d
tinet, p
modo
cunq
bitis,
litis,
spiritu
pulve
tari,
ti solu

rios effectus præstent, incidant,
sudoresque causentur: per quos
consumtus humor alimentarius
deperit, quem sartum potiùste-
tumque servare oportebat: Et si
maximè vis quædam humectans
in perlis deprehenderetur, quis-
quis tamen eas in magisterium
liquoremque penitus insipidum,
omnisque alienæ acrimoniæ ex-
pertè reducere nesciret: is quan-
tum dictos quidem morbos at-
tinet, perlis super porphyrium,
modo vulgari subtilissimè tritis,
cumque aqua rosarum combi-
bitis, multò uteretur laudabi-
lius, quàm vel magisterio cum
spiritibus acribus præparato, vel
pulvere earundem, cum sale tar-
tari, posteaquam in spiritu ace-
ti solutæ priùs fuerant, præcipi-
tata-

tatarum. Qui quidem pulvis etsi gustui evidenter acrem se non exhibeat, summaq; cum industria lavetur, semper tamen partem quampiam spirituum aceti salisq; tartari furtim occultat, sibiq; reservat. Quicumq; negant, pulverem perlarum modo communi præparatum, esse cuiusdam efficaciz, in gravi hærent errore, cuius eos non experientia tantum ipsa, sed & ratio evidentissima convicerit. Nam ex eo, quòd perlæ, si super parvum ignem in copia comburantur, alterantur fumumq; reddunt ac aquam, evidens fit, esse in iis partem, quam calor fermentativus stomachi, qui cum salsedine quapiam & acrimonia coniunctus semper est, digerere possit. Commentum itaque

APHOR. CHYMIATR. 85

que alchymisticum hoc est, opi-
noq; erronea, cuius me quoq; af-
seclam olim professus sum. Nunc
verò rationes has experientiâ cõ-
sequutus: aliis sum mentis, agni-
tæque veritati, cui sanctè nemo
non medicorum obstrictus esse
debet, manus dudum dedi.

Aphorismus XXVIII.

Varias corallorum præparan-
dorum rationes passim tradunt
chymici, quarum omnium opti-
ma est, quæ corallos crudos, per
acetum destillatum in magiste-
rium reducit. Hoc namque mo-
do longè efficacius & manife-
stius principales suas facultates,
quæ ipsis tribuuntur, exserunt
coralli: qui cum calcinantur, in-
que liquoribus mineralibus cor-
rosivis cum spiritu vini mixtis
disols

disolvuntur, vires alias à natura sua longissime distitas nanciscuntur.

Aphorismus XXXIX.

Etsi oleum, vel aqua, vel sal, vel tinctura de lapidibus preciosis extrahi nequit: nihil tamen obstat, quin ope quorundam solventium congenerum, possint inde nobilissima magisteria cordialia confici: quorum granum unum potioris est in multis morbis efficaciam, quam grana triginta & ultra, eorundem vulgariter præparatorum. Verum res hæc uti ab usu communi est remota, ita neque cuivis chymico obvia.

Aphorismus XXX.

Talcum, quomodolibet etiam præparatum, effectus istos, quos

APHOR. CHYMIATR. 87

quos in facie perpolianda, de ipso quidam perhibent, nequaquam præstat: multò verò minùs ad maculas omnes tollendum, emendandumque faciem generale est præsidium. Nam quum diversis de causis tam generalibus quam particularib9, neq; temperamentis, neq; ætatibus, neq; circumstantiis iisdem facies vitietur, remedia quoq; non eadem atque uniusmodi perpetuò requirit.

Aphorismos XXXI.

Vitriolo duo principalia remedia accepta ferimus, quorum primum, quod ex eo de sua terra minerali defocato, & in formam salis granulati candidi sive incarnati reducto conficitur, præstantissimum est & securissimum expectorans, & vomitorium deterfi-

terfivum, multis morbis accom-
modatum, quemadmodum fu-
sius in Emetologia mea expli-
cui. Secundum spiritus eius est,
per distillationem ex eo elicitus,
qui stomachum ac epas præci-
pue corroborat, putredini vene-
nisque resistit, extinguit sitim fe-
brilem, febriumque ipsarum ma-
teriam potiore absumit, multis
denique aliis utilitatibus abun-
dat, veluti id & apud omnes chy-
micos in confesso est, & ego in
anatomia mea vitrioli pleniùs
ostendi. Usurpari debent duo
hæc cum iudicio non parùm ac-
curato, ac ad regulas medicina-
les composito. Non sunt nam-
que panaceæ, uti quidem sibi per-
suasere, quin propter qualitates
acres & incisorias non possunt

NON

APHOR. CHYMIATR. 89

non graviter offendere, si dentur
in corporibus, morbisq; quibus
non competunt.

Aphorismus XXXII.

Sulphur depuratum per subli-
mationem, ac attenuatum, balsa-
mi ad instar corruptioni resistit,
omnibusq; infirmitatibus à causa
frigida & humida profectis ac-
commodatum est: venenis ad-
versatur, & magis quàm alia ali-
qua res aërem infectum purgat.
Balsamum ex floribus ipsis cum
spiritu terebinthinæ præparatum
non tantùm affectibus suprâ di-
ctis, sed & ulceribus, putridis, a-
quosis & antiquis, rupturis inte-
stinalibus, fracturis ossium, ani exi-
tui, uteri procidentibus, atq; aliis
deniq; casibus multis adpropria-
tum est remedium. Spiritum aci-
dum

dum per campanam vitream destillatum non puto qualitatibus manifestis à spiritu vitrioli differre, nisi quod simpliciore gratioreque, quam hic, qualitate præditus videatur. In hoc enim si non accuratè rectificatus sit, acrimonia instar rei metallicæ insuavis se offert, profecta, ut arbitror, à fuligine quadam metallica, quæ in fine à vehementissimo igne computta, cum spiritibus profilit in recipiens. Cui tamen malo diligenti rectificatione facile occurrì poterit.

Aphorismus XXXIII.

Antimonium, tametsi id multi medici, qui proprietates eius iuxta cum ignarissimis sciunt, maledico ore cavillentur, dat nobis vomitorium, omnium, quæ à primis

APHOR. CHYMIATR **DI**
mis usq; temporibus ad hanc no-
stram ætatem in usu fuerunt, effi-
cacissimum & tutissimum, quod
nulla symptomata venenosa pro-
ducit, neq; ullo modo corpus læ-
dit, nisi fortean præparatum sit
cum rebus, quæ nocere possunt,
aut administratum ab eo, qui me-
dicinæ ignarus. Beneficio aceti o-
ptimum nobis sudoriferum de-
promit, quod 4. vel 5. granorum
pondere sudores fortiter prolicit,
& in multis morbis multum con-
ducit usus præterea antimonii est
in chirurgia. Quoniam autem
hac de re fusè disserui in Anato-
mia mea antimonii, ne æctum hîc
agere videar; hoc in loco opero-
sius hæc repetere supersedebo.

Aphorismus XXXIV.

Q 2

Argen-

Argentum vivum, etiamsi eius
usu interno medici antiqui absti-
nuerint, qua de causa hodieq; à
multis, tamquam venenum pro-
scribitur, ac chymia id ita morti-
ficare nesciat, quin semper pristi-
næ suæ formæ possit restitui; ma-
ter tamen illa artium experientia
nos edocuit, quòd verum sit luis
veneræ antidoton, potentissimū
in choirurgia medicamentum,
quodq; chymia id usui nostro e-
gregiè norit accommodare. Ut
vomitivum fiat, modus optimus
præparandi est, cum antimonio
id destillare, inque pulverem al-
bum & insipidum, quem Mercu-
rium vitæ vulgò vocant, redige-
re. Quod attinet præcipitata
Mercurii, eaq; sive rubra, sive
flava, turpetha mineralia appel-
lata,

APHOR. CHYMIATR 93

lata, quum per aquas fortes, spiritus sulphuris & vitrioli, qui acrimoniam suam ipsis communicant, præparatio eorundem instituat; ideo multò vehementiùs, quàm Mercurius vitæ corpus commovent, salivationemq; insuper causantur. Usurus Mercurio præcipitato intra corpus, præfero illum, qui sine additione, solo ignis interventu, conficitur: Proximum illi locum tribuo, quem cum ferro & chalybe corrigit, & lapidis philosophici nomine insignit Leonhardus Fioravanti, saltem bene præparetur, atq; à spiritibus aquæ fortis corrosivis diligenter sequestretur. Mercurius sublimatus dulcis, tutissimum est medicamentum, & specificum purgans, pueris unice de-

Q 3

stina-

stinatum. Nam in adultioribus parum operatur, nisi in magna dosi exhibitum, ac tum salivationem facile concitat. Præcipitatum album, quod catharticum mercuriale vocant, in lue Venerea, aliisque morbis, quorum à tartaro aliisque facibus in regione viscerum corruptis origo est, tutissimo exhibetur. Vomere tamen non ræter cogit, materiamque commovendo, corpus perturbat, unde cum judicio administrandum est. Mercurius diaphoreticus, tutissimum quidem est medicamentum; at pro Panacæa perperam venditur.

Aphorismus XXXV.

Magisterium plumbi, quod sacchari Saturni nomen improprie sustinet, medicamentum est insignium in refrigerando, repellendo,

APHOR. CHYMIATR. 99
do, desiccandi, virium. Usus eius
felicissimus in multis affectibus
externis, qui qualitates istas desi-
derant. Non tamen idcirco can-
crum, polypum, fistulam, lupum-
que curat, uti verò quidam falso
putant. Acrimonia certè, quæ ipsi
à spiritibus aceti adfixa est, efficit,
ut in magnis ardoribus excoriati,
& ab humore virulento, afflicti
membri, non sine causa suspe-
ctum sit. Aquæ, acetumve per
campanam plumbeam destilla-
ta, quæ aquam Esculapii Za-
pata appellitat, magno cum
successu contra epilepsiam datur
pituitosæ constitutionis corpori-
bus, quippe quòd facile & sine
inflammatione interna, secus,
quàm vel euphorbium vel ali-
ud calidum medicamentum,

Q 4

hu-

humores cerebri & stomachi
phlegmaticos per exspuitionem
eliminet. Cautè tamen hîc se ge-
rere oportet unum quemq; , non
minùs quàm in reliquis medica-
mentis vacuantibus omnibus.

Aphorismus XXXVI.

Magisterium stanni non de-
sunt, qui internè sumtum suffoca-
tioni matricis mederi asserant.
Mihi quidem experientiâ certi de
eo nihil constat. Hoc affirmare
possum, quod bonum ophthal-
micum, tollendis oculi suffusio-
nibus externis idoneum, de se
præbeat, præditum iisdem prope-
modum cum plumbo viribus.

Aphorismus XXXVII.

Cuprum, quocunque etiã
modo præparatum, intro sumere
sit religio. Et tametsi sint empiri-
rici,

APHOR. CHYMIATR. 97
rici quidam chymici, qui id hoc
modo usurpent, curationesq; re-
censeant, quas huius ope perfece-
rint; malorum tamen vel memi-
nisse, vel ea non ignorare debe-
bant, quæ ægris attulerunt pluri-
ma. Magisterium cupri cum ace-
to destillato confectum inter me-
dicamenta chirurgica locum nō
ultimum obtinet: ulcera putrida
absterget & mundificat: saniem
ex profundo fistularum attrahit,
excrementias aut carnositates
consumit, corruptelam prohibet,
desiccatur, bonamq; carnem pro-
ducit. Verum tamen quoniam o-
perationes has suas cū acrimonia
quadam calida & mordace exse-
rit; iudicium requiritur, ut cui
casui, quibus adfectibus conve-
niens sit, dispiciatur. Alioquin
Qs par-

partibus, quibus sine ratione applicatur, inflammationem ac dolorem posset accersere.

Aphorismus XXXIX.

Chalybs metallum est, ab omni qualitate maligna alienū, multis proprietatibus atq; utilitatib⁹ refertum, cuius rei medici hęc tempestate omnes testimonium ferre possunt. Chalybe abstrictorio usuro, crocus eius per reverberationem confectus, prę aliis pręparandi modis omnibus, sit cōmendatus. At contra obstructionem crudus pręparetur, subtilieturq; tantummodò, aut cum vino, aceto, succis herbarum, aut salib⁹ appropriatis, prout cuiusvis medico visum fuerit, in formam magisterii adducatur. Oportet tamen, methodi, qualitatūq; manifestarum

APHOR. CHYMIATR. 99

Starum in eius administratione
ratio habeatur, utque detur in
morbis & corporibus non dis-
convenientibus.

Aphorismus XXXIX

Ex argento præparatur magi-
sterium hydragogum, quemad-
modum in libello meo, Septem
planetarum terrestrium spagyri-
ca recensio, dicto, commemora-
vi, & in Ternario Bezoarticorum
repetii. Eius ope quanquam
multas curationes, cuius rei mihi
testis Deus est, felicissimè perfeci:
quia tamen & tempus longum
requiritur, ut corrosivi specifici
spiritus bene illi uniantur, idq; u-
sui interno reddatur idoneum; &
non semper æquè foeliciter hoc
obtingat, quin acrimoniam
inamabilem sæpe retineat; &
si

si non bene præparatio cesserit, nocendi sit, quàm iuvandi potestate instructius; usum eius internum omisi, aliisq; nunc hydragogis, gustui gratioribus, tutioribus, nostræque naturæ familiaribus utor; quod ut alii quoq; faciant, candidè moneo. Quidam ex argento profitentur se educere posse somniferum & anodynum: planè contra rationem. Nam neque substantia ab eo separari ulla potest, ut priore sectione diximus; neque in mineralibus reperitur, quod facultate somnifera atque anodyna specifica præditum sit, ut in opiologia mea ostendi. Alii magisterium sive vitriolum lunæ ostentant, quod omnibus epilepsix speciebus medeatur; quorum tamen verbis magnificis effectum

APHOR. CHYMIATR. IOI
fectum fuisse minorem semper
deprehendi. Interim non eo infi-
tias, esse in eo proprietatem quã-
dam cephalicam specificam; at
verò ea, ut aliæ facultates medi-
camentorum, suis est terminis
comprehensa.

Apherismus XL.

Auri magisterium cum suo pro-
prio solvente præparatum, rectè
dicitur Aurum potabile. Et, quã-
quam aurum in eo semper aurũ
manet nihilominus quando hoc
modo subtiliatur, & quasi recluso
ditur, vires eius de potentia in a-
ctum prorumpũt, ignis ad instar,
qui è lapide elicitus, & de poten-
tia in actum deductus, interven-
tu cuiusdam olei vel sulphuris, si-
milis sibi naturæ, quamdiu cum
his unitus subsistit, ardet. Atque
uti

uti consumto isto subiecto, ille quoq; unà consumitur, ita separatum à suo magisterio aurum, atq; à spiritibus solventis seiunctum, est quasi mortuum. Ipsum quidem magisterium est præstantissimum cordiale Bezoarticum, & quemadmodum in Chrysologia mea fusissimè ostendo, inter omnia, quæ hoc nomine commendantur, Bezoartica, facile obtinet principatum.

Aphorismis XLI.

Auctarii vel superpondii loco addo, studiosum medicinæ boni iudicii, atq; impigrum, intra menses sex præterpropter, tantum in chymia posse addiscere, quantum ad usum medicum fatis sit: saltem veris artis, quæ his aphorismis comprehenduntur, fundamentis

APHOR. CHYMIATR. ICS
mentis innixus, rectam viam in-
eat, caveatq; sibi ab his, qui, pro-
prij lucelli amore, artem faciunt
longam, inutilibusq; speculationi-
bus ac spinosis disputationibus
miserrimè intricant rem, quæ ma-
nualis tota est, ac in evidentibus
artis exemplis consistit.

Habe hic, candide lector, fun-
damenta Chymiatricæ, quibus e-
jus in medicina usus utilitasq; o-
stenditur: & ad quæ, quia gene-
ralia sunt, omnes operationes
Spagyricæ particulariores exigi
possunt. Ego hîc finio, Deumq;
veneror, ut laboribus meis bene-
dicere, eosq; in sui honorem, pro-
ximi, meumq; ipsius emolu-
mentum cedere omnes
velit.

Sectionis II. aphorism. chymiatr.

F I N I S.

